

Religieus Genootschap der Vrienden
(Quakers)

**Belgische en
Luxemburgse
jaarvergadering**

Aanvulling op
Groot-Brittannië
Quaker geloof en praktijk
Deel I

Aangenomen op 13 december 2020

Inhoud

Epistels van Belgische en Luxemburgse jaarvergadering	5
Brief 2013: Wat kunnen we zeggen?	5
Brief 2014: Wat betekent het om profeten te zijn?	7
Brief 2015: Leunen in de Stilte, Leunen in het Licht	9
Brief 2016: Wie zijn wij als Quakers in deze snel veranderende wereld?... 10	
Brief 2017: Quakerlevens, persoonlijke levens - wat kan ik zeggen?	12
Epistel 2018: De zaailingen verzorgen.....	14
Quakers: een reis in stilte.....	19
Een Quaker bijeenkomst.....	19
Wie zijn Quakers, wat geloven ze?	20
Een vriendelijke herinnering.....	22
Benaderingen van samenkomsten voor aanbidding: Reflecties en nuttige praktijken	
.....	23
Een	23
Twee	24
Drie	25
Vier	27
Vijf	29
Zes	31
Zeven.....	32
Acht.....	34
Negen	35
Ten	37
Elf.....	38
Bediening in onze bijeenkomsten	39

Een	39
Twee	41
Drie	43
Vier	43
Vijf	44
Zes	45
Zeven	46
Acht	47
Negen	48

Getuigenissen van de genade van God zoals getoond in het leven van leden van de Belgische en Luxemburgse Yearly Meeting.....
50

Getuigenis van de genade van God zoals getoond in het leven van Elisabeth Baker, .50

Getuigenis van de genade van God zoals getoond in het leven van Patricia Ann Margaretha (PAM) van der Esch - Mitchell.....
52

Getuigenis van Gods genade zoals getoond in het leven van Dieter Hartwich, .54 Getuigenis van Gods genade zoals getoond in het leven van Edward Haasl

56
Getuigenis van de genade van God zoals getoond in het leven van Anita Wuyts,58

INDEX61

Epistels van België en Luxemburg Jaarvergadering

Brief 2013: Wat kunnen we zeggen?

Aan Vrienden overal: Wat kunnen we zeggen?

Beste vrienden,

We sturen de groeten van de Belgische en Luxemburgse Yearly Meeting. We hebben elkaar ontmoet in het weekend van 17-19 mei in de Abdij van Kortenberg, vlakbij Brussel. Hoewel we al eerder residentiële bijeenkomsten hebben gehouden, waren we voor de allereerste keer samen als Belgium and Luxembourg Yearly Meeting.

Het thema - voor zowel kinderen als volwassenen - was 'Onze waarheid spreken'. Onze kinderen maakten het hele weekend deel uit van de Ontmoeting; een team van volwassenen leidde hen in een programma dat zorgvuldig was gepland om parallel te lopen met de sessies voor volwassenen. Ons programma zat vol met verschillende activiteiten, maar er was een gevoel van flow en verbondenheid gedurende het hele weekend, omdat we op een dieper niveau met elkaar hebben gedeeld dan we normaal kunnen.

Geoffrey Durham van Hampstead Meeting (BYM) deelde zijn reis met ons. Waarheid is een uitdagend, ongemakkelijk woord; hij herinnerde ons eraan dat wat telt niet is wat we hebben gelezen of wat ons is verteld: wil iets waar zijn voor ons, dan moet het *onze* waarheid zijn. Quakers 'gelooven niet wat hen verteld wordt'.

Onze waarheid vloeit voort uit het centrum van ons leven als Quakergemeenschap, dat Meeting for Worship is. In de verwachtingsvolle stilte reiken we uit naar elkaar en daarbuiten; we luisteren naar de bediening met zowel ons hart als ons hoofd en accepteren dat de waarheid altijd onvolledig is en vaak gepaard gaat met onzekerheid.

Ontmoeting voor Aanbidding staat niet los van de rest van ons leven. De verzamelde gemeenschap kan ons troosten: ja; maar als we het toelaten, kan het ons ook de moed geven om vragen te stellen, om lastig te zijn, om de Ontmoeting te verlaten en avontuurlijk te leven.

Waarheid is dus niet onze bestemming, maar de manier waarop we onze

levensweg afleggen. Het is een manier van handelen die gegrond is in onze ervaring in aanbidding. We moeten leren vertrouwen op de ervaring, op onze leiding. Durven we de boot te laten wankelen, de bankiers uit onze heldenzaal te gooien, met de daklozen op de stoep te zitten en de wereld te zien vanuit het perspectief van hen die de aarde niet bezitten? Voor

waarheid in combinatie met liefde vereist dat we handelen, dat we dat van God zoeken in onwaarschijnlijke mensen en plaatsen.

We zijn uitgedaagd: hoe kunnen we leren om "hoger en luider te zingen" in om gehoord te worden boven het achtergrondgeklets van de maatschappij waarin we leven?

Waarheid wordt getest door contact met anderen. Als we onze waarheid aan anderen moeten uitleggen, moeten we diep in onze geestelijke bronnen graven en zo ons begrip van de waarheid en ons vermogen om die te leven verder ontwikkelen. We hebben geleerd dat binnenreiken en buitenreiken nauw met elkaar verbonden zijn en dat we ze in balans moeten houden.

Met dit in gedachten hebben we de draad weer opgepakt van onze overwegingen van vorig jaar over wat het is dat we willen zijn en doen. We voelen ons geroepen om het risico te nemen om meer gecentreerd, krachtiger en effectiever te getuigen van de waarheid. We zijn een kleine Ontmoeting, maar het is duidelijk dat we de nodige middelen zullen vinden. Ons nieuwe middelenplan zal helpen om onze visie in actie om te zetten en onze onlangs aangestelde fondsenwerver voor de Ontmoeting zal ons hierbij helpen.

We zullen investeren in het koesteren van onze Ontmoeting. Voortbouwend op het werk van onze Ministry and Oversight groep, zullen we vriendengroepen oprichten om elkaar te ondersteunen.

Ook zullen we onze tijd, energie en geld investeren in het getuigen van de wereld en in het tonen van solidariteit met kwetsbare mensen in onze lokale gemeenschap, door waar mogelijk samen te werken met bestaande organisaties.

We zullen ons inzetten voor economische rechtvaardigheid. We zullen de aandacht blijven vestigen op de obsceniteit van de wapenindustrie. We zullen de toenemende militarisering van de Europese Unie aanvechten. Daartoe zullen we onze steun aan het vitale getuigenis van onze vrienden bij de Quaker Council for European Affairs aanzienlijk vergroten.

We realiseren ons dat het eerste hoofdstuk van de 'Handelingen' van de Belgische en Luxemburgse Yearly Meeting krabbels en doorhalingen zal bevatten; maar dat is niet erg. Zoals we hoorden tijdens een van onze Worship-sharing sessies, *'er zijn geen verkeerde stappen, alleen juiste stappen en linkse stappen, de een na de ander, die ons vooruit helpen'*. We zullen fouten maken, maar we zullen ervan leren en erop vertrouwen dat liefde en waarheid bij ons zullen blijven tijdens de reis.

Brief 2014: Wat betekent het om profeten te zijn?

Aan vrienden overal: Wat betekent het om profeten te zijn in 2014?

Beste vrienden,

Wij sturen u de groeten van de Belgische en Luxemburgse Yearly Meeting. In het weekend van 6-8 juni 2014, in La Foresta, bij Leuven, zijn we voor de tweede keer samengekomen als Yearly Meeting.

Ons thema was 'Onze profetische stem vinden: Wat betekent het om profeten in 2014?'

Door de gevarieerde activiteiten van ons programma, waaraan iedereen heeft deelgenomen, hebben we een sterk gevoel van verbondenheid ervaren, omdat we op een dieper niveau met elkaar hebben gedeeld dan normaal mogelijk is; onze gemeenschap is versterkt. Kinderen zijn het hele weekend volledig betrokken geweest; hun programma bestond voornamelijk uit spel, maar ze hebben ook deelgenomen aan enkele van de hoofdsessies en hebben over vergelijkbare thema's nagedacht, zoals 'duisternis en licht'.

Onze banden met andere Quaker gemeenschappen in Europa zijn verdiept doordat we, voor het eerst, Vrienden hebben mogen verwelkomen uit Frankrijk, Nederland, Duitsland en Groot-Brittannië Yearly Meetings, evenals de Europe and Middle East Section van het Friends' World Committee for Consultation. Wij hebben hun bijdragen op prijs gesteld.

We hebben ons thema op verschillende manieren benaderd. We hebben nagedacht over wat 'Licht' en wat 'Duisternis' is in de wereld van vandaag, en hun relatie met onze profetische roeping; we hebben onze Quaker gemeenschap beschouwd als een basis voor profetische actie, die stapsgewijs kan zijn, groeiend naarmate we groeien.

Wie zijn profeten vandaag de dag? De bijbelse profeten lijken heel anders dan degenen die we nu onder ons zouden kunnen vinden.

Wat weerhoudt ons ervan om de profeten te zijn die we geroepen zijn te zijn?

Arthur Pritchard, van Britain Yearly Meeting, heeft enkele overdenkingen gedeeld over Quakers, wapens, slavernij en consumentisme. Hij heeft ons verteld over John Woolman als voorbeeld van een 18e eeuwse Quaker profeet die geloofde dat het 'beter voor iedereen is om een beetje te hebben in plaats van voor sommigen die niets hebben'. Woolman hield niet van het gebruik van de post, de snelste manier om berichten te versturen in die tijd, omdat hij bezwaar maakte tegen het misbruik en het lijden van zowel de paarden als de kinderen in dienst. Hij merkte op dat postkoetsen paarden mishandelden en zelfs doodreden. De kleine jongens die gebruikt werden om de paarden te

leiden, werden vaak gevonden...

doodgevroren. Arthur sloot af met de vraag 'wie zijn de John Woolmans van onze tijd?

Het antwoord is dat we allemaal profeten kunnen zijn, als we 'ons leven laten spreken'. Dit vereist een verandering in ieder van ons; zoals William Penn zei: 'Zij waren veranderde mannen voordat ze anderen veranderden'.

In 2014 worden we geconfronteerd met vele vieringen van 'de Grote Oorlog die een einde maakte aan alle oorlogen'. Tijdens onze laatste jaarvergadering hebben we ons voorgenomen om meer naar buiten te treden. We hebben besloten om het eeuwfeest van de Eerste Wereldoorlog te vieren met openbare openluchtbijeenkomsten op plaatsen die met de oorlog te maken hebben, waar we informatie geven over wie we zijn en waarom we dit doen. Door deze profetische actie zullen we ons niet alleen uitspreken tegen oorlog en geweld, maar ook het zoeken naar vreedzame oplossingen bevorderen, terwijl anderen de 'heldendaden' van de oorlog vieren.

We hebben vorig jaar ook afgesproken om onze eigen spirituele groei te koesteren; als onderdeel van dit streven hebben we ermee ingestemd om een boekje uit te geven met de titel 'Approaches to Meeting for Worship - Reflections and Useful Practices', opgesteld door onze Ministry and Oversight groep. Het bevat bijdragen van Vrienden en aanwezigen over hun ervaringen met het samenkomen voor erediensten.

Voor velen van ons is 'profetie' een verontrustend thema geweest, maar we hebben er niettemin baat bij gehad en zijn verrijkt door onze reflecties erover; we begrijpen nu beter de noodzaak voor ieder van ons om onze Waarheid uit te spreken en zullen hierover blijven nadenken.

Onze gezamenlijke avonden zijn afgesloten met bedachtzame epilogen. We laten je nu achter met twee van de fragmenten die we hebben gehoord: van Emily Dickenson: 'The Truth must dazzle gradually / Or every man be blind'; en van Leonard Cohen's 'Anthem': 'There is a crack, a crack in everything / That's how the light gets in.'

Brief 2015:

Leunen in de Stilte, Leunen in het Licht

Aan vrienden overal: Groeten!

Achtendertig van ons zijn samengekomen als jaarvergadering. Het is een zeldzame gebeurtenis dat zovelen van ons samen kunnen zijn, verspreid als we zijn over België en Luxemburg. We waren blij dat we werden vergezeld door Vrienden uit de Yearly Meetings van Frankrijk en Groot-Brittannië, en dat er zeven kinderen in ons midden waren.

Onder begeleiding van Helen Meads en Andrea Freeman verkenden we ons thema 'Leunen in de Stilte, Leunen in het Licht'. Zes uur lang namen we in stilte deel aan meditatie, het maken van collages en het delen van aanbidding. We zijn een glimp gaan opvangen van de kracht en het potentieel van onszelf openstellen, onszelf toestaan om echt te zien en dan 'het Licht het werk laten doen' dat gedaan moet worden.

We maakten kennis met enkele ideeën uit 'Experimenteren met Licht' en hebben ernaar gestreefd 'Mind the Light' te zijn, ons hart te openen voor Waarheid, te wachten in het Licht en te accepteren wat het ons laat zien.

Licht en donker waren sleutelwoorden, in hun verschillende betekenissen. We hadden rijke en gevarieerde ervaringen; van verlichting en inzicht, maar ook van strijd. Door collage te maken konden jong en oud experimenteren met een nieuwe en creatieve manier om onze diepste overpeinzingen te kristalliseren en uit te drukken. Kinderen leidden ons allemaal in intuïtieve spelactiviteiten en het vinden van ons gevoel van plezier en vreugde. Tijdens de samenkomst voor aanbidding buiten in de lenteson werden we herinnerd aan de vroege Vrienden.

Tijdens het weekend hebben we geleerd dat we flexibel en pragmatisch kunnen zijn, zonder ons enthousiasme te verliezen. We nemen een nieuw gevoel van experimenteren mee in onze aanbidding.

De stilte vasthouden, de stilte bewaren - zelfs tijdens de koffie en de maaltijd: dit heeft ons uitgedaagd, maar ons ook laten groeien in onze kennis van elkaar en van de Geest in ons. Onze uitdaging is nu om deze inzichten toe te passen om onze aanbidding en actie in de wereld te verdiepen.

Brief 2016: Wie zijn wij als Quakers in deze snel veranderende wereld?

Aan vrienden overal: Groeten!

Het thema van de residentiële bijeenkomst van 2016 van de Belgische en Luxemburgse Yearly Meeting was 'Wie ben ik als Quaker in deze snel veranderende wereld?' In onze openingssessie liet ieder van ons een steen in een kom water vallen. We konden zien hoe zelfs de kleinste actie een rijk, kabbelend effect kan hebben.

Dertig Vrienden en deelnemers kwamen samen in de Jeugdherberg 'Die Loyale' in Maldegem in Oost-Vlaanderen, België. We waren erg blij bezoekers te mogen verwelkomen van de Britse Yearly Meeting, de Franse Yearly Meeting, de Nederlandse Yearly Meeting, en de klerk van de Europe & Middle East Section van Friends World Committee for Consultation. Vrienden die niet langer bij ons zijn, waren ook in onze gedachten. We zijn dankbaar voor de gastvrijheid en het warme welkom dat ons werd geboden door al het personeel van Jeugdherberg 'Die Loyale'.

We kozen ervoor om het thema te verkennen via de Open Space methode. Dit was voor velen van ons een nieuwe start en we waren dankbaar voor ons team van facilitators van Meeting die ons stap voor stap door het proces heen praatten. Het resultaat was dat we, door spontane bijdragen van alle deelnemers, onze eigen agenda samenstelden voor de driedaagse bijeenkomst. De aanwezige kinderen en jongeren waren ook verantwoordelijk voor de agenda en brachten hun ideeën en energie mee naar de bijeenkomst. Alle activiteiten waren toegankelijk voor alle leeftijdsgroepen. De kinderen en jongeren leidden een verkenning van onze omgeving, evenals spelletjes en knutselactiviteiten. Naast voetbal werd er ook gemediteerd. Bij het opstellen van onze agenda voelden we een grote betrokkenheid bij het succes van onze bijeenkomst.

Dit was een bijeenkomst die evenveel ging over zijn als over doen, en waar ruimte was voor verdieping, lichtheid en plezier. Er was vrijheid om een activiteit aan te bieden, vrijheid om aan activiteiten deel te nemen en vrijheid om tussen de activiteiten door te bewegen. We vonden dat de Open Space het belang weerspiegelde dat we hechten aan vrijheid en verantwoordelijkheid, zowel individueel als collectief. Ons programma omvatte een breed scala aan thema's, met aandacht voor het spirituele, het persoonlijke en hoe we een verschil kunnen maken in het aangaan van de uitdagingen om ons heen, zoals de vluchtelingen crisis.

Een aantal van ons was aanwezig bij het protest tegen de wapenhandel op Eurosatory in Parijs en onze bijeenkomst was een gelegenheid om na te

denken over ons vredesgetuigenis. Onze bijeenkomst getuigde van de energie en de nieuwsgierigheid van ons onderzoek naar wat het voor ieder van ons betekent om Quaker te zijn in een snel veranderende wereld.

veranderende wereld. De rijkdom van de verhalen die we deelden, de bediening die we hoorden en de gemeenschap waarvan we genoten, gaven ons hernieuwde hoop en vertrouwen dat onze stemmen - en onze stiltes - gehoord mogen worden in deze onrustige tijden.

Brief 2017:

Quakerlevens, persoonlijke levens - wat kan ik zeggen?

Groeten aan alle vrienden van de Belgische en Luxemburgse jaarvergadering,

We hielden onze residentiële jaarvergadering voor het tweede opeenvolgende jaar in Maldegem in Oost-Vlaanderen, van 12 tot 14 mei 2017. Het leidende thema van de bijeenkomst van dit jaar was "Quakerlevens, persoonlijke levens - wat kan ik zeggen?". Zesentwintig volwassen Vrienden waren aanwezig, evenals drie kinderen. We waren verheugd te worden vergezeld door Vrienden uit Groot-Brittannië Yearly Meeting, Frankrijk Yearly Meeting en Nederland Yearly Meeting, evenals door een vertegenwoordiger van de Europe and Middle East Section (EMES)- van het Friends' World Committee for Consultation, die een boodschap van groeten van de EMES bracht. We ontvingen ook een groet van het Wereldkantoor van de FWCC. We begonnen met een vreugdevolle noot door een jonge vriend als lid te verwelkomen.

We hanteerden een open organisatiemodel: Vrienden die de bijeenkomst bijwoonden, werden uitgenodigd om onderwerpen aan te dragen voor workshops die ze wilden houden en deze werden in het rooster opgenomen: er waren drie of vier van zulke sessies voor elk tijdslot en Vrienden konden vrij kiezen aan welke groepen ze wilden deelnemen, met de mogelijkheid om tussen workshops te wisselen.

De onderwerpen van de workshops kunnen in vier grote groepen verdeeld worden: het koesteren en ontwikkelen van onze samenkomst; het onderzoeken van ons geloof; het beleven van ons geloof; en het leven als Quakers in de wereld. Bij het overwegen van het houden van samenkomsten voor aanbidding, terwijl we proberen de Quaker praktijk te versterken, zijn we van mening dat we elkaars verschillen, sterke en zwakke punten niet alleen moeten tolereren maar ook omarmen. Hoewel we een bloeiende Quaker gemeenschap hebben, zijn we ons ervan bewust dat we ons voortdurend moeten inspannen om deze gemeenschap in stand te houden en mensen in de verschillende taalgemeenschappen te bereiken. In deze Yearly Meeting zijn sommige workshops op natuurlijke wijze naar andere talen dan het Engels verplaatst.

Hoewel we geen geloofsbelijdenissen hebben, hebben we wel Quaker getuigenissen, maar deze moeten niet aan Vrienden worden opgelegd als vervanging voor een geloofsbelijdenis. Ons geloof is gegrond in stille aanbidding en komt voort uit leiding van binnenuit. We hebben wat tijd besteed aan het bespreken van theologische termen, vooral die welke in het christendom worden gebruikt, en we merkten dat ze een dieper debat op gang brachten. Een van de resultaten van deze workshop was een vastbeslotenheid om te zien hoe deze discussie in toekomstige verdiepingssessies kan worden voortgezet. Als Quakers kunnen we op veel plaatsen inspiratie vinden, en een

workshop over bluesmuziek en Quaker spiritualiteit verraste ons met nieuwe inzichten. We leerden ook dat zelfs eenvoudige vragen als "wie ben ik?" tot nadenken stemmende antwoorden kunnen leiden.

Het is nog nooit zo belangrijk geweest om de waarheid aan de macht te brengen en we zijn vastbesloten om de discussie voort te zetten over hoe we onze zichtbaarheid en invloed kunnen verbeteren en onze stem kunnen versterken, zodat we ons geloof effectiever in de wereld kunnen leven.

Er is behoefte aan en een verlangen naar Quaker-waarden in de wereld en we merken dat veel mensen, vooral jongeren, onze bezorgdheid delen. We zijn ervan overtuigd dat er een belangrijke rol is weggelegd voor Quakers en voor organisaties zoals de Quaker Council for European Affairs in een wereld die steeds onrustiger wordt. Het is aan ons allen om onze inspanningen te vergroten om aan deze behoefte tegemoet te komen.

Epistel 2018: De zaailingen verzorgen

Aan vrienden overal,

"Ga rechtop zitten en let op. Er is geen tijd te verliezen, als er spiritueel werk te doen is!"

Dit was de opdracht van een sjamaan uit Papoea-Nieuw-Guinea die onze gastspreker, Alastair McIntosh, met ons deelde tijdens zijn lezing over het ontwikkelen van een gemeenschap en het koesteren van zaailingen, waarbij hij het voorbeeld gaf van zijn betrokkenheid bij de landhervormingsbeweging op het eiland Eigg, in de Binnen-Hebriden, Schotland. Tegen de verwachtingen in kocht de hele eilandgemeenschap Eigg toen het in de jaren 1990 op de markt kwam. Alastair deelde de ervaringen waarmee de eilandbewoners werden geconfronteerd in hun zoektocht om hun land en erfgoed terug te winnen en een gemeenschap op te bouwen.

Alastair's presentatie inspireerde drie dagen van intensieve discussies over de toekomstige richting van onze Quaker gemeenschap in België en Luxemburg. Onze vergadering is van oudsher een relatief kleine vergadering, met een meerderheid van leden en aanwezigen die van buiten België komen. We erkennen de belangrijke rol die ouderlingen en toezicht spelen in het leven van elke vergadering. De laatste tijd hebben we echter moeite om vacatures voor deze functies in te vullen. Onze residentiële bijeenkomst van drie dagen heeft ons de tijd en de ruimte gegeven om de wortels van het probleem te verkennen en duidelijkheid te krijgen over de weg voorwaarts, om onze kennis en begrip voor elkaar te ontwikkelen en om te genieten van het samenzijn. We hebben aanzienlijke vooruitgang geboekt tijdens deze bijeenkomst en we hebben ook concrete plannen gemaakt voor de rest van het proces.

We hebben de tijd genomen om na te denken over de specifieke aard van onze bijeenkomst, omdat we erkennen dat verschillende mensen naar ons toekomen met verschillende behoeften en verwachtingen, die ook variëren in de loop van de tijd. We zoeken een harmonieus evenwicht tussen het bieden van een plek die gastvrij is voor de ziel, een ruimte waar we gewoon kunnen *zijn*, en het erkennen van de verantwoordelijkheden die horen bij het deel uitmaken van een gemeenschap. We zijn allemaal verantwoordelijk voor het welzijn van elkaar en van de Ontmoeting.

Tegelijkertijd zijn we bemoedigd door de groeiende belangstelling voor de Quakerweg, die geleid heeft tot de oprichting van een nieuwe gebedsgroep in de stad Gent. We voelen ons zowel verootmoedigd als bemoedigd door deze ontwikkelingen, die nieuwe uitdagingen met zich meebrengen in het leren van en ondersteunen van elkaar, inclusief het beter weerspiegelen van de taalkundige diversiteit van onze gemeenschap.

We zijn geroepen om te zorgen voor een rijkere bodem waarin de zaailingen van onze gaven, onze gemeenschap met elkaar en ons getuigenis van Quakerwaarden kunnen bloeien.

Brief 2019

Wanneer we 'ons leven laten spreken', het gaat erom wat ze zeggen

Aan vrienden overal,

Wij, Belgium and Luxembourg Yearly Meeting, hielden onze Residential Yearly Meeting in de abdij van Drongen, nabij Gent, België van 15 - 17 november 2019.

We verwelkomden onze spreker, Paul Parker, Recording Clerk van de Britse Yearly Meeting. We waren verheugd vrienden te zien van alle drie onze bijeenkomsten in Brussel, Gent en Luxemburg, evenals vertegenwoordigers van de Britse Yearly Meeting en de Nederlandse Yearly Meeting, en bezoekers uit België, het VK, de VS en Nederland. We verwelkomden ook vijf jongeren, die in hun aparte programma interviewtechnieken leerden en deze gebruikten om hun keuzes en hun leven te bespreken met Paul Parker.

De gekozen thema's van onze Yearly Meeting waren "Avontuurlijk leven" en "Vertrouwen op het licht in ons dagelijks leven". Onze spreker deelde tijdens zijn presentatie zijn spirituele reis tot waar hij zich niets anders kon voorstellen dan een Quaker te zijn. Hij herinnerde ons eraan dat het gebruik van taal een hindernis kan zijn voor ons begrip van het proces van het zoeken naar het Innerlijke Licht en moedigde ons aan om de metafoer te zoeken die tot ons spreekt. Hij gebruikte het beeld van een narcis die, geplaatst in een vaas met water waarin kleurstof is toegevoegd, langzaam de kleur van de kleurstof aanneemt onder invloed van het licht. Zo werden we eraan herinnerd dat de kracht van transformatie en het omarmen van het Innerlijke Licht misschien niet een ogenblikkelijke gebeurtenis is, maar een geleidelijk proces.

Avontuurlijk leven, geleid door het Licht, is een constante oefening in het onderscheiden van de weg naar dat Licht. Door te proberen zonder angst te leven, risico's te durven nemen en erop te vertrouwen dat onze aanzetten tot verandering tot transformatie zullen leiden, erkennen we dat we soms in moeilijke situaties terechtkomen, maar dat het belangrijk is hoe we ermee omgaan.

Door het risico te nemen om echt te luisteren naar anderen die we instinctief misschien vermijden, stellen we onszelf open voor verandering en wijzen we hen de weg om naar ons te luisteren. Onze relatie met mensen is een essentieel onderdeel van ons geloof: het is een manier om ons met God te verbinden.

We hebben nagedacht over wat het betekent om avontuurlijk te leven. We interpreteren dit vaak als een beangstigende uitdaging of een opwindende sprong - aan de top van een achtbaan staan kan angstaanjagend aanvoelen. Loslaten wordt gemakkelijker als we weten dat we op de moeilijke paden van de reis worden opgevangen door onze gemeenschap. Om een andere metafoer

te gebruiken: we hoeven niet de hele trap te zien om de volgende stap te zetten.

We moeten leren om moedig te zijn, om ons Quakerisme uit te dragen naar de wijde wereld in het vertrouwen dat we terug kunnen komen naar de Quaker gemeenschap voor aanvulling. We moeten onthouden dat geleid worden door het Licht niet altijd comfortabel voelt. Wat belangrijk is, is het pad, en om altijd in gedachten te houden dat we onszelf wel eens zouden kunnen vergissen, bijvoorbeeld in het falen van de Vrienden om kwesties als gelijkheid tussen man en vrouw, ras en seksuele geaardheid adequaat aan te pakken. Met dat ongemak beginnen dingen te veranderen; we worden niet meer de persoon die we waren voordat de verandering begon.

"Wees patronen, wees voorbeelden in alle landen, plaatsen, eilanden, naties, waar u ook komt, opdat uw rijtuig en leven onder alle soorten mensen en tot hen mag prediken; dan zult u vrolijk over de wereld wandelen en dat van God in iedereen beantwoorden." George Fox, 1656

Brief 2020:

Onze levens laten spreken: Quaker theologie, spiritualiteit en sociale actie verbinden

Aan vrienden overal,

Wij, Belgische en Luxemburgse jaarvergadering, hielden onze 'residentiële' jaarvergadering in het weekend van 10-11 oktober 2020, online via Zoom, vanwege de aanhoudende COVID-19 pandemie.

Ons thema was 'Onze levens laten spreken: Het verbinden van Quaker Theologie, Spiritualiteit en Sociale Actie'.

Hoewel de Vrienden het betreurden dat de huidige situatie ons verhinderde elkaar persoonlijk te ontmoeten en te genieten van informele sociale interacties, stelde het online samenkomen ons in staat ons aan te sluiten bij Vrienden die geografisch ver weg wonen, waaronder vertegenwoordigers van jaarvergaderingen in Groot-Brittannië, Zwitserland, Ierland en Nederland. Ongeveer 45 leden en deelnemers waren aanwezig, uit België en Luxemburg, maar ook uit Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Dit jaar waren er geen kinderen aanwezig op de online jaarvergadering. Hun vreugdevolle aanwezigheid en deelname werden gemist.

Onze hoofdspreker was Craig Barnett, lid van de Britse Yearly Meeting en auteur van *The Guided Life*. Craig herinnerde ons eraan om 'Aandacht te schenken... aan de ingevingen van liefde en waarheid in [onze] harten' (*Advices and Queries* 1). Hij gebruikte zijn eigen spirituele reis als een voorbeeld van doorleefde actie vanuit die ingevingen en herinnerde ons eraan dat de leraar in ons zit.

Getuigenissen zijn geen van buitenaf opgelegde aspiraties, maar veeleer beschrijvingen van waar generaties Quakers door de Geest geleid zijn. Er is geen perfecte Quaker. We hebben allemaal ons eigen unieke doel in de wereld en de Quaker Way leidt ons naar het ontdekken daarvan. We brengen onze ingevingen naar de Quaker gemeenschap in onze bijeenkomsten (*Business, Threshing, Clearness, Experiment with Light, etc.*) om ons te helpen onderscheiden wat de ware ingevingen zijn.

Een geleid leven is niet noodzakelijkerwijs een succesvol leven. De levensreis zelf is belangrijker dan het doel en onderweg kunnen zwakte, mislukking en lijden krachtige leermeesters zijn. Wanneer je geconfronteerd wordt met tegenslag, blijf dan openstaan en geef je over. Kwetsbaarheid kan ons openen voor nieuwe inzichten. George Fox moest bijvoorbeeld zelf wanhoop voelen om te kunnen spreken over de toestand van anderen. Denk na over wat je zelf

hebt geleerd toen je je in gebieden van zwakte begaf.

Onze tweede spreker was Anya Nanning Ramamurthy. Anya is een Britse Vriendin en activiste voor klimaatrechtvaardigheid die betrokken is bij het UK Student Climate Network. Ze is geïnspireerd door historische Vrienden die naar hun overtuigingen handelden. Een in

Bijzonder is de Quaker Amerikaanse burgerrechtenactivist Bayard Rustin, die 'engelachtige herrieschoppers' aanmoedigde om hun lichaam te gebruiken om 'de gewone gang van zaken te verstoren'. Quakers hebben kinderen en jongeren als leiders verdedigd vanaf onze begindagen, toen kinderen bijeenkomsten gaande hielden terwijl volwassenen gevangen zaten.

Anya moedigt Vrienden aan om te erkennen dat we de klimaatafbraak niet kunnen tegengaan zonder ongelijkheid en sociale onrechtvaardigheid aan te pakken.

Vrienden uit België en Luxemburg Yearly Meeting deelden getuigenissen over hoe zij door de Geest zijn geleid om hun gemeenschappen op onverwachte manieren te dienen. Als reactie op de mishandeling van moslimstudenten werd Isfried Rodeyns ertoe gebracht creatieve vormen van interreligieuze dialoog te ontwikkelen. Het 'masterplan' van Karen Lang werd verstoord door een reeks toevallige ontmoetingen die leidden tot onverwachte mogelijkheden voor dienstbaarheid op verschillende gebieden, waaronder mensenrechteneducatie.

We hebben overwogen hoe de Geest ons ofwel kan leiden tot sociale actie dicht bij huis, om 'te bloeien waar we geplant zijn' en 'ons eigen Calcutta te vinden', zoals Franciscus van Sales en Moeder Teresa in hun getuigenis werden geciteerd - of hoe we ertoe gebracht kunnen worden om ons breder in de wereld te begeven.

Margaret Fell schreef dat het Licht 'je verscheurt en openlegt'. We moeten open blijven, onderscheid maken tussen onze ingevingen en onze leiding volgen. De reizen waarop we geleid worden zijn hun eigen beloning.

Acceptatie van onze grenzen en mild zijn voor onszelf kunnen ons helpen om authenticiteit in ons leven te vinden en 'Quaker-schuldgevoel' te vermijden omdat we niet genoeg doen. We kunnen onszelf zien als 'goed geoliede radertjes' in een grotere machine. We bewegen, geestelijk of lichamelijk, niet geïsoleerd, maar samen met anderen. Onze eigen bewegingen beïnvloeden en stimuleren en inspireren misschien wel de bewegingen van anderen. Als een gemeenschap van geloof en zoeken zijn we allemaal met elkaar verbonden.

De Coronatijd heeft ons voor uitdagingen en onverwachte kansen gesteld. De crisis maakte ons wakker voor onze collectieve kwetsbaarheid en verbond ons met mensen van andere tijden en plaatsen. Net als George Fox aan de afgrond van de duisternis, stelt het accepteren van onze eigen gevoelens van verwarring, desoriëntatie, angst, bezorgdheid en het hartzeer van de scheiding van dierbaren ons in staat om vol te houden en anderen te dienen. De Quakerweg is een actief, aanpasbaar pad, geleid door de stille, kleine stem, door angst naar dankbaarheid. Samen met onze burens bouwen we langzaam aan de geliefde gemeenschap.

Quakers: een reis in stilte

2013

*'Wees stil en koel in je eigen geest en spirit van je eigen
gedachten, en dan zul je het principe van God voelen'*

George Fox, 1624-1691

Een Quaker bijeenkomst

Bij aankomst installeren we ons graag een paar minuten voor de afgesproken tijd in de Ontmoetingsruimte. De Ontmoeting begint wanneer de eerste persoon in de Ontmoetingsruimte gaat zitten en de stille reis naar binnen begint, dus het is belangrijk om vanaf het begin zo stil en stil mogelijk te zijn. Zorg ervoor dat je vroeg in de Ontmoeting comfortabel zit.

De vergaderzaal is een eenvoudige ruimte met stoelen rond een centrale tafel. Op de tafel liggen kopieën van de Bijbel, kopieën van *Quaker Faith & Practice* en *Advices & Queries* (deze twee boeken geven de essentie van het Quaker leven weer). Iedereen mag deze boeken tijdens de bijeenkomst raadplegen als hij of zij denkt dat ze nuttig voor hem of haar kunnen zijn. In sommige bijeenkomsten kan er een brandende kaars of wat bloemen zijn.

Onze bijeenkomsten worden in stilte gehouden. Er is geen ceremonie of ritueel; de Ontmoeting heeft de vorm van een stille contemplatie of meditatie. Er is geen priester of voorganger; iedereen is in gelijke mate verantwoordelijk voor de Stilte en voor de woorden die gesproken mogen worden. Iedereen mag spreken als hij of zij voelt dat de Stilte erdoor wordt verrijkt, hoe aarzelend of onvolmaakt de woorden ook zijn. In deze Stilte worden we ons minder bewust van externe ruis, meer bewust van elkaar en meer in staat om af te stemmen en te luisteren naar God. Hierdoor kunnen we God vinden in onszelf en in andere mensen.

We streven ernaar 'elkaar te kennen in dat wat eeuwig is'. Als je het moeilijk vindt om geconcentreerd te blijven in de Stilte, kan dat komen door innerlijke onrust, onrustige gedachten of externe verstoringen. Erken hun aanwezigheid en laat ze zachtjes gaan.

Onze verwachting is dat de Stilte zich zal verdiepen. Gaandeweg ontwikkelen we onze eigen methoden om dit te bereiken, maar het kost tijd en geduld. Soms is het hele uur stil, maar het is gebruikelijker dat de Stilte verschillende keren wordt doorbroken (maar niet onderbroken) door een gedachte, een lezing of een gebed van een van de aanwezigen.

Naarmate de bijeenkomst vordert, merk je misschien dat er een rode draad doorheen loopt. Als wat er gezegd wordt voor jou niet juist lijkt, bedenk dan dat het precies kan zijn wat iemand anders wil horen. Probeer open te staan voor wat er achter de woorden ligt die in de Stilte gesproken worden. Quakers streven ernaar een gemeenschap van vertrouwen en openheid op te bouwen.

wederzijdse acceptatie. Geen twee Ontmoetingen voor Aanbidding zijn ooit hetzelfde, dus het is een goed idee om op verschillende gelegenheden te komen als dat mogelijk is.

Aan het einde van de bijeenkomst geven alle aanwezigen elkaar een hand. Bezoekers worden welkom geheten en je mag jezelf voorstellen als je dat wilt. Vervolgens wordt er informatie gedeeld over activiteiten in de Ontmoeting en in de lokale omgeving die interessant kunnen zijn. Tot slot wordt iedereen uitgenodigd om thee/koffie te drinken. Wees niet verlegen: spreek iedereen aan die aanwezig is en vraag hem of haar om meer informatie over Quakers. Iedereen zal je graag vertellen wat hij of zij weet.

Wie zijn Quakers, wat geloven ze?

Het Quakerisme ontstond in 1652 in Engeland, voornamelijk als gevolg van het werk van George Fox, die ervan overtuigd was dat ware religie niet te maken had met ceremonies en riten uitgevoerd door een priesterkaste of met ingewikkelde theologische argumenten, maar veeleer met een persoonlijke innerlijke ervaring, een directe band met God en een daaruit voortvloeiende transformatie van het dagelijks leven. Hij erkende het 'innerlijke licht' als zijn autoriteit in religieuze zaken. Hij herinnerde ons eraan dat we 'dat van God' in ieder mens kunnen ontmoeten. De vroege 'Vrienden van de Waarheid', zoals ze zichzelf noemden, ontmoetten elkaar in Stilte zodat deze Innerlijke Stem door hen heen kon spreken en zodat ze de boodschap die het bracht konden delen.

Het Quakerisme begon in een periode waarin het christendom centraal stond in de manier van leven van de hele gemeenschap, dus de vroege Quakers drukten zich natuurlijk in soortgelijke bewoordingen uit. Vandaag de dag zouden veel Quakers zichzelf nog steeds zien als in essentie christelijk, terwijl anderen een bredere religieuze visie hanteren en de waarheid zoeken in veel verschillende religieuze tradities.

Tot in de huidige eeuw zijn Quakers in stilte blijven samenkomen, zonder priesters, predikanten, speciale ceremonies, heilige dagen of nauwkeurig in woorden geformuleerde geloofsovertuigingen. Ze vertrouwen alleen op de inspiratie die hen gegeven wordt in Meeting for Worship, persoonlijke spirituele praktijk en de Quaker manier van leven.

Quakers hebben vaak zeer uiteenlopende ideeën en persoonlijke overtuigingen over bijna alles, maar deze diversiteit wordt samengebracht in eenheid in de stilte van onze Ontmoeting voor Aanbidding.

Zoals een vroege Quaker zei: '...toen ik in de stille bijeenkomsten van Gods volk kwam, voelde ik een geheime kracht onder hen, die mijn hart raakte; en toen ik eraan toegaf, merkte ik dat het kwade in mij verzwakte en het goede in mij opkwam...'.

De Quaker visie dat er 'dat van God' in iedereen is, heeft ertoe geleid dat zij

geweld, discriminatie en uitbuiting in al hun vormen afwijzen. Het Genootschap der Vrienden (vaak beschreven als een van de historische Vredeskerken) heeft lang voor vrede en tegen oorlog gewerkt; in oorlogsperioden waren veel Quakers gewetensbezwaarden. Quakers waren enkele van de eersten die vrouwen accepteerden als

gelijkwaardige leden van de gemeenschap (ook al slaagden ze er niet altijd in om hun principes na te leven), en om te werken voor de afschaffing van slavernij en de hervorming van gevangenissen, voor de rechten van vluchtelingen, voor onderwijs voor iedereen en voor de behandeling van geesteszieken als mensen die liefdevolle zorg en begrip nodig hebben. We proberen dit werk vandaag de dag voort te zetten. Veel Quaker groepen werken bijvoorbeeld aan het veranderen van de wet, zodat het huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht op gelijke voet komt te staan met het heteroseksuele huwelijk en Quakers toestemming krijgen om deze huwelijken in hun bijeenkomsten te voltrekken. Er zijn ook nieuwe manieren om de traditionele Quaker eenvoud in praktijk te brengen door een eenvoudige milieuvriendelijke levensstijl te leven.

Enkele aloude Quaker basisprincipes of Testimonies zijn: gelijkheid en rechtvaardigheid, waarheid en integriteit, vrede en eenvoud. De lijst van Testimonies staat niet vast en kan met de tijd veranderen. De Testimonies zijn geen abstracte principes, maar richtlijnen voor het leven.

Wij verwelkomen de culturele diversiteit die de moderne mondiale samenleving mogelijk heeft gemaakt en doen ons best om een tolerante multiraciale, multiculturele gemeenschap op te bouwen. Quakers zijn een groot voorstander van het werk van internationale organisaties zoals de Verenigde Naties, die proberen vrede te stichten en te bewaren en mensenrechten te beschermen. Het Friends World Committee for Consultation fungeert als de moederorganisatie voor de Quaker VN-kantoren in New York en Genève. Via de Quaker Council for European Affairs, een organisatie waarmee de Belgische en Luxemburgse Yearly Meeting sterke banden heeft, proberen Vrienden invloed uit te oefenen op beleidsmakers in de Europese Unie over kwesties die verband houden met mensenrechten, vrede en ontwikkelingssamenwerking wereldwijd.

Een zachte herinnering ...

... voor ons allemaal van de rol die we kunnen spelen in het in stand houden van onze Quaker traditie van aanbidding

1. Bedenk hoe je je de hele week kunt voorbereiden op Meeting voor Aanbidding. Hoe kun je aankomen met 'hart en geest voorbereid'?
2. Ontmoeting voor Aanbidding begint wanneer de eerste persoon de ruimte binnenkomt. Betreed het gebouw en de vergaderruimte in deze geest.
3. Samenkomen voor Aanbidding is gemeenschappelijk. Individuele meditatie of lezing kan inspireren, maar kan je ook belemmeren om echt aanwezig te zijn. Denk na over je gedachten en handelingen. Bevorderen of hinderen ze de gezamenlijke aanbidding?
4. Een krachtige bediening kan stil zijn. Als je je bewogen voelt om te spreken, controleer dan of de boodschap niet van jou komt, maar door jou. Het is ongebruikelijk dat de Geest dezelfde persoon twee keer in hetzelfde uur tot een dienst beweegt. Na sluiting van de samenkomst is er tijd voor gesproken bijdragen die misschien geen Ministry zijn, maar toch waardevol kunnen zijn.
5. Gesproken bediening komt rechtstreeks voort uit onze doorleefde ervaring. Het is het meest effectief als het beknopt is. Staande bediening kan u helpen om uw bediening helder te houden. Nadat gesproken Ministry is aangeboden, neem dan een periode van stilte zodat Vrienden het in zich op kunnen nemen.
6. Tijdens aankondigingen en op andere momenten gebruiken sommige vrienden elektronische apparaten om informatie op te slaan; hoewel deze orde kunnen scheppen in een druk leven, vinden sommigen dat ze afleiden. Denk na over de gevolgen voor anderen van uw afhankelijkheid van gadgets.
7. Vergeet niet dat zakelijke bijeenkomsten ook bijeenkomsten voor aanbidding zijn; neem je deel op een aanbiddelijke manier?

Deze tekst werd goedgekeurd door de maandelijkse vergadering van België en Luxemburg op 12 december 2010.

Benaderingen van samenkomsten voor aanbidding: Reflecties en nuttige praktijken

Tekst gepubliceerd door de Yearly Meeting in juni 2014

*Deze verzameling overdenkingen, onafhankelijk van elkaar geschreven door 11 leden en deelnemers van de Belgische en Luxemburgse Yearly Meeting, is gepubliceerd om het nadenken te stimuleren over hoe en waarom we als Quakers aanbidden, in Meeting for Worship.
De betrokken Vrienden zijn niet bij naam genoemd.*

Een

Het concentreren begint op zondagochtend voor de samenkomst. In de stilte van de ochtend verzamel ik mijn gedachten en neem ik de gebeurtenissen van de week door. Wat had ik graag anders gezegd of gedaan? Of juist helemaal niet? Wat waren de momenten waarop ik leiding zocht?

De wandeling naar Meeting is nog een stap in het proces van centreren. Als ik mezelf genoeg tijd geef, kan ik lekker slenteren en treuzelen, levendig op zoek naar de bezienswaardigheden en geluiden van de markt van Jourdain. Ik denk wel eens dat mijn wereldbeeld is beïnvloed door de Richard Scarry-boeken die ik als kind las, "*Wat doen mensen de hele dag?*" en "*Drukke, drukke wereld*". Een andere grote invloed op het langzamer leven was de roman "*De ontdekking van traagheid*" van de Duitse schrijver Sten Nadolny. Ik denk ook aan de woorden van George Fox, die ons uitnodigt om "opgewekt" over de aarde te wandelen, op zoek naar dat van God in iedereen. Ik merk dat als je dat eenmaal doet, het moeilijk is om te stoppen.

Soms denk ik aan alle Quakerbijeenkomsten die over de hele wereld van start gaan. Mensen die lopen, rijden, fietsen, in de bus, tram of trein zitten, op reis zijn om samen te komen voor aanbidding. Zondag is voor mij de Eerste Dag en houdt zo'n belofte in. Ik herinner me een discussie in de samenkomst over de apostolische successie, en over hoe de katholieke kerk een keten van pausen heeft die teruggaat tot het begin van het christendom. Een vriend vertelde over de Quaker-manier, waarbij we een keten van gelovigen hebben die elkaar door de jaren heen de hand schudden, om ons met de eerste Quakers te verbinden.

Ik kom meestal naar de Ontmoeting in Brussel, maar als ik reis, bezoek ik graag andere Ontmoetingen. Er is een open begroeting aan de deur van het Ontmoetingshuis, een geroezemoes van gesprekken, het uittrekken van jassen en sjaals. Geuren van koffie. Mobiele telefoons die op stil worden gezet.

Een dakraam in het Quaker House in Brussel brengt licht in het hart van het gebouw. Ik nader de Ontmoetingsruimte langzaam, me afvragend welke van de temperamentvolle vloerdelen zal kraken. Ik herinner me het gevoel van nervositeit en opwinding toen ik mijn eerste bijeenkomst binnenliep.

Sommige Vrienden zijn er misschien al. Ik herinner me dat de Ontmoeting begint wanneer de eerste persoon de kamer binnenkomt. Binnengaan in gedeelde stilte is een heel speciaal gevoel. Het heeft iets verwelkomends, eerbiedigs, heiligs.

Er is een duidelijke fysieke realiteit in onze Ontmoetingsruimte, het verbleekte tapijt dat zo vertrouwd is, met zijn roze en gele bloemen; het rijke, gouden behang; de gebrandschilderde harten. Probeer ze maar eens te tellen de volgende keer dat je er bent. Maar naarmate ik tot rust kom, lijkt ik geleidelijk afstand te nemen van mijn plaats. Dit ondanks het feit dat mijn voeten vierkant op de grond staan en mijn zintuigen openstaan voor de wereld. Ik kan de bussen horen schakelen als ze de Ambiorix afrijden, honden horen blaffen, horen lachen.

Sommige van de technieken die ik gebruik bij het centreren in Ontmoeting komen uit de Alexandertechniek. Schreef ongeveer 100 jaar geleden, F.M. Alexander, een acteur, moedigde zijn studenten aan om 'zichzelf met rust te laten', in wezen het lichaam terug te brengen naar zijn natuurlijke, niet-zelfbewuste staat. Het lichaam open en ontspannen hebben lijkt me een noodzakelijke voorwaarde om de ziel open en ontvankelijk te hebben. Er zijn ademhalingsoefeningen die kunnen helpen, of focussen op het derde oog, of het herhalen van een mantra. Ogen dicht, of half dicht.

Zo begint voor mij de reis van het bewegen naar de stilte, van het brengen van stilte in mijn hart en, heel eenvoudig, van het wachten.

Twee

'Kom naar de Ontmoeting met een voorbereid hart en verstand' is een van de adviezen die me aanspreken. Ik probeer elke dag minstens tien minuten opzij te zetten om in stilte op God te wachten. Soms denk ik aan een passage uit de Bijbel en soms aan een advies of vraag. Ik merk dat al deze dingen me helpen voor als ik op zondag naar de samenkomst kom. Deze discipline is voor mij een manier om mezelf open te stellen om licht en ruimte toe te laten in mijn dagelijkse werk. Dit is een van de manieren waarop ik het idee dat het leven sacramenteel is in praktijk breng.

Onze Quaker eredienst is voor mij gebaseerd op het stille wachten op God, de Geest, het Goddelijke. Voor mij is de stilte geen lege stilte, maar een manier om open te staan en bereid te zijn om geleid te worden, om zowel innerlijk naar

de Geest als uiterlijk naar elkaar te luisteren, waardoor ik verwachting, stilte, vrede, genezing en eenheid kan ervaren. Dit gebeurt niet elke keer als ik naar de samenkomst ga, maar als het gebeurt, is het

stelt me in staat om spiritueel te groeien en me te verfrissen van de strijd en zorgen van het dagelijks leven.

Een van de manieren die mij helpt bij het "centreren" in de Ontmoeting is stil te staan bij het feit dat Quakers al meer dan 350 jaar in stilte samenkomen en dat deze stille aanbidding voor de vroege Quakers gebaseerd was op een diepe, ervaringsgerichte, religieuze zoektocht binnen de christelijke traditie. Als ik hieraan denk, voel ik me in de geest verbonden met die vroege zoekers en dit vervult me met vrede en daagt me uit.

Voor mij betekent een relatie werken aan een sterke basis van vertrouwen, luisteren, begrip en liefde. Zo zie ik ook mijn relatie met God. Samenkomen voor aanbidding is een gelegenheid om mezelf open te stellen voor de ingevingen van liefde en waarheid van God in mijn hart. In stilte zitten kan me naar een plaats van gemeenschap brengen met God en met anderen in Ontmoeting.

Ontmoeting voor Aanbidding is voor mij een manier om mezelf aan God toe te wijden en te danken voor alle zegeningen in mijn leven. Ik voel me niet altijd dankbaar in de samenkomst, want er zijn momenten dat ik onrustig ben en misschien boos, wrokkig of verdrietig. Op deze momenten helpt Meeting me naar zelfbewustzijn en zelfkennis. Ik kan dan nadenken over wat mij motiveert om te handelen zoals ik handel en nadenken over de gevolgen van mijn daden in mijn relatie met mijn naasten of met degenen met wie ik in contact sta.

Ontmoeting voor Aanbidding is niet alleen een individuele oefening. De kracht van Ontmoeting voor mij is dat het een gezamenlijke onderneming is. Ontmoeting voor Aanbidding is een daad van verbondenheid tussen de mensen in de Ontmoeting en het goddelijke. Samen zijn we verantwoordelijk voor de kwaliteit van de samenkomst en voor de verdieping van onze spirituele ervaring. Waar twee of meer in mijn naam samenkomen, daar ben ik in hun midden'. Dit is voor mij een belofte die me bemoedigt als ik de Ontmoeting leeg en onbevredigend vind.

Ik geloof dat we allemaal het verlangen hebben om spiritueel te groeien en het vinden van een groep gelijkgestemden is een belangrijke stap op weg naar deze groei. Een van de dingen die ik van onze Ontmoeting zou willen is dat het een spirituele gemeenschap is die toegewijd is aan wederzijdse ondersteuning en verantwoording, waar we onze plaats kunnen innemen en in staat zijn om tot spirituele volwassenheid, onderscheidingsvermogen en een dieper begrip van dat van God in iedereen te komen.

Drie

Een kind vroeg me in de kinderbijeenkomst: "Wat doen de volwassenen daar,

met hun ogen dicht? Slapen ze?' Dit zette me aan het denken over de betekenis en het doel van mijn eigen stille stilte in de samenkomst.

Een van de dingen die ik bijzonder waardeer aan de Meeting for Worship is dat er geen priester of dominee is die een dienst leidt - het betekent dat ik de kans krijg om in mijn eigen tempo een spiritueel leven te ontwikkelen in directe communicatie met God. Het is geen eenzame individuele activiteit, omdat veel leden van de Ontmoeting ervaring hebben en hun eigen bevindingen delen. Het werkt zowel in een Samenkomst voor Aanbidding als in een Samenkomst voor Zaken, zolang alle aanwezigen gefocust zijn op het zoeken naar de wil van God, of de meest liefdevolle uitkomst voor de zaak in kwestie. Dit geldt zowel voor degenen die hun mening uitspreken als voor degenen die de vergadering in stilte in stand houden. Er lijkt iets te gebeuren dat het evenwicht mogelijk maakt tussen individuele inzichten en de gedeelde wijsheid van de groep. Maar het is niet gemakkelijk; het vraagt inspanning en bewustzijn.

Vroege Vrienden noemden zichzelf Kinderen van het Licht - ze werden getransformeerd door George Fox' manier van aanbidden, net als Margaret Fell; 'Ik zag dat het de waarheid was en ik kon het niet ontkennen' (*Quaker Faith and Practice* 19.07). Dit veranderde haar kijk en manier van leven vanaf dat moment. Mijn eigen aandachtig zoeken in hoopvolle verwachting is wat ik graag de inspiratie zou willen zijn voor al mijn dagelijkse activiteiten. Maar als mens faal ik. Ik moet mezelf er steeds aan herinneren om naar het Licht binnenin te gaan. Het klinkt eenvoudig: sta stil in het Licht, of: wees stil en weet dat ik God ben. Ik ben tot het besef gekomen dat ik niet naarstig op zoek hoeft te gaan naar geloof - voor mij is het meer een verandering van houding. Ik ben me graag bewust van alle aspecten van het leven, maar als ik actie moet ondernemen, zie ik het als stilstaan en van richting veranderen, misschien een kwartslag naar rechts, of welke richting het licht ook is. Het is ook een vertrouwen dat ik geholpen zal worden met wat me ook uitdaagt, ook al weet ik niet welke vorm die hulp zal aannemen. Dit weten dat ik geholpen zal worden geeft me vertrouwen, zodat ik de kracht krijg om geduldig te zijn en niet bang voor de toekomst.

De meeste Quakers die ik ontmoet heb, vinden dat hun batterijen opgeladen zijn als ze uit een samenkomst komen. Het is veel meer dan dat. Voor mij is het een soort vertrouwen dat als ik luister en aandacht geef aan mijn diepste innerlijke ingevingen, ik beantwoord zal worden. Op sommige momenten in mijn leven kan ik het gevoel hebben vast te zitten of gebroken te zijn, maar ik moet vasthouden aan de wetenschap dat er altijd nieuw leven is en dat er geleidelijk aan een weg vooruit opengaat.

Ik houd van de manier waarop Quakers vanuit hun eigen ervaring spreken. We hebben allemaal verschillende ervaringen en wat we ontdekken over de niet-materiële wereld is waar voor ons als individu, maar vindt ook vaak weerklank bij anderen - misschien is dat wel de reden waarom Quakers zo uitbundig zijn tijdens thee- en koffietijd na een stille bijeenkomst. We spreken af om gemeenschappelijke waarden te delen die echt en belangrijk zijn voor ons als groep en relevant voor ons als individu. Dit wordt soms bereikt na veel heftige discussies en luisteren naar tegengestelde standpunten. Ik hou van de manier

waarop Quakers extreme standpunten toelaten en erop vertrouwen dat de groep tot een robuuste beslissing komt.

De meeste mensen die een paar keer naar Ontmoeting voor Aanbidding komen hebben, al is het vluchtig, iets ervaren van het innerlijke leven dat we zoeken om ons te leiden. Ik vind het belangrijk om hier aandacht aan te besteden, om dit zaadje te koesteren, om het tijd te geven. Voor mij zijn er vaak mogelijkheden als ik aan het wandelen ben. In ons drukke leven is het zo gemakkelijk om ingehaald te worden door alledaagse beslommeringen dat we geen contact maken met de spirituele diepten die betekenis en doel kunnen geven aan ons handelen. Jo Vellacot vergelijkt in *Quaker Faith and Practice* 20.05 leven in het licht met huishoudelijk werk doen in het halfduister, waarbij je er maar af en toe aan denkt om de gordijnen open te doen, en ze eindigt met de woorden: ". maar in feite doe ik dat misschien niet helemaal".

wil de eisen die erbij komen kijken, niet al het stof in mijn leven willen zien'. Persoonlijk moet ik hard werken, de juiste handelingen onderscheiden, zorgen voor vrienden, omgaan met moeilijke mensen, medelevend zijn ... de lijst is eindeloos. Voor mezelf houd ik het graag eenvoudig en denk ik aan het beeld van de oceaan van licht die de oceaan van duisternis overwint.

Vier

Voorbereiding op de Meeting is een continu proces, en je zou kunnen zeggen dat het begint zodra de vorige Meeting is afgelopen. Rustig en met een stille geest naar de Ontmoeting komen geeft ons de beste voorbereiding op het stille uur. Sommigen van ons vinden het nuttig om vroeg genoeg op te staan om zich op een ongehaaste manier voor te bereiden en naar de Ontmoeting te lopen of te fietsen. Anderen zien het doordeweekse leven als onderdeel van een spiritueel geheel waarin werk, rust, vrije tijd, dieet, studie en reflectie allemaal deel uitmaken van een voorbereidingsproces op langere termijn. In zekere zin eindigt de Ontmoeting voor Aanbidding nooit: we hopen de innerlijke stilte, zo niet de stilte, mee de wereld in te nemen aan het einde van de ene Ontmoeting en mee terug te nemen als we het stille uur van de volgende week ingaan.

Eenmaal aangekomen in het Meeting House proberen we deze stilte voort te zetten en met ons mee te nemen de Meeting in. In gedachten houdend dat de Ontmoeting hoogstwaarschijnlijk al begonnen is, is het vaak nuttig om gesprekken die meer zijn dan eenvoudige, stille begroetingen te laten rusten tot de gezelligheid na afloop van de Ontmoeting. De Ontmoeting begint voor ieder van ons als we rustig de trap oplopen, de deurklink omdraaien en onze plaats innemen met zo min mogelijk verstoring - dit alles helpt ons om in de wachtende stilte te verzinken. We brengen de stilte met ons mee als een zaadje dat we planten in de wachtende groep, in de hoop dat het in ons en onze medevrienden zal groeien.

In dit vroege stadium is het ook belangrijk om het onszelf zo comfortabel mogelijk te maken, zodat we later in het uur niet worden afgeleid door fysiek ongemak.

van het wachten. Voor iedereen kan dit anders zijn, maar veel Vrienden hebben ontdekt dat rechtop zitten met de voeten plat op de grond en de handen losjes en comfortabel op de schoot, vaak een goede manier is om te zitten. Ogen iets neergeslagen naar de vloer voor je of gericht op de tafel in het midden van de wachtgroep, of zelfs op de kaars die daar gestaag brandt, kan helpend zijn. Je bewust zijn van rustig in- en uitademen helpt om onze geest tot rust te brengen en kalmeert ons voor de periode van stil wachten.

Als we eenmaal gesetteld zijn, zijn er een aantal manieren om het proces van centreren te beginnen, en ieder van ons moet voor zichzelf uitvinden wat het beste werkt. Ik kijk graag om me heen naar degenen die bij elkaar zijn en denk na over hun levens en situaties; zoals de *Advices and Queries* zeggen: 'ga met tedere sympathie in in de vreugden en smarten van elkaars leven'. Dit kan leiden tot het denken aan andere Vrienden die niet aanwezig zijn, en dan naar buiten naar anderen, Quaker of niet, van wie we het bestaan niet kennen, en daarbuiten naar de hele wereld. Dankbaar zijn voor het wonder van ons eigen bestaan en dat van de wereld, stilstaan bij het feit dat alles steeds verandert en op een dag niet meer zal zijn. Op deze manier voelen we ons 'één met de schepping', zoals George Fox zei.

Het kan ook helpen om je gedachten te richten op een tekst die je inspireert of uitdaagt om je gedachten naar binnen te richten, naar de kalmte die je aanmoedigt, voedt. *Adviezen en Vragen*, met hun kernachtige karakter, kunnen heel behulpzaam zijn in dit proces. Beste vrienden, luister naar de ingevingen van liefde en waarheid in je hart ... Leef avontuurlijk ... Laat je leven spreken ... Leer elkaar kennen in de dingen die eeuwig zijn ... Verdiep je in elkaars vreugde en verdriet ... Houd er rekening mee dat je het mis kunt hebben. *Quaker Faith and Practice* is ook een goede bron van contemplatief materiaal, net als de Bibler en andere geschriften uit zowel de christelijke als andere geloofstradities. Voor sommigen spreekt poëzie direct tot het hart, of het thema nu openlijk spiritueel is of niet.

In stilte is er volheid. In volheid is er niets. In het niets zijn alle dingen' (17e-eeuwse Quaker bediening door een onbekende Vriend). Ik denk hier ook vaak aan in de beginfase van een bijeenkomst.

Naarmate de bijeenkomst vordert, kun je merken dat je eenvoudigweg je aandacht blijft richten op ideeën die in je geest opkomen, op andere momenten kan het lijken alsof je nergens in het bijzonder naar toe gaat terwijl je gedachten heen en weer slingeren door het alledaagse en banale. Vecht niet tegen deze gedachten, maar plaats er voorzichtig andere, kalmere overpeinzingen naast en laat de dingen tot rust komen. Soms gaat er een uur voorbij en ben je nog steeds niet verder dan dit stadium. Een andere mogelijkheid is dat je het gevoel hebt dat je voorbij het denken bent gegaan en in een rijk van puur stil gevoel bent beland, waar je 'verder bent dan wat

woorden kunnen zeggen'. Een van deze twee toestanden kan

een zaadje van inzicht in je planten dat je aanspoort om je ervaring te delen met degenen die in de stilte bijeen zijn. Je kunt ook een speciale openheid ontwikkelen voor de gesproken bijdragen van anderen in de Ontmoeting. Beide kunnen je helpen om op een dieper ervaringsniveau te komen. Wanneer velen in een bijeenkomst in deze staat komen, noemen we dit een 'verzamelde bijeenkomst' en het kan een heel wonderlijke ervaring zijn. Op zijn best is een Quakerbijeenkomst uiterlijk eenvoudig, terwijl het in feite helemaal niet zo eenvoudig is. Het vergt oefening en geduld en de beloning is een kalme innerlijke kracht.

De bijeenkomst komt tot een einde wanneer de Vrienden wiens taak het is om de bijeenkomst af te sluiten, elkaar de hand schudden of de hand schudden van degenen aan weerszijden van hen. Dit is een symbool van vriendschap en vrede, eenheid en gelijkheid - belangrijke concepten voor Quakers door de eeuwen heen. Het is onze taak om deze boodschap en praktijk mee te nemen naar de alledaagse wereld en er de volgende week verrijkt mee terug te komen.

Vijf

Idealiter zou Ontmoeting voor Aanbidding een verlengstuk moeten zijn van hoe we ons dagelijks leven leiden, maar ik vind dit vaak moeilijk om te onthouden. Ik zal het daarom alleen hebben over mijn eigen gewoonten tijdens de samenkomst, omdat ik weet dat anderen het onderwerp beter hebben behandeld dan ik ooit zou kunnen.

Het is belangrijk om je fysiek voor te bereiden op de Ontmoeting voordat je de vergaderzaal binnengaat, om de andere Vrienden zo min mogelijk te storen: jassen uitdoen, telefoons uitzetten, zakdoekjes zoeken etc. Het moet mogelijk zijn om direct bij binnenkomst snel en rustig te gaan zitten, zonder gedoe met spullen.

Ik vind het nuttig om rechtop te zitten, met beide voeten op de grond en mijn handen in mijn schoot, lichtjes geklemd of met omgekeerde handpalmen. Tijdens de bijeenkomst herinner ik mezelf regelmatig aan een van de tips die in de Alexandertechniek worden geleerd: stel je voor dat je aan een koord hangt dat aan de kruin van je hoofd is bevestigd.

Ik begin het proces van centreren door te proberen in het heden te komen, wat begint met me bewust te worden van mijn ademhaling. Ik vind het nuttig om bij elke uitademing mentaal het woord 'één' of 'nu' te herhalen. De volgende fase is om me bewust te worden van alle zintuiglijke input, te beginnen met het gevoel van mijn gewicht op de stoel, mijn voeten op de vloer en de aanraking van mijn kleren tegen mijn huid. Het gehoor is ook belangrijk. Ik probeer alle geluiden in de vergaderruimte en daarbuiten te erkennen en te accepteren,

waarbij ik mijn gehoor laat gaan tot de verste geluiden en mezelf eraan herinner dat er geen 'slechte' of storende geluiden zijn. Ik probeer

houd mijn ogen neergeslagen - of soms gesloten - tijdens de hele bijeenkomst en vermijd direct naar andere Vrienden te kijken. Hoewel aanbidding een gezamenlijke activiteit is, vind ik dat we allemaal recht hebben op privacy in deze stille tijd. Ik probeer ook de moeilijkere oefening van het vasthouden van een beeld van de kamer, het huis, het plein, naar buiten bewegend door stad, land, continent, planeet etc. en mijn fysieke plaats in dit alles. Als ik moeite heb met bovenstaande oefeningen, lees ik een paar minuten iets passends voordat ik opnieuw begin.

Ik herhaal de centreringsoefeningen regelmatig tijdens de hele bijeenkomst. Telkens als ik me ervan bewust word dat mijn geest is afgedwaald van het heden - en dat kan al heel lang zijn voordat ik me dit realiseer - observeer ik de voorbijgaande gedachten zonder zelfkritiek en laat ze gaan. Als ik in staat ben mijn gedachten te observeren, kan ik die gedachten niet *zijn*. Een deel van mij dat zich dicht bij het centrum van mijn wezen bevindt, fungeert als de waarnemer - of de 'waker' zoals het in sommige tradities wordt genoemd.

De drang om te friemelen - mijn benen bewegen, aan mijn neus krabben enz. - kan soms afleidend zijn, vooral als ik me moe voel. Ik vind dat de beste manier om hiermee om te gaan is om de beweging zo lang mogelijk uit te stellen voordat ik eraan toegeef. Dit vergroot geleidelijk het interval voordat de volgende friemelsprong terugkeert. Een meer persoonlijk probleem is het aanspannen van mijn kaak- en keelspiers, waarvan ik me bewust word en die ik tijdens de vergadering om de paar minuten ontspan.

In bijeenkomsten die ik als 'verzameld' ervaar, begint de gedeelde stilte al snel te voelen als een aanwezigheid in de ruimte, een aanwezigheid die zowel de individuele aanwezigheid van de Vrienden om me heen omvat als overstijgt. Bij zeldzame gelegenheden kan dit bijna tastbaar lijken, en moet ik me concentreren op mijn ademhaling om niet in extase te raken, wat een afleiding zou zijn. Dit soort ervaring - hoewel welkom - lijkt me echter niet het echte punt van Meeting for Worship, maar eerder een manifestatie van Genade die dankbaar aanvaard en erkend moet worden zonder enige verwachting dat het herhaald zal worden.

In de bijeenkomsten die minder 'verzameld' zijn, merk ik soms dat ik geïrriteerd raak. Dit kan komen door verkeerslawaaï dat van de straat komt, maar vaker door het geluid van Vrienden die voortdurend op piepende stoelen zitten te wriemelen of luidruchtig door boeken bladeren. Ik merk ook dat ik af en toe geïrriteerd of zelfs boos raak tijdens de preek, omdat ik het te lang en te zelfingenomen vind of omdat ik het helemaal niet eens ben met de standpunten die naar voren worden gebracht. Op zulke momenten probeer ik me te herinneren dat het niet erg is als een bediening niet op mij slaat, en dat het misschien nuttig is voor iemand anders. In elk geval zijn gebeurtenissen die ik als storend ervaar koren op de molen. Ze herinneren me eraan dat ik de stilte niet bezit en bieden een kans om aan mijn taak te werken, namelijk aanwezig en gecentreerd blijven. Ik vind het ook nuttig om mijn handen met

de handpalmen naar boven te draaien als ik me machteloos voel om de irritatie te stoppen - of dat nu in de vergadering is of ergens anders. Deze houding geeft een gevoel van

me overgeven aan de negatieve prikkel, waardoor die wegvloeit. Als al het andere faalt, mediteer ik een tijdje op mijn favoriete christelijke mantra, die mijn gevoel van verbondenheid met de mensen om me heen verdiept.

En tot slot, als ik de behoefte voel om mezelf te bedienen, wacht ik zo lang mogelijk zonder te spreken om te proberen vast te stellen of het een echte leiding is of gewoon iets dat voortkomt uit het ego. Ik merk dat slechts één op de vier de test doorstaat!

Zes

Ik kijk uit naar de gedeelde kalmte van de Ontmoeting. Alleen al de gedachte dat ik samen met anderen, verenigd in onze zeer uiteenlopende achtergronden en ervaringen, kan zitten in de gezamenlijke eredienst geeft me hoop. De wetenschap dat we een Oneindig Wezen vanuit vele standpunten bekijken, maar toch een gemeenschappelijke basis vinden in de dingen die essentieel en eeuwig zijn, helpt me de wanhoop te overwinnen die ik soms doordeweeks voel als ik het nieuws maar één keer te vaak hoor.

Ik probeer (duidelijk niet altijd met succes) met een voorbereid hart en verstand naar de Ontmoeting te komen. Ik wacht op de Geest om me een waarheid te openbaren, soms over zaken waar ik de week ervoor al over gekweld heb. Alleen al het binnengaan van de Ontmoetingsruimte kalmeert me en geeft me het gevoel dat ik op de juiste plek ben. En in de stilte word ik soms verrast door de gedachten en het Ministerie van anderen die een aspect weerspiegelen van wat vanaf het begin in mijn gedachten is geweest.

Een van de belangrijkste teksten uit de Bijbel is voor mij 'Wees stil en weet dat ik God ben'. Ik kom vaak tot rust door over deze woorden te mediteren. Wat versta ik op dat moment onder de aard van God? Dit is geen totale constante voor mij, want aspecten verschuiven als ik groei en verander. Ik richt me op wat het betekent in de context van ons huidige bestaan. Deze oefening helpt om een startpunt te bieden voor mijn aanbidding. Ik probeer de relevantie ervan te zien door het toe te passen op alles wat er gaande is, niet alleen persoonlijk, maar ook in onze Vriendengemeenschap en de wereld in het algemeen. En in welke toestand ik me ook bevind, dit kan het startpunt zijn om zin te geven aan alles wat voorafging en nu om me heen gebeurt, zowel in mijn leven als in de wereld. Ik vind het een constant en vluchtig mysterie - wat versta ik onder 'weten'? En wat maakt het voor mij/voor ons als vergadering uit als ik geloof te weten dat er een God is en worstel om de aard van deze God te begrijpen in een wereld die zo complex en uitputtend is?

Als uitgangspunt denk ik ook vaak na over wat het betekent om dat van God in ieder mens te ontmoeten. Het is een uitdaging die me diep raakt, vooral omdat het weliswaar zo'n eenvoudig, zelfs simpel idee lijkt, maar de praktische uitvoering ervan zo'n enorme uitdaging is. Maar ik geloof dat het ons het doel stelt om naar te streven, omdat het idee het 'anders-zijn' van medemensen, waarachter het zich zo gemakkelijk verschuilt, op de proef stelt. Dus elk vooroordeel, verkeerde idee, vooroordeel of woede jegens een ander die ik zou kunnen voelen, wordt door zo'n ogenschijnlijk eenvoudig begrip op de proef gesteld.

Het is dan ook niet verrassend dat ik het lezen van *Advices and Queries* alleen heel anders ervaar dan wanneer het wordt voorgelezen als Ministry. Naar de samenkomst gaan is delen in gemeenschap - de saamhorigheid van het bezig zijn met ons diepste innerlijk, al dan niet openlijk geuit. Het geeft me de kracht om verder te gaan, zelfs als ik niet veel wil doen, behalve wegrennen voor de talloze problemen in de wereld. Samen begrijpen we wat het is om samen te werken en te bewegen als gemeenschap en alle vreugde en frustraties die daarin zitten!

Zeven

Ik heb altijd moeite om me te centreren en ik kan me geen moment herinneren dat het me gelukt is om mijn geest vrij te maken van gedachten die in de weg zitten. Ik begin met rustig zitten (en meestal doe ik alleen dit) en wacht. Na een tijdje word ik me ervan bewust dat mijn handen strak gevouwen zijn, dus besteed ik er aandacht aan en houd ik mijn handen opengevouwen, niet strak om elkaar heen gewikkeld. Mijn ogen sluiten helpt, net als naar de kaarsvlam kijken. Ik heb liever een zichtbare focus en een kaars werkt voor mij.

Als ik het gevoel heb dat mijn aandacht afdwaalt, kijk ik terug naar de kaars en herinner me de woorden uit een van de evangeliën van Jezus: 'waar twee of drie in mijn naam bijeen zijn, daar ben ik ook'. Dit concentreert mijn geest in een betere staat van nederigheid en opoffering van wat ik ook ben, en wacht tot er iets tevoorschijn komt, of niet. Complexer dan dat wordt het niet.

Als ik me na de samenkomst tevreden zou voelen en het gevoel zou hebben dat ik iets bereikt heb, dan zou dat zijn omdat een probleem in mijn leven een oplossing heeft gevonden, of omdat iets wat me onrustig, humeurig of bezorgd heeft gemaakt, duidelijk is geworden en een weg vooruit mogelijk heeft gemaakt. Dingen komen voor mij uit de diepte tijdens de samenkomst voor aanbidding. Hoewel ik me aan het eind van

het uur, dat ik aan niets anders had gedacht dan aan To Do-lijstjes en zelfgenoegzame dagdromen of herbelevingen van situaties die me dwarszaten, was er duidelijk een behoefte om deze dingen die me dwarszaten te verwerken, om ze in de openbaarheid te brengen, voordat er een oplossing kan komen of een weg vooruit kan worden gezien. Ik zit vol mentale energie na de Meeting en er borrelen plannen op die ik wil uitvoeren zodra ik het Meeting House heb verlaten.

Acht

Vergadering

De cirkel vinden,
Sleepvoetend of
drijfvoetend, op weg naar
het ontmoetingshuis,

Van hout of verguld,
Leeg, soms benauwd, Zich
vestigend om te zitten.

Bidgedachten vertrekken stilletjes.

Hoewel ze treuzelen en
Dolen in duisternis of zon,
Fladderen libelle -
gevleugeld

Over het oppervlak
Van gisteren, of van later,
Mesmerisch en snel,

Kijk een tijdje naar ze, iriserend,
en vraag ze dan om weer ergens
anders heen te gaan, voorbij die
ruit.

Nu bloeit de plaats die ze
leeghaalden met het
tuimelen van bloed in de
aderen.

De nederige bloei van het
hart van de bloedstroom
bloeit; Levend in de cirkel

Elke ademhaling is als een geschenk.

In de lift van long en
verlangen, groeiend en
langzaam verzamelend,

Stilte zwelt aan als getij.

Woorden worden hier
in de cirkel geweven
Of wegglijden,

Incidenteel of
geïnspireerd, zoals
graan of grind.
Of zoals vogels

Hoog daarboven, ver
weg En dalend
In spiralen te duiken

Op de bevende prooi
beneden, klauwen
die in het gebed
boren,

De ziel grijpen,
Dan oprijzend in het niets,
zonder spoor, terwijl

We verzinken in Stilte.

Gerimpelde cirkels van
aanbidding, Nu een vleugje
genade
Ongestoord op het water.

Negen

'Hart en geest voorbereid' is de zin die altijd in mijn hoofd opkomt als ik aan Samenkomst voor Aanbidding denk. Voor ons als gezin is voorbereiding essentieel, hoewel het vaak meer te maken heeft met de fysieke praktische zaken. We spreken van tevoren af om te gaan, maar het moet altijd een last-minute beslissing blijven. Bij het wakker worden zijn er een aantal vragen die beantwoord moeten worden. Zal ik me goed genoeg voelen om me te wassen en aan te kleden? Heb ik hulp nodig? Kan die gegeven worden, zo ja? Kan ik de rit naar Brussel aan? Kan mijn partner de rit aan? Kan ik het fysiek aan om een uur lang te vergaderen? Zal ik een van de zachte stoelen nodig hebben? Is onze zoon er klaar voor? Hij varieert, soms wil hij heel graag, soms vermijdt hij het liever helemaal. Het lijkt volledig bepaald te worden door zijn humeur, maar het blijft belangrijk om er rekening mee te houden. Hoe zal het verkeer zijn? Zijn er wielervedstrijden in de buurt, of een groot evenement in de Expo, die ons enorm kunnen vertragen en de reis nog zwaarder kunnen maken.

Als al deze dingen in overweging worden genomen en het antwoord is: 'Ja, laten we gaan', dan moeten we de volgende stappen nemen klaar, en tegen die tijd staan we meestal onder tijdsdruk.

Tegen de tijd dat we allemaal in de auto zitten en op weg zijn, is er heel wat achtergrondruis in mijn hoofd, waaronder de opwindende om aanwezig te kunnen zijn en het ernaar uitkijken om Friends weer te zien. Proberen om dat tot rust te brengen is de ware oefening in het voorbereiden van mijn hart en geest.

Dan is er nog de discipline om bij aankomst niet in gesprek te raken en bij te praten met Vrienden voordat je de Samenkomst binnengaat, omdat er vaak tijdgebrek is. Ik ben me er altijd scherp van bewust dat de Samenkomst voor Aanbidding begint zodra de eerste persoon de zaal is binnengekomen. Ik wil dat respecteren, zodra ik het gebouw binnenga. Maar meestal word ik afgeleid. Mijn zoon met de kinderen naar binnen brengen, de trap oplopen, Vrienden zien na wat meestal een lange tijd is geweest sinds onze aanwezigheid zo onregelmatig is.

Dit gaat door in de samenkomst voor aanbidding zelf. Ogen scannen de ruimte en de mensen erin. Wie ken ik? Wat gebeurt er in hun leven? Er wordt oogcontact gemaakt, met een knikje of een glimlach van herkenning. Tot op zekere hoogte gaat dit proces de hele Ontmoeting door. Ondertussen is er stilte, eerst alleen om me heen, en dan komt er beetje bij beetje ook stilte binnen.

Het is een fijne balans tussen het intense gevoel van vrede dat deze stilte met zich meebrengt en de rusteloosheid die het veroorzaakt. Eens hebben we in een groep Vrienden nagedacht over hoe ieder van ons de stilte in de samenkomst gebruikte. Onze zoektocht naar Waarheid betekende dat we moesten toegeven dat we de stilte soms gebruikten om bijvoorbeeld ons boodschappenlijstje te bekijken of andere praktische, schijnbaar triviale dingen. Toen opperde een van ons het idee dat we verondersteld worden ons hele leven voor God te plaatsen, en dat boodschappen doen en dergelijke

overwegingen daar heel erg bij horen. Ik herinner mezelf hier vaak aan. Het stelt me in staat om mijn gedachten de vrije loop te laten en ze te laten dwalen waarheen ze maar willen. Herhaaldelijk heb ik mezelf betrapt op het tellen van de patronen in het tapijt, of de ruiten in de deur, kijkend naar de versieringen op de huizen aan de overkant van de weg, en aandachtig luisterend naar de geluiden binnen...

en buiten de kamer. Mensen schuifelden wat rond, het ritme van elkaars ademen, het verkeer.

Het uur is lang voor mij, elke keer weer. Het vereist discipline. Vaak heb ik de minuten geteld, naar de wijzer gekeken terwijl die de klok ronddraait. Er komt altijd een moment dat ik een soort bediening begin te verwachten. Ik vraag me af wat andere mensen bezighoudt, wat ze onder mijn aandacht kunnen brengen. Tegelijkertijd is er de overweging of ik zelf iets te bieden heb.

Soms ben ik zo vol van alles wat er in mijn eigen leven gebeurt, dat dat de hele tijd de overhand neemt, zelfs buiten de bediening van andere vrienden om. Ondanks de stilte is er zoveel rommel in mijn hoofd. Toch leidt het vaak tot onderscheidingsvermogen, tot leiding, tot begrip en tot vrede. Ik denk dat het de kunst is om het lawaai te laten zijn en er voorbij te luisteren. De opwinding, de pijn, het geluk, de angst, de dankbaarheid, de woede, wat het ook mag zijn, de ruimte geven om te zwerven, hardop te zingen in mijn hart als dat nodig is, weg te kruipen en te janken als dat meer helend is. En dan te horen wat er overblijft.

Soms ligt het antwoord in de bediening van anderen. Als en wanneer het komt, is de uitdaging om ernaar te luisteren, echt luisteren. Welke boodschap is dit voor mij? Het komt voor dat mijn eerste gevoel wrok is, mijn innerlijke proces wordt verstoord door de stem van een ander. Soms moet ik zoeken naar de woorden die me raken, die tot mijn toestand spreken. Andere keren zegt een Vriend precies wat ik wilde horen, op het moment dat ik het wilde horen.

Het kan ook mijn eigen bediening zijn die me helderheid brengt. Ik leerde al heel vroeg in mijn Quakerleven dat geleid worden tot het ambt evenzeer een fysiek als een mentaal en emotioneel proces is. Hoe weet je of de tijd rijp is? Ik weet het gewoon, ik voel het met mijn hele hart en lichaam. Ik heb zelfs een tijdje een hartslagmeter moeten dragen. Net op het moment dat ik op het punt stond om hardop te gaan spreken, begon hij te piepen. Mijn hartslag gaat omhoog. Het is zelden goed voorbereid of overwogen. Ik weet wat ik moet zeggen, maar hoe ik het moet zeggen komt pas als ik het doe. Vaker wel dan niet is het veelzeggend voor mezelf, hoe het ook wordt ontvangen door de mensen om me heen.

Ik hou van die samenkomsten: soms helemaal stil, soms met verschillende stukken bediening die in elkaar overvloeien alsof we allemaal één zijn, soms uitdagend, soms rustgevend. Dat gevoel van eenheid, van allemaal deel uitmaken van een groter geheel, vind ik uniek voor mijn ervaring van samenkomsten voor aanbidding. Ik zoek het elke keer als ik er ben, en gelukkig vind ik het vaak genoeg.

De overgang naar de sociale interactie direct daarna vind ik heel moeilijk, ondanks de voorzichtige opstap door mededelingen en aankondigingen. Ik ben in mijn eigen wereld, ik en God, en hoewel alles en iedereen daar heel erg deel van is gaan uitmaken, past de interactie die nu nodig is ongemakkelijk. Er is zo weinig meer dat echt gezegd hoeft te worden, en toch is er nog zoveel dat gezegd en gehoord moet worden.

Tien

Ik ga al een hele tijd naar de maandelijkse Kinderbijeenkomst. Vroeger als klein kind, nu als tiener. Ik herinner me hoe ik de vijf minuten die wij kinderen met de volwassenen doorbrachten, zowel haatte als liefhad.

Mijn redenen om die tijd niet prettig te vinden waren heel divers. Ze varieerden van het moeten stoppen met waar ik mee bezig was (wat meestal een tekening was) tot het moeten doorbrengen van ongeveer vijf minuten in complete stilte. In die vijf minuten moest ik mezelf minstens tien keer krabben, gapen, hoesten, bij mijn vader op schoot zitten en dan besluiten om op de grond bij de andere kinderen te gaan zitten, fluisteren, staarwedstrijden houden met mijn zus en meestal eindigen met giechelen over iets.

Mijn redenen om van de vijf minuten stilte te houden waren dat ik het fijn vond om naar de brandende kaars te staren die in het midden op tafel stond, ik vond het fijn om uit het raam te kijken en te zien hoe het dagelijkse leven daar normaal doorging terwijl ik binnen in een luchtbel van stilte zat en ik vond het natuurlijk een heerlijke gedachte dat ik over vijf minuten een koekje zou mogen! Nu heb ik helemaal geen hekel aan de stilte, sterker nog, ik heb geleerd ervan te houden. Elke keer als ik erin ben, er deel van uitmaak, vind ik het betoverend. Quakerbijeenkomst is een van de enige plekken waar ik ooit zo'n complete stilte heb ervaren die zo vredig is. Het geeft me een heel ander perspectief op het leven. Ik gebruik de stilte vaak om over mijn problemen na te denken, er oplossingen voor te vinden of om te sorteren wat ik overdag gedaan wil krijgen. Soms probeer ik tijdens de vergadering te mediteren, mijn geest leeg te maken en gewoon te genieten van de paar minuten voordat alles weer normaal wordt.

Tegenwoordig verveel ik me nooit, maar vroeger wel. Het is gewoon nooit bij me opgekomen dat ik gewoon mijn gedachten kon laten gaan, zoals in de klas toen alles, van potloden slijpen tot briefjes schrijven naar mijn vrienden, interessanter leek dan luisteren naar mijn leraar, maar ik kon dat niet doen zonder op te vallen.

Als ik niets interessants kan vinden om te doen, stel ik me voor dat ik een doos openmaak en daarin een andere doos vind, die ik vervolgens openmaak, enzovoort. Andere keren kijk ik de kamer rond en verdwaal ik in het behang, het plafond of het tapijt, want die zijn echt interessant, ook al zou je dat in eerste instantie niet denken. Quaker Meeting verandert veel, mensen komen en mensen gaan, maar de stilte blijft altijd hetzelfde.

Als ik van huis ga om naar de samenkomst te gaan, loop ik het liefst, althans een deel van de weg. Op zondagochtend voelt de stad anders dan op elk ander moment. Ik probeer nu al de stilte binnen te gaan, vooral om het constante koor van mijn eigen gedachten tot rust te brengen.

Wat me opvalt is dat ik bijna altijd iemand of iets opmerk dat me herinnert aan het doel van samenkomen of samenkomen voor aanbidding. De ervaring kan geruststellend zijn - een vriendelijke daad van iemand, vogelgeluiden die anders worden overstemd door het lawaai - of verontrustend - iemand die er eenzaam en verloren uitziet, overblijfselen van zaterdagavond. Het punt is niet wat er gebeurt. Het gaat erom dat ik ruimte maak voor de eenvoudige ervaringen van de waarheid in mijn leven.

Spirit is aan het werk in de wereld - of hard nodig - overal op elk moment. De mogelijkheid om inzicht of leiding te krijgen van spirit, of God, of Licht, of Waarheid, is altijd beschikbaar. De keuze om een voorbeeld te worden van 'het goede dat opstaat' in de wereld is altijd open. En dat is wat Ontmoeting voor Aanbidding voor mij betekent.

Een kort uurtje op zondagochtend, zittend met gelijkgestemde en gelijkhartige zielen 'verwachtingsvol wachtend in het Licht' is mijn beste kans om serieus te oefenen wat ik wil worden en leven.

Soms oefen ik gemakkelijk - ik voel de stilte en de verzamelde aandacht van anderen in de cirkel. Ik voel me aanbeddend.

Soms is het moeilijk. Veel Quakers hebben het over de manieren waarop ze zich 'centreren' of in stilte komen. Ademen helpt. Als mijn geest bijzonder druk is, of als ik bezig ben met mijn eigen zorgen, probeer ik mijn spraakzame geest zover te krijgen dat hij me helpt. In stilte stel ik een vraag. "Wat zou voor mij nuttig zijn om vandaag te begrijpen?" Of: "Wat moet ik begrijpen over wat me dwars zit?" Dan probeer ik rustig te zitten en te wachten op een 'antwoord'.

Wacht ik tot God spreekt? Het hogere deel van mezelf? Wijsheid van het universum? I weet het nog steeds niet, na meer dan 20 jaar.

Maar inzicht komt wel - niet altijd en niet altijd meteen. Het meest verbazingwekkende is dat het vaak voortkomt uit de woorden van een andere vriend wiens eigen aanbeddende luisteren hen op het punt heeft gebracht om te spreken. Ik heb meer dan eens gevoeld dat hun bediening rechtstreeks tot mijn toestand sprak.

Ministerie in onze bijeenkomsten

Tekst opgesteld door het ministerie en de Oversight Group in 2017

Wat is bediening? Wat zijn de richtlijnen voor bediening? Wat is het verschil met bijdragen aan een discussie? Had ik gelijk om te spreken of niet? De meeste Quakers hebben veel van dit soort vragen over bediening in onze samenkomsten voor erediensten. Er zal misschien nooit een bevredigend antwoord komen op veel van deze vragen, maar in dit kleine boekje delen negen Vrienden hun gedachten.

*"Als je gevraagd wordt om te spreken, wacht dan geduldig tot je weet
dat de leiding en de tijd rijp zijn..."*

*Bid dat je bediening voortkomt uit diepe ervaring en dat je je onthoudt van
onnodige en oppervlakkige woorden ...*

*Pas op dat je niet voorspelbaar of te vaak spreekt, en dat je tegen het einde
van een vergadering toevoegingen maakt terwijl het daarvoor al goed was
geweest."*

(Britain YM, Quaker Faith & Practice, 1.02; 2.55)

Een

Leden van het Religieuze Genootschap der Vrienden benadrukken graag dat we geen geloofsbelijdenis hebben die we moeten onderschrijven om als leden met een goede reputatie te worden beschouwd. In tegenstelling tot de volgelingen van de meeste religies zijn wij nadrukkelijk niet onderworpen aan geschriften die al eeuwen - of in het geval van sommige religies zelfs al millennia - onveranderd zijn gebleven. Maar ondanks deze nadruk op de afwezigheid van theologische voorschriften, hebben Vrienden al meer dan drie en een halve eeuw krachtig nagedacht, gesproken en, het belangrijkste, geschreven over Quaker getuigenissen, Quaker waarden, de Quaker manier van leven en Quaker erediensten. Dit lijkt misschien paradoxaal. We hebben geen geloofsbelijdenis, maar we houden er blijkbaar van om over onze overtuigingen en gebruiken na te denken en erover te schrijven. Is er na al deze inspanningen nog iets te zeggen dat nog niet gezegd is?

Nou, eigenlijk wel: ons Quaker geloof is *experimenteel*. Met andere woorden, Quakers geloven dat we in contact komen met het goddelijke, met het licht, of hoe je het ook wilt omschrijven, door persoonlijke *ervaring*. Voor Quakers hangt het geloof niet af van het lezen van geschriften, hoe waardevol die ook mogen zijn als inspiratiebron, maar van een voortdurende openbaring die voor iedereen beschikbaar is, wat betekent dat er nooit een tijd zou moeten zijn waarop de Quaker "theologie", zoals die is, tot een einde zal komen. Quakers hebben geen *predikanten* die hen vertellen wat ze moeten geloven; maar ze hebben wel *een bediening*, en die staat voor iedereen open.

Het begrip bediening staat niet alleen centraal in de Quaker eredienst, maar ook in bredere zin in de Quaker manier van leven. Wanneer Vrienden het zonder enige andere

kwalificatie over bediening hebben, bedoelen ze meestal gesproken bediening, dat wil zeggen, de vocale bijdragen die de eredienst opluisteren.

de stilte tijdens de samenkomst voor aanbidding en in deze overdenkingen zal ik me voornamelijk bezig houden met dit soort bediening.

Toch kan bediening ook andere vormen aannemen. Elizabeth Fry die lobbyt voor de hervorming van het gevangeniswezen, Britse Vrienden die William Wilberforce's campagne voor de afschaffing van de slavernij steunen, Amerikaanse Vrienden die ontsnapte slaven over de Canadese grens smokkelen, Quakers die in oorlogstijd met de Ambulance Eenheden van de Vrienden werken, leden van onze vergadering die de wapenbeurs Eurosatory bezetten of die hulp bieden aan migranten die wachten op hun vluchtelingenstatus - dit zijn allemaal voorbeelden van de bevestiging van ons Quaker-getuigenis en als zodanig vormen zij praktische bediening. Ze zijn een zichtbare uitdrukking van de Quaker manier van geloven en van Quaker waarden. Als je de film *Chariots Of Fire* hebt gezien, zul je je herinneren dat de evangelische christen Eric Liddell (geen Quaker) briljante races liep als een manier om zijn aanbidding van de God uit te drukken die hem zijn grote atletische bekwaamheid had geschonken, en ik denk graag dat Quakers op onorthodoxe manieren kunnen aanbidden. In mijn eigen geval zijn er zondagen waarop ik, in plaats van naar de samenkomst te gaan, ga wandelen op het platteland: Ik geloof dat een paar uur verwondering over de schoonheid van de schepping mijn dienst voor die dag is. Toch beschouw ik dit als uitzonderlijk en ik geloof dat het belangrijk voor ons is om regelmatig in het gezelschap van andere Quakers te bidden, en samen onze stilte en vocale bediening te delen.

Hoewel de gebruiken die onder de Vrienden ingeburgerd zijn nooit een beperkend keurslijf mogen worden, zijn er enkele beproefde principes die we in gedachten moeten houden als we ons geroepen voelen om te bedienen in de samenkomst voor erediensten.

Eerst en vooral moet gesproken bediening spontaan zijn, niet voorbereid of ingestudeerd voor de samenkomst. Quakers die een ongeprogrammeerde eredienst houden, componeren geen preken rond een tekst zoals geestelijken van andere denominaties of geloofsovertuigingen dat doen. Persoonlijk vind ik het belangrijk om te proberen mijn geest leeg te maken voordat ik naar de samenkomst vertrek, van alles wat me in de verleiding zou kunnen brengen om een bediening vooraf te formuleren voor latere uitvoering. Ik wil volledig openstaan voor de leiding van de Geest. Een manier waarop ik dit vaak doe is door naar muziek te luisteren en abstracte klanken toe te staan om gedachten te vervangen.

Ministry mag normaal gesproken niet de vorm aannemen van een commentaar op nieuws en actuele zaken, noch mag het een opsomming zijn van de eigen recente ervaringen en activiteiten. Dit betekent echter niet dat zulke dingen nooit genoemd mogen worden. Het is duidelijk dat onze reactie op ingrijpende gebeurtenissen, in ons eigen leven of in de wereld in het algemeen, zo'n grote rol in onze geest kan spelen dat we ons niet in staat voelen om ze onuitgesproken voor ons te sluiten, en soms kunnen ze inderdaad een weg zijn naar een meer algemene reflectie op het bestaan, op het geloof, op spiritualiteit, op ons getuigenis of op onze relatie met elkaar.

Hoewel een bediening spontaan moet zijn, betekent dit niet dat het een ongestructureerde stroom van bewustzijn moet zijn. Mijn eigen ervaring is dat als ik wil dat de vrienden die mijn bediening horen begrijpen wat ik probeer uit te drukken, ik, zodra de eerste golf van inspiratie komt, de tijd neem om de woorden waarmee ik het wil uitdrukken te ordenen

en te structureren. Zelfs de meest inzichtelijke ingevingen van de Geest kunnen verspild worden aan andere aanbidders als ze eruit worden geflapt als een stortvloed van onsamenhangende ideeën die misschien volkomen logisch zijn voor de spreker, maar moeilijk te volgen voor de luisteraars.

Er is een "regel" die Vrienden proberen te respecteren die stelt dat je alleen mag prediken een keer tijdens de samenkomst voor aanbidding en als men niet de tijd neemt om na te denken over de beste

Als je je bediening op deze manier presenteert, is er altijd het risico, weet ik uit ervaring, dat je een punt vergeet dat je erbij had willen zetten, en de vergaderetiquette verbiedt het om postscripts toe te voegen aan eerdere bedieningen.

Er is nog een andere reden om de tijd af te wachten voordat je een gesproken bediening geeft. Onlangs sprak een vriend tijdens een bijeenkomst in Brussel over "stille bediening", dat wil zeggen gedachten die niet uitgesproken worden, maar die zichzelf op de een of andere manier doorgeven aan de andere mensen in de vergaderruimte. Dit begrip van onuitgesproken bediening lijkt misschien vaag, zelfs vergezocht, en toch zijn er maar weinig Vrienden die niet de bijna wonderbaarlijke manier hebben ervaren waarop er soms in de bediening van een andere Vriend wordt gezinspeeld op ideeën die men in zijn hoofd heeft zitten malen. Op dit punt kun je besluiten dat je niet langer hoeft te prediken of dat je iets te zeggen hebt dat een aanvulling is op wat eerder is gezegd.

Wat als iemand het niet eens is met de bediening van een andere vriend? Dit is een lastige vraag, want ons Boek van Discipline maakt duidelijk dat gesproken bediening nooit de vorm van een debat mag aannemen, laat staan van een ruzie. In de meer dan 35 jaar dat ik samenkomsten voor erediensten bijwoon, kan ik me maar één keer herinneren dat ik me ernstig heb gestoord aan een gesproken bediening. Het was niet een bijdrage van een lid van mijn eigen samenkomst, maar van een bezoeker, een buitenlandse vriend die ik nog nooit eerder had ontmoet en sindsdien ook nooit meer heb gezien. Zijn bediening leek mij de voorkeur te geven aan de soms bloeddorstige God van het Oude Testament boven de liefdevolle en barmhartige God van het Nieuwe Testament. Wat hij zei verontrustte mijn geest, maar na te hebben nagedacht over wat hij zei, besloot ik niets te zeggen, in de overtuiging dat ik erop kon vertrouwen dat de andere Vrienden die die dag de bijeenkomst bijwoonden, mijn eigen twijfels zouden delen.

Dit zijn enkele van mijn persoonlijke overpeinzingen over het ambt en moeten niet worden opgevat als regels of voorschriften. Vrienden zijn altijd dol geweest op het citeren van een algemeen bekende passage uit de tweede brief van Paulus aan de Korintiërs, en ik kan niet beter doen dan een uittreksel herhalen uit de vaak geciteerde Brief van de (Quaker) Oudsten in Balby uit 1656, waarin enkele woorden van Paulus worden gebruikt:

"Geliefde vrienden, deze dingen leggen wij u niet op als een regel of vorm om door te wandelen, maar opdat allen, met een maat van het licht, dat zuiver en heilig is, geleid worden; en zo in het licht wandelen en blijven, deze dingen in de Geest vervuld worden, niet in de letter, want de letter doodt, maar de Geest geeft leven."

Twee

Het is niet gemakkelijk om mijn geest stil genoeg te laten zijn om te centreren en op te gaan in de bredere, diepere stilte van de samenkomst voor aanbidding. Het helpt me als alle anderen gecentreerd zijn en als er geen afleidingen zijn.

Ik word erg beïnvloed - lichaam, geest, ziel - door de fysieke ruimte waarin ik me bevind.

aanbidden. In een oud ontmoetingshuis voel ik me geaard door de degelijkheid en duurzaamheid van

de stenen vloer, vastgehouden door de omringende kracht van de muren die lawaaiige afleidingen buiten houden, opgeheven door het gedempte licht dat door de bladeren van de oude boom buiten het hoge raam filtert. In een oude kapel voel ik een verbondenheid met degenen die er voor mij waren, hun voeten op deze vloer hebben gezet, op deze banken hebben gezeten. Dit bewustzijn van de ruimte - en de tijd - helpt me te centreren, leidt me naar binnen en ik zak gemakkelijker weg in de diepte.

Op plekken waar ik dit niet voel, plekken die ik als onrustig en wankel ervaar, is er nog steeds een kans om te centreren; misschien brengt een onrustige slaap de nacht ervoor het geschenk van net genoeg slaperigheid om mijn denkende, piekerende brein te laten uitschakelen en leeg te maken.

Soms, heel vaak, blijf ik steken in denken. Soms *probeert* mijn brein een 'mooi stukje bediening' te maken. Dat werkt nooit. Maar als de omstandigheden goed zijn, ben ik af en toe gezegend met een andere, diepere staat, een staat waarin *zijn* het lijkt over te nemen van *denken* of *doen*. Het is een staat waarin mijn ervaringen van de afgelopen dagen aanleiding geven tot beelden of ideeën, maar ze komen niet op een lineaire, letterlijke, logische manier, maar willekeurig, losjes en vloeiend.

Net zoals poëzie ons treft door ideeën en beelden op onverwachte manieren naast elkaar te zetten, zo lijken zich in deze staat van gecentreerdheid soms verbanden te vormen in mijn bewustzijn, verbanden die verder lijken te gaan dan het alledaagse, verbanden die *betekenis* hebben. Zinnen beginnen zich te vormen.

Natuurlijk begint dan de strijd.

Dit lijkt belangrijk', zegt mijn hoofd, 'ik moet spreken'. Ik word me bewust van mijn hartslag.

'Nee, ik doe geen gesproken bediening', zeg ik tegen mezelf. Mijn hart bonst.

'Misschien is deze boodschap alleen voor mij en niet voor de Meeting....'.

Mijn huid is klam.

'Ik wil dit echt niet doen.... Het is gênant.'

Mijn hart bonst.

Maar het bericht gaat niet weg.

Het lijkt juist.

Het lijkt *bedoeld*.

Ik zal me slecht voelen als ik het zwijg.

Trillerig sta ik op: "Vrienden"

Het feit dat het niet gemakkelijk is, het feit dat ik beef en mijn stem trilt, lijkt een bevestiging. Als ik niet beef, houd ik me rustig. De woorden zullen vandaag uit de mond van iemand anders komen.

Drie

Ik geloof dat spreken vanuit de stilte centraal staat in de Quaker-ervaring van de ontmoeting met het Goddelijke. De inhoud, aard en hoeveelheid van vocale bediening kan variëren, maar ik begrijp en ervaar vocale bediening als geworteld in mijn praktijk van dagelijkse stilte, gebed en in het luisteren naar de Geest. Dit soort praktijk helpt me om open te staan voor het onderscheid tussen een ware leiding van de Geest om te spreken en te delen wat ik hoor, en spreken omdat ik wijs wil lijken of aandacht nodig heb.

Ik vind het enorm verrijkend om te ervaren dat de stilte dieper wordt, omdat dit me in staat stelt om de dagelijkse afleidingen los te laten om God te ontmoeten. Als dit gebeurt, kan vocale bediening volgen als de uiterlijke expressie van wat zich voor mij in de stilte heeft ontwikkeld. Het is een paar keer voorgekomen dat een volgende bediening voortbouwt op wat er eerder is gezegd en voor mij is dit de beweging van de Geest die laat zien dat de samenkomst echt een "samengekomen" samenkomst is geweest. Ik vind het verbazingwekkend, ontzagwekkend en vernederend om gebruikt te worden om namens de Geest te spreken.

In het oude boek over Christelijk Geloof en Christelijke Praktijken staat een paragraaf die gaat over het feit dat de Ontmoeting de bediening evenzeer beïnvloedt als de bediening de Ontmoeting beïnvloedt. Dit is iets waar we ons in onze eigen bijeenkomst bewust van moeten zijn. Het is goed om ons te herinneren dat de Quaker vocale bediening een kracht heeft die we niet vinden in onze ervaringen met andere settings, maar die we vinden in de innerlijke eredienst en als zodanig kan de vraag waar de woorden vandaan komen ons helpen om te onderscheiden of wat we willen delen echt bediening is of iets anders. We moeten onthouden dat Meeting for Worship geen meditatiegroep, debatgroep, therapiegroep of praatgroep is. Het is een aanbiddende gemeenschap.

Sommige bijeenkomsten kunnen helemaal stil zijn en niemand voelt zich geroepen om de stilte te doorbreken. Als dit gebeurt, ervaar ik soms tegenzin om de stilte te verbreken, wat voor mij een indicatie is dat wat ik denk of overdenk misschien niet iets is dat het spirituele leven van onze gemeenschap opbouwt. Ik geloof dat vocale bediening de stilte van aanbidding eerder vervult dan verbreekt. Als ik me geroepen voel om te spreken in de samenkomst voor aanbidding, voel ik meestal dat ik tril en voor mij is dat een teken dat wat ik te zeggen heb niet uit mezelf komt. Voor mij is de samenkomst niet alleen een tijd van lofprijzing en dankbaarheid, maar ook een tijd van leren luisteren, van het accepteren van frustraties en hopelijk van het stoppen met oordelen: allemaal vitale aspecten van de zelfdiscipline die me helpt op mijn reis.

Vier

Ik heb maar één keer een "echte" bediening gegeven. Dat wil zeggen, gesproken bediening die op geen enkele manier was voorbereid. Ik heb wel de neiging om de lat voor bediening hoog te leggen, maar ik waardeer de bijdragen van anderen in de eredienst nog steeds heel erg, omdat ze vaak de eredienst verdiepen, waardoor de samenkomst meer

samenkomt en gericht is op de bijdrage.

De gelegenheid waarbij ik bediening gaf was op een zomerkamp voor jonge Quakers in het Verenigd Koninkrijk, waar ik als volwassen vrijwilliger werkte. In een Epiloog op het gazon vond ik mezelf

herkauwend over het idee dat ieder van ons verschillende, maar even waardevolle gaven heeft. De gedachte kwam snel en suggereerde dat ik er de hele week al aan had gedacht, zonder dat ik de tijd had gehad om na te denken over wat het voor mij betekende. Toen, in de verzamelde stilte van de bijeenkomst, kreeg ik die kans.

Het thema van het kamp was activisme, en er was een voortdurende discussie over verschillende soorten activisme, gekoppeld aan bepaalde gaven. Ik had de hele week gekeken naar de andere vrijwilligers die taken uitvoerden of dingen deden waarvan ik niet het gevoel had dat ik ze kon uitvoeren, althans niet zo goed als zij, en ik dacht dat mijn gaven ergens anders lagen, hoewel precies waar was (en is, en waarschijnlijk zal blijven) onduidelijk.

Rond dit punt voelde ik dat ik moest spreken, mijn mond ging bijna onwillekeurig open, maar mijn zenuwen onderdrukten de impuls. Ik bleef de rode draad volgen; het gevoel van ontoereikendheid en onzekerheid, nadenkend over het leren accepteren van mijn eigen gaven, maar ook die welke niet van mij zijn, terwijl ik toch alles doe wat ik kan om mezelf te verbeteren.

Uiteindelijk overwon de drang om te spreken mijn zenuwen en bevestigde me dat dit een boodschap was voor zowel anderen als mijzelf. Ik sprak voor een minuut of twee, mijn hart kloppend in mijn borstkas, en stopte. Achteraf voelde ik me nog steeds beverig, maar ik was blij dat ik de boodschap had gebracht.

Mijn bediening kwam voort uit mijn gevoel van kwetsbaarheid, van tekortschieten en minder zijn, maar ook uit de erkenning dat anderen misschien hetzelfde (in hun geval misplaatste) gevoel hadden. Het kwam ook voort uit de context - toen ik predikant was, naderde ik het einde van mijn tijd aan de universiteit en ik was volkomen onzeker over wat ik hierna zou doen. De vragen waar mijn gaven liggen en hoe ik ze het beste kan inzetten om te bouwen aan de wereld die ik wil zien - hoewel altijd zeer relevant - waren op dat moment bijzonder prominent in mijn gedachten.

De balans vinden tussen zelfacceptatie en zelfverbetering is lastig en kan, zoals zoveel in mijn spirituele leven, vaak aanvoelen als een tegenstrijdigheid. Desondanks was het duidelijk dat die lijn bewandeld moest worden. Door mezelf kwetsbaar op te stellen in de bediening en door de woorden van degenen die daarna tot me spraken, kon ik geruststelling vinden, zo niet antwoorden. Mijn ervaring is echter dat het hebben van antwoorden vaak minder helpt dan weten wat voor soort vraag je moet stellen.

Vijf

Wat is Ministerie? Ik kan niet voor alle Quakers spreken, en dat zou ik ook niet willen, maar omdat ik als Quaker ben opgegroeid, geloof ik dat er in ons allemaal iets van God of goedheid schuilt en dat het een van mijn taken in dit leven is om die goedheid op te zoeken en te spreken over mijn geloof in vrede, mensenrechten, sociale rechtvaardigheid en het rechtmatig delen van de rijkdommen van de wereld.

Volgens mij is Ministry wat er gebeurt als we dat van God in ons toestaan om een uiterlijke uitdrukking te worden van onze toewijding om een leven te leiden volgens deze innerlijke ervaring.

Voor mij vindt deze uiterlijke uitdrukking niet noodzakelijkerwijs of zelfs niet in de eerste plaats plaats plaats plaats in de samenkomst voor aanbidding of zelfs in de samenkomst voor zakelijke aangelegenheden, hoewel dit misschien wel de plaats is waar ze in haar duidelijkste en minst verwaterde vorm te zien is.

Ministry in bredere zin is de levenslange toewijding om een leven te leiden dat de uiterlijke uitdrukking is van de innerlijke toewijding: levensstijl, keuzes, houding en gedrag. Als we Ministry niet alleen zien als een vorm van het uitdrukken van de leiding van God, maar ook als een noodzakelijke en onontkoombare vorm van communiceren met de samenleving, van deelnemen en er een actieve rol in spelen, dan is de logische conclusie dat ons hele leven een vorm van Ministry is. Onze daden worden dan kiezelsteentjes die in de vijver van het leven worden gegooid en die rimpelingen kunnen vormen waardoor degenen die getuige zijn van ons leven en onze daden worden aangetrokken door dat ondefinieerbare iets dat ze niet begrijpen en toch in hun eigen leven willen opnemen.

De verantwoordelijkheid is enorm en de toewijding groot en allesomvattend - het kleinste woord of de kleinste handeling kan leiden tot onschatbare en onmetelijke gevolgen. Een ander gevolg van deze toewijding is de verantwoordelijkheid die we op ons moeten nemen voor onze medemensen - want als we aannemen dat onze daden een onvermijdelijk effect kunnen en zullen hebben op de mensen om ons heen, en vice versa, dan moeten we accepteren dat negatief gedrag ook tot ongewenste resultaten kan leiden: vandaar de traditionele keuze van de Quakers om niet te gokken, geen drugs te gebruiken en geen alcohol te drinken: als ik alcohol drink en door mijn daden iemand anders aanmoedig hetzelfde te doen, dan ben ik gedeeltelijk verantwoordelijk voor de ondergang van die persoon als hij of zij alcoholist wordt.

Onlangs woonde ik zowel een bruiloft als een begrafenis bij die op een Quaker-manier werden uitgevoerd en waar de meerderheid van de deelnemers niet-Friends waren. In beide gevallen was ik verbaasd over de bediening die plaatsvond. Tijdens beide gebeurtenissen werden ontroerende en gevoelige bijdragen geleverd en de aanwezigen leken de behoefte te voelen om tussendoor na te denken. Misschien is er dus toch geen directe relatie tussen iemands mogelijke geloof in God in ieder van ons en de waardige en waardevolle bediening. Misschien hoeven we niet te geloven dat er dat van God of goedheid in ons allen is om ons geroepen te voelen om Ministry aan te bieden?

Ik bied zelden bediening aan in een samenkomst voor aanbidding, omdat ik niet geleid word of minder open sta voor de leiding van de Geest. Of is mijn vorm van bediening gewoon anders? Privé acties en woorden kunnen evenveel impact hebben.

Zes

Bediening is een van de dingen die ik leuk vind aan Ontmoeting voor Aanbidding. Waar ik elke week naar uitkijk is de stille bediening, het gevoel dat we allemaal, op onze eigen manier, de stilte in dezelfde richting zoeken, allemaal proberen we ons open te stellen voor wat er van God in ons is, voor de kracht die voortkomt uit de gezamenlijke toewijding

om te luisteren. Er is schoonheid in de verwachtingsvolle stilte en in het samen er doorheen reizen - waarbij iedereen er iets aan bijdraagt.

Gesproken bediening is anders. Ik heb allerlei soorten "bediening" gehoord: kort of lang, droog of emotioneel, opbeurend of melancholisch, wijdlopig of compact, oprecht of onpartijdig, persoonlijk of abstract, glashelder of cryptisch, verkondigd of bijna gefluisterd. Soms levert het een plotseling inzicht op, of brengt het me op het verkeerde been. Soms laat het me verbijsterd achter. Het kan een uitdaging zijn om met volledige openheid van geest naar sommige sprekers te luisteren, vooral als ik er in het verleden niet in geslaagd ben om de betekenis te begrijpen van de bediening van de persoon in kwestie. Maar als ik uiteindelijk het gevoel heb dat ik niets uit een stukje bediening kan halen, laat ik het gemakkelijk los omdat ik weet dat het voor anderen misschien precies goed was en vol weerklink.

Maar wat is bediening eigenlijk? Ik denk dat het een boodschap van God in ons is, bedoeld om gecommuniceerd te worden naar de hele samenkomst, een kanaal voor communicatie van Hem. Het moet dus meer zijn dan een moment van persoonlijke zelfexpressie. Het zou een universele, tijdloze kwaliteit moeten hebben, niet gebonden aan iets dat bijzonder actueel of nieuwswaardig is, en ook niet uitgaan van bepaalde politieke overtuigingen. Ministry mag niet simpelweg een weerspiegeling zijn van de persoonlijke smaak van één individu, maar moet ons herinneren aan een aantal fundamentele waarheden of waarden die een rol spelen in ons dagelijks leven.

Ik denk dat zulke boodschappen van God vrij zeldzaam zijn. Maar soms vraag ik me af of mijn bewustzijn van hun zeldzaamheid me niet te voorzichtig maakt in het identificeren van bedieningen. Ik oordeel vaak dat mijn gedachten gewoon mijn gedachten zijn. Of, zelfs als die gedachten een boodschap lijken te bevatten, is het me niet duidelijk dat ze naar mij zijn gestuurd om aan iedereen te worden verkondigd als relevant voor hen en hun leven, in plaats van alleen om mij te leiden in het mijne. Maar misschien oordeel ik soms, zelfs vaak, verkeerd?

Kortom, voor mij is echte vocale bediening inspirerend en waardevol als het gebeurt, maar het is niet iets wat ik elke week verwacht van Meeting for Worship. Ik weet dat dit persoonlijk is en dat er anderen zijn die dorsten naar frequente gesproken bediening. Maar voor mij is het rijkste uur vaak een uur van stille bediening.

Zeven

Het ministerie is niet van ons.

Het komt niet van ons intellect, onze persoonlijke emotie of onze levenservaring, hoewel het deze wel als voertuig kan gebruiken.

Het is niet van ons om te houden of om mee te zwaaien.

Ministerie is de heilige leiding en het inzicht van het Goddelijke.

Het kan aan de oppervlakte van Ontmoeting worden gebracht als we echt stil zijn.

Dat betekent niet uiterlijke stilte. Het betekent innerlijke stilte. Stilte van gedachten en

emoties. Een nederig luisteren en wachten.

Ministry betekent uit de weg gaan, gehoorzaam zijn aan de stille kleine stem die God van binnen is.

Soms zit de spreker door wie het komt nog een beetje in de weg. We kunnen voorbij die persoon luisteren om het ware Ministerie te horen.

Bediening is krachtig, omdat het onze individuele mogelijkheden overstijgt.

Soms wordt Ministry pas een geheel nadat verschillende sprekers er langzaam aan toegevoegd hebben. Geduld en eerbied voor de verzamelde aanbidding maken Ministry mogelijk.

Stilte voor en na Ministry is echt nodig. Ministry is waarheid en licht.

Acht

Quakers krijgen vaak de vraag: "Wat is bediening?" en "Wat zijn de richtlijnen voor bediening?". Voor mij heeft bediening veel van het karakter van poëzie: het is geen rationeel argument of iets dat we op een gestructureerde manier hebben bedacht en het maakt ook geen deel uit van een discussie. Bediening komt van een diepere plek en raakt ons dieper dan een logische of beredeneerde uiteenzetting. Bediening zet de Stilte voort in plaats van die te verbreken. Een Quaker bijeenkomst gaat niet over discussie. Omdat Ontmoeting geen discussie is, is het niet gebruikelijk om meer dan één keer te spreken: als we de boodschap die gegeven is hebben doorgegeven, hoeven we die niet te herhalen of te versterken. Het lijkt mij ook dat bediening niet de afzonderlijke gesproken bijdragen zijn, maar dat die afzonderlijke bijdragen eerder delen zijn van een lappendeken die zich gaandeweg vormt en die van verschillende kanten bekeken kan worden, afhankelijk van de waarneming en ervaring van de luisteraar.

Ik vraag me af of ik zou hebben gewaardeerd wat George Fox zei; zou ik zijn woorden beschrijven als bediening? Het is waarschijnlijker dat ik de uitspraken van George eerder als prediking dan als bediening zou omschrijven. We hebben maar heel weinig verslagen van bedieningen in vroege Quaker bijeenkomsten. We hebben wel uitgebreide Quaker geschriften en deze weerspiegelen misschien wat er in bijeenkomsten als bediening werd aangeboden, maar er zijn weinig directe citaten. Eén bediening die we wel hebben is die van een naamloze vriend tijdens de samenkomst waarin Robert Barclay overtuigd werd: 'In stilte is volheid, in volheid is niets, in niets zijn alle dingen'. Die bediening* is me zeer dierbaar; ze verschaft me de enige theologie die ik nodig heb en beschrijft voor mij ook het proces van de Quaker Ontmoeting voor Aanbidding als we van uiterlijke stilte naar een besef van de onderlinge verbondenheid van alle dingen gaan en dan naar een ruimte voorbij de dingen waar totale aanwezigheid is. In mijn ervaring wordt dit zelden bereikt.

In hedendaagse samenkomsten worden veel dingen gezegd, maar hoeveel van deze uitspraken voelen we als bediening? Voor ieder van ons is de definitie/het begrip van

bediening misschien anders, net zoals de impact van wat er gezegd wordt anders is. We kunnen onze eigen definitie en

norm, maar we moeten voorzichtig zijn met het verkondigen ervan of het proberen toe te passen als norm voor anderen.

Voor mij heeft bediening op zijn best de aard van poëzie, het is gedeeltelijk, aarzelend, breekbaar, vaak pijnlijk om te geven; het is noch irrationeel noch rationeel maar komt van een diepe plaats binnenin of buiten. Het borrelt op en is moeilijk te weerstaan, we lijken een keuze te hebben maar als we weigeren te spreken voelen we ons teleurgesteld dat we de Ontmoeting hebben teleurgesteld. Vaak staan we op om te spreken voordat we het beseffen en flappen we de eerste woorden eruit, zoekend naar de zin van wat we moeten zeggen.

Vergissen we ons? Hoe kunnen we dat weten? We kunnen alleen ons best doen om trouw te blijven aan onze ingevingen en overtuiging. Anderen zullen het gevoel hebben dat het tot hen spreekt of niet, maar we moeten alleen proberen uit te drukken wat ons gegeven wordt en hopen dat het deel zal uitmaken van de lappendeken van bediening die zich niet alleen op die bijeenkomst vormt, maar na verloop van tijd een duidelijkere visie zal opleveren.

Negen

Ministerie is een woord dat door veel mensen voor veel verschillende dingen wordt gebruikt.

De bediening van Jezus zou 3 jaar hebben geduurd. Vanaf zijn 30e tot aan zijn dood. De bediening van Martin Luther King wordt beschreven vanaf het moment dat hij op zijn 18e het Baptistenseminarie verliet tot aan zijn dood twintig jaar later.

Als Europese Quakers hebben we het over mensen die dienst doen in onze Samenkomsten voor Aanbidding. Ik heb Vrienden uit andere delen van de wereld ontmoet die betaalde Quaker ambtsdragers zijn voor hun Ontmoeting, waaronder sommigen die geen speciale rol hebben in de Ontmoeting voor Aanbidding, maar gespecialiseerd zijn als pastoraal ambtsdrager.

Ik kan geen precieze definitie geven van een van deze vormen van bediening, maar hier zijn wat ideeën uit mijn ervaring. Ik begin met bediening als dienst, en ga dan verder met bediening in Ontmoeting voor Aanbidding.

Dienstbaarheid heeft bijna altijd te maken met andere mensen, dus hoewel dienstbaarheid profetisch kan zijn, vereist het ook tederheid en zorg. Bediening in de vorm van dienstbaarheid gaat over jezelf geven voor een religieus of spiritueel doel. Zelfs als iemands werk seculier, louter politiek of humanitair lijkt, is bediening geworteld in iets diepers.

Ik ken een vriend die een groot deel van zijn leven lijkt te wijden aan campagne voeren tegen de wapenhandel. Hij zei onlangs tegen me: "Ik heb gewoon het gevoel dat ik dit moet doen. Ik heb niet het gevoel dat er enige rationele hoop op succes is, maar ik voel dat dit deel uitmaakt van mijn doel om te bestaan".

Motivaties voor bediening worden door de meeste Vrienden waarschijnlijk vaak minder intens gevoeld. We lijken ons leven, of delen van ons leven, te wijden aan doelen zonder er echt over na te denken waarom. Ik beschouw mijn huidige werk als het werk dat het dichtst in de buurt komt van een bediening. Het is iets waarvan ik denk dat het de bedoeling is dat ik het doe, maar toch ben ik er een beetje in afgedreven.

Een nuttige vraag voor ons allemaal zou kunnen zijn: Hoe kan ik dienstbaar zijn, gezien de gaven en de leiding die ik heb gekregen?

Bediening zal waarschijnlijk een gevoel van vervulling geven dat voortkomt uit het lopen in de voetsporen die je geacht wordt te volgen. Ondanks de voorbeelden van Jezus en Martin Luther King waar ik mee begon, hoeft het ook niet te eindigen met gedood worden, maar in sommige omstandigheden zal het goed voor ons zijn om vertrouwen te hebben in dat grotere doel.

Dienstbaarheid is voor meer dan alleen jezelf. Het heeft de steun van een Quaker gemeenschap nodig. Ministry is waarschijnlijk ook hard, moeilijk en vermoeiend werk, en daarom is er ook een ander soort steun nodig. Deze verankering van het dienstwerk in de Quaker gemeenschap betekent dat bijeenkomsten de gaven van hun leden moeten erkennen. Vaak doen ze dat, maar soms ook niet, waardoor Vrienden zich alleen kunnen voelen in hun strijd.

Gesproken bediening kan een vorm van dienstbaarheid zijn. Vrienden die bijvoorbeeld vaak spreken in de samenkomst kunnen deze roeping hebben.

Ik ben de vroege Vrienden dankbaar voor het vinden van een vorm van aanbidding die zich richt op de individuele relatie met het goddelijke. Ik hecht veel waarde aan luisteren en ben bevoorrecht dat ik andere mensen heb gevonden die willen delen in het regelmatig en gezamenlijk luisteren naar 'de stille kleine stem'. Ik ga ervan uit dat de meeste Vrienden in onze samenkomst, net als ik, niet beweren precies te begrijpen wat 'de kleine, stille stem' is, en dat er een grote verscheidenheid aan overtuigingen zou zijn onder degenen die meer zekerheid hebben.

Als iemand opstaat om te spreken in de samenkomst voor aanbidding luister ik aandachtig. Ik beschouw het als iets dat een lid van mijn gemeenschap met de rest van ons wil delen, en daarom is het belangrijk voor mij. Ik geloof dat God tot mensen en door mensen heen kan spreken, maar hoewel dit in een Quakerbijeenkomst kan gebeuren, kan het overal gebeuren.

Ik geloof echter niet echt dat de meeste Vrienden die predikant zijn, reageren op een specifieke goddelijke leiding van de Geest. Ik denk eerder dat het tegenovergestelde vaak waar is. Sommige bedieningen lijken gemotiveerd te worden door zelfingenomenheid, ego, trots of competitie.

Zelfs als deze eigenschappen geen motivatie zijn voor een bediening, kunnen het obstakels zijn die iemand moet overwinnen om trouw te kunnen spreken in de bediening die hem is gegeven. Om stem te geven aan de Geest of een goddelijke boodschap uit te dragen, moeten we niet alleen luisteren, maar ook onszelf vernederen.

Sommige bedieningen lijken voort te komen uit een verlangen om een andere persoon in de samenkomst te troosten, een behoefte om gehoord te worden, nood of een politieke bezorgdheid. Bediening in Meeting for Worship lijkt daarom te gaan over menselijke gemeenschap en niet over de Geest. Deels komt dit doordat het Europese Quakerisme zo individualistisch is dat we nauwelijks genoeg van elkaars taal spreken om de spirituele diversiteit in de zaal te kunnen bereiken.

Dit is op zich geen probleem, maar ik verlang ergens in mijn leven naar een meer spirituele

ruimte. Ik denk dat als ik dat bij Quakers wil vinden, dat de bijeenkomsten langer moeten zijn om een diepere band te kunnen ontwikkelen en dat er een duidelijkere focus op gemeenschappelijke aanbidding moet zijn.

**Getuigenissen van de genade van
God zoals getoond in de levens van
leden van
Belgische en Luxemburgse jaarvergadering**

**Getuigenis van de genade van God zoals getoond in het
leven van Elisabeth Baker,**

1940 - 2007

Elisabeth werd geboren in Stretford, Manchester, in het noorden van Engeland, als oudste van drie dochters. Haar familie was haar hele leven van het grootste belang. Nadat ze haar middelbare schoolopleiding had afgerond, ging ze naar het Manchester College of Commerce and Languages, waar ze onder andere Frans, Russisch en secretariaatswerk studeerde.

Na gewerkt te hebben in Frankrijk en korte tijd in een commercieel bedrijf, ging ze voor een jaar naar Friends House in Londen voordat ze in dienst trad bij het Friends International Centre als secretaresse van Irene Jacoby. Ze was zeer betrokken bij het leven van het Centrum en werd veel meer dan een secretaresse. Haar dynamische persoonlijkheid, haar gevoel voor plezier en haar vermogen tot vriendschap waren toen al duidelijk en de vrienden die ze in die tijd maakte, bleven de rest van haar leven contact met haar houden.

Toen Margaret Gibbins van FWCC wilde dat ze lid werd van een Quakercomité, zei Elisabeth dat ze dat niet kon omdat ze geen lid was. Margaret antwoordde: "Het wordt hoog tijd dat je dat wel wordt!". Elisabeth gaf gehoor aan die oproep en werd uiteindelijk stichtend lid van de Belgium and Luxembourg Monthly Meeting.

Van 1968 tot 1973 werkte Elisabeth op de afdeling Internationale Zaken van de Britse Raad van Kerken als administratief secretaresse van Noel Salter. In deze periode trad ze ook op als tolk bij vredes- en jeugdconferenties.

Toen Groot-Brittannië toetrad tot de toenmalige Europese Gemeenschappen, gingen Elisabeth en de Salters naar Brussel. Elisabeth werkte eerst bij de Coördinatieraad van de landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS) en stapte in 1975 over naar de Raad van de Europese Gemeenschappen, die zich nog steeds met de ACS-landen bezighield. Haar werk bracht veel reizen met zich mee, waaronder het bijwonen van de Lomé-toppen. Ze verwierf een aanzienlijke expertise en werd zeer gerespecteerd door onderhandelaars op de hoogste niveaus. Een lid van de Belgische en Luxemburgse Maandelijks Vergadering, zelf een hooggeplaatste EU-onderhandelaar, herinnert zich welke belangrijke rol de ACS-groep, en in het bijzonder Elisabeth, speelde in het samenbrengen van beide partijen en het bouwen van bruggen.

Ze had het vermogen om te helpen zonder dat iemand het gevoel had dat ze iets speciaals deed, het vermogen om zichzelf onzichtbaar te maken, hoe sterk haar overtuigingen ook waren en hoe diep

van haar inzicht. Elisabeths bijdrage werd vaak niet erkend, maar ze accepteerde dit met stille gratie, goed humeur en optimisme.

Vrienden herinneren zich haar warmte en de manier waarop ze stilletjes en discreet mensen in nood ondersteunde, of ze nu hielp bij het vinden van onderdak of hen uitnodigde bij haar thuis of in een van haar favoriete Brusselse restaurants. Vele verdwaalde Vrienden vonden in de loop der jaren een onderkomen op haar bovenverdieping!

Elisabeth worstelde lang met kanker, maar ze was in staat om anderen bemoediging en kracht te geven toen kanker hun eigen gezin trof. Ze zat aan het bed en woonde begrafenissen bij en toonde vriendelijkheid en medeleven toen ze zelf niet al te gezond was.

Elisabeth was een toegewijde Vriendin. Ze was een van de stichtende leden en steunpilaren van de Quaker Council for European Affairs (QCEA), een onlosmakelijk deel van de instelling, en werd gewaardeerd door alle medewerkers en anderen die door de deur van Quaker House Brussels kwamen. Ondanks haar gezondheidsproblemen hield ze iedereen gezond door haar steun en haar gevoel voor plezier. Ze was bescheiden maar vastberaden - en had een uitgesproken mening over hoe dingen gedaan moesten worden! Ze klaagde alleen als dingen niet werden gedaan zoals zij vond dat ze moesten worden gedaan.

Ze klaagde nooit over haar ziekte, die ze met standvastigheid en optimisme tegemoet trad. Elisabeth was tot het einde toe geïnteresseerd in het leven. Ze volgde cursussen aan de Open Universiteit, vioolles en reisde door Frankrijk op het spoor van een historische landbouwer met Pat Stapleton, die een van de eerste twee gezamenlijke vertegenwoordigers bij QCEA was.

Veel vrienden herinneren zich haar ^{60e} verjaardagsfeest, dat begon met een tramrit door Brussel, met champagneglazen in de hand. Elisabeth was zo goed in het samenbrengen van haar vrienden.

Een passend grafschrift zou de tram kunnen zijn die langs het einde van haar weg reed: hij kwam van

"Paix" en zijn bestemming was "Stilte". Hoe toepasselijk voor een Quaker!

Ze was een van de aardigste, gulste, behulpzaamste en onbaatzuchtigste mensen en haar vrienden'

levens waren rijker omdat ze haar gekend hadden.

Getuigenis van de genade van God zoals getoond in het leven van Patricia Ann Margaret (PAM) van der Esch - Mitchell

1925 - 2011

Pam Mitchell werd geboren in Londen maar groeide op in Victoria, Canada waar ze een zeer actief leven leidde: paardrijden, klimmen en skiën met haar vader. Pam was een begaafd studente en op haar 17e ging ze geschiedenis studeren aan de University of British Columbia in Vancouver, om van daaruit een Master te doen aan Bryn Mawr in Philadelphia. Haar scriptie ging over de overeenkomsten tussen de leer van Jezus en het communisme. Als onderdeel van haar studie ging Pam met de Christelijke Jeugdbeweging helpen bij de aanleg van spoorwegen in Joegoslavië.

Pam kreeg een beurs voor de London School of Economics en verhuisde in 1947 naar Londen waar ze haar scriptie schreef over de Spaanse Burgeroorlog - een van de eerste boeken die over dit onderwerp werd gepubliceerd - en promoveerde in de geschiedenis.

Aan de LSE ontmoette Pam Bastiaan van der Esch, met wie ze later trouwde, en het stel verhuisde naar Parijs om onderzoek te doen. Pam bleef schrijven terwijl ze voor de kinderen zorgde: Phyllis, Mark, Andrew en Michiel.

Het gezin woonde in Den Haag, Parijs en daarna Luxemburg. Hier bezocht Pam de jonge multinationale Engelstalige Protestantse Kerk. Ze was een van de oprichters van de 'Internationale Bazaar', die zou uitgroeien tot het belangrijkste liefdadigheidsevenement in het Groothertogdom en dat nog steeds bestaat.

Toen het gezin in 1980 naar Brussel verhuisde, kwam Pam voor het eerst in contact met de Quakers. Ze begon Meeting for Worship bij te wonen met de kleine Quaker gemeenschap en werd kort daarna geaccepteerd als lid van de Belgium and Luxembourg Monthly Meeting.

Vanaf 1986 was ze verschillende periodes griffier. Ze was ook een zeer betrokken vredessecretaris en vertegenwoordigde de Vrienden op de Europese oecumenische conferentie over gerechtigheid, vrede en de integriteit van de schepping in Assisi; bij Pax Christi; bij het Centrum voor Europese Beleidsstudies; bij het Wereldvredes- en dienstenoverleg van de Vrienden in Namen; en op de FWCC-wereldconferentie van 1991.

Pam is jarenlang gevangenisbezoekster geweest. Ze was erg onder de indruk toen ze voor het eerst een aantal jonge Jehovah's Getuigen ontmoette die gevangen waren gezet omdat ze geweigerd hadden in militaire dienst te gaan of alternatief sociaal werk te accepteren dat door het leger was georganiseerd.

Zowel binnen als buiten de Vergadering werd Pam nooit moe om te getuigen van wat zij juist vond. Vrouwenrechten waren een van haar grootste zorgen. Dus toen de Taliban in Afghanistan het leven van vrouwen erg moeilijk maakte, sloot Pam zich aan bij de "Vrouwen in het zwart" die, met slechts een paar deelnemers, wekelijks gingen protesteren tegenover het Berlaymont-gebouw van de Europese Commissie. Pam was ook een van de eerste voorzitters van de Association 'Femmes d'Europe', die fondsen werft voor humanitaire doelen.

Pam werd gerespecteerd en geliefd door Vrienden in België en Luxemburg en in heel Europa om haar integriteit, haar openhartigheid, haar vrijgevigheid en haar gastvrijheid.

We danken voor het leven van Pam van der Esch Mitchell.

Getuigenis van de genade van God zoals getoond in het leven van Dieter Hartwich,

1927 - 2015

Dieter Hartwich had een gelukkige jeugd met zijn oudere broer in het Berlijnse Grunewald, maar werd getekend door de Tweede Wereldoorlog. Zijn vader en broer werden gedood in Rusland en op 16-jarige leeftijd bleef hij alleen achter met zijn moeder.

Hij had veel te danken aan de Quakers, met wie hij in contact kwam in de periode vlak na de oorlog, bijvoorbeeld via de Quäkerspeisung. Hij werd ook aangetrokken tot het Quakerisme door de betrokkenheid van Quakers bij het 'Kindertransport' van 1938-1940.

Quakers gaven hem een beurs om economie te studeren in de Verenigde Staten van Amerika. Daar bouwde hij als vrijwilliger de eerste multiraciale kleuterschool en ging hij naar Pendle Hill, het Quaker college in Pennsylvania.

Terug in Berlijn van 1948 tot 1955 behaalde hij een graad in de economie en werkte hij voor de Freie Universität Berlin. Daarna werkte hij voor het Ministerie van Economische Zaken in Bonn. Van april 1961 tot november 1973 werkte hij voor de Wereldbank in Washington DC, waar hij opklom van leningverstrekker tot afdelingsdirecteur.

Hij werkte van 1973 tot 1994 bij de Europese Investeringsbank in Luxemburg, waar hij in 1985 secretaris-generaal werd.

Naast zijn professionele activiteiten was Dieter 20 jaar lang penningmeester van de Luxemburgse NGO WEGA en was hij actief in Rusland, Armenië en de Filipijnen.

Hij was ook bestuurslid van de Luxemburgse microfinancieringsvereniging ADA (Appui au Développement Autonome) en zijn inbreng was altijd interessant, beknopt en inzichtelijk.

Hij ontving de Médaille du Mérite, Médaille de Pie Dix en Médaille du Mérite Européen.

In zijn vrije tijd was Dieter een fervent zeiler en lid van de European Investment Bank Sailing Club. Hij was ook een enthousiaste koorzanger en ontdekte Luxemburg Meeting dankzij een gezamenlijk concert met een plaatselijk orkest.

Hij werd al snel een gewaardeerd lid van de Quaker gemeenschap. Belgische en Luxemburgse Vrienden en Aanwezigen, en in het bijzonder leden van de Luxemburgse Ontmoeting, herinneren zich Dieter met dankbaarheid, als een goede vriend - een heer in alle opzichten - wiens hoffelijkheid en nederigheid werden gecombineerd met een aanstekelijk enthousiasme en een enorm gevoel voor humor.

De bredere familie van Vrienden interesseerde hem en hij vond de jaarlijkse Border Meetings in de regio een grote bron van inspiratie. Hij moedigde Vrienden van andere Ontmoetingen actief aan om Luxemburg te bezoeken en deel te nemen aan onze Ontmoeting en de lunch en broederschap die daarop volgden.

Quakerwaarden en de invloed die Quakers konden hebben op de toestand in de wereld lagen hem na aan het hart en dit leidde ertoe dat hij een actieve rol ging spelen in de Quaker Council for European

Affairs (QCEA) in Brussel, waar zijn economische en financiële expertise, om nog maar te zwijgen van zijn wijsheid, zeer gewaardeerd werden.

Hij werd al snel lid van het QCEA-bureau en de QCEA-raad. Hij ondersteunde het werk praktisch op een stille en bescheiden manier. Hij organiseerde zeer vruchtbaar overleg bij de Europese Investeringsbank, waardoor de vertegenwoordigers een zekere geloofwaardigheid kregen die na verloop van tijd leidde tot gewijzigde beleidsbeslissingen.

Hij zocht nooit goedkeuring door te praten over zijn persoonlijke prestaties, hoewel hij duidelijk een man was met uitstekende capaciteiten die een buitengewoon succesvolle carrière had gehad. Hij gebruikte zijn vaardigheden en financiën om goed te doen.

Het was altijd fascinerend om Dieter over zijn leven te horen vertellen vanwege zijn brede ervaring en zijn zelfspot.

Hij was altijd geïnteresseerd in de mening van andere mensen; hij koos nooit partij in ruzies en gaf ons het gevoel dat we belangrijk waren en gewaardeerd werden. Zelfs op 80-jarige leeftijd was hij leergierig.

Dieter kennen was een inspirerende ervaring. Hij wandelde echt 'opgewekt over de aarde en beantwoordde dat van God in iedereen'. We zijn blij dat we zo'n gedenkwaardig en indrukwekkend persoon hebben gekend; het is onwaarschijnlijk dat we hem binnenkort weer zullen ontmoeten.

Onze beleefde, respectvolle en altijd toegeflijke vriend zal erg gemist worden.

Getuigenis van de genade van God zoals getoond in het leven van Edward Haasl

1939 - 2015

Edward (Ed) Haasl was al vele jaren een geliefd en actief lid van de Quaker gemeenschap in België. Hij was al in dienst van de Ontmoeting als assistent-griffier en als vertegenwoordiger van de Ontmoeting in de Quaker Council for European Affairs in het jaar 2000, toen hij formeel het lidmaatschap aanvroeg en in februari 2001 verwelkomde de Ontmoeting "met een gelukkig hart ... Edward Haasl in het lidmaatschap".

"In het Quakerisme," placht Edward te zeggen, "vond ik eindelijk een religie die het met me eens was".

Ed was van 2002 tot 2005 klerk van de toenmalige Belgische en Luxemburgse maandelijkse vergadering. In 2008 werd hij benoemd tot vertegenwoordiger van de vergadering in de afdeling Europa en Midden-Oosten van het Wereldcomité voor Overleg van de Vrienden (EMES). Hij wordt herinnerd als een enthousiaste deelnemer aan het werk van het comité, vooral aan het netwerk voor overleg over vrede en dienstbaarheid.

Vanaf 2008 was Ed Vredessecretaris van de Ontmoeting, een functie die hij tot aan zijn dood trouw uitoefende. Hij was gepassioneerd in het organiseren van een grote aanwezigheid van Quakers bij de protesten tegen de wapenbeurs Eurosatory in Parijs, en moedigde andere leden van de Meeting actief aan om deel te nemen. Hij speelde ook een belangrijke rol bij het smeden van nauwere banden met andere plaatselijke vredesgroepen.

Ed was de aanstichter van vele andere belangrijke initiatieven in onze Ontmoeting; hij was het die de suggestie opperde dat de Maandelijkse Ontmoeting een Jaarlijkse Ontmoeting zou moeten worden, wat in 2014 gebeurde.

Ed was ook geliefd bij een Quaker gemeenschap die zich tot ver buiten België uitstreckte. Hij was een fervent aanhanger van de jaarlijkse Border Meeting van Nederlandse, Franse, Duitse en Belgisch-Luxemburgse Vrienden en nam regelmatig deel aan de Netherlands Yearly Meeting.

Ed was "een grote man met een groot hart" die indruk maakte op iedereen die hij ontmoette: "zijn gezicht lichtte op, zijn ogen glinsterden", en hij stond altijd klaar met een geleerd citaat of een humoristische kwinkslag. Ed's oneerbiedige gevoel voor humor en zijn diepe schamper gelach waren een grote zegen voor Friends. Weinigen die in 2009 op de EMES Annual Meeting in Moyallon, Noord-Ierland waren en zijn optreden als Jezus in een sketch over Martha en Maria zagen, zullen zijn humor en manier van spreken ooit vergeten.

Ed was een man met veel vaardigheden; hij kon gitaar, piano, trompet en harmonica spelen en tapdansen; hij sprak verschillende talen (en was een officieel beëdigd vertaler); hij studeerde Tsjechisch, de taal van zijn voorouders; op latere leeftijd leerde hij fietsen op een eenwieler en kanoën.

Ed had een grenzeloze dorst naar kennis, variërend van wiskunde, filosofie en theologie

tot natuur en tuinieren. Hij had een grote belangstelling voor de geschiedenis van propaganda en de ontwikkeling van pacifistische bewegingen in Europa voor en tijdens de Eerste Wereldoorlog en op zijn 65e begon hij te studeren voor een doctoraat aan de universiteit van Leuven; hij heeft het nooit afgemaakt.

het: het enige wat hij echt wilde was toegang tot de universiteitsbibliotheek en alle kennis die daar lag opgeslagen.

Menig Epiloog is verrijkt door Ed's voordracht, vaak uit het hoofd, van een favoriet gedicht; en zijn plezier in taal bracht hem ertoe om te experimenteren met het schrijven van poëzie. Hij was belezen en vaardig met woorden. Zijn verslagen, waarin hij Vrienden informeerde over bijeenkomsten die hij namens ons had bijgewoond, of waarin hij hen aanspoorde om hun Vredesgetuigenis serieuzer te nemen, toonden Ed als een man met enthousiasme en passie. Zijn diepgang en geleerdheid brachten sprankeling, wijsheid en inzicht in menige discussie. Zijn gesprekken waren zelden triviaal, vaak geleerd en raakten aan zaken met een grote filosofische diepgang. En toch was Edward ook een zeer privépersoon; hij gaf weinig prijs over zijn eigen leven, vroeger of nu; een vriend die regelmatig met hem praatte, "kwam weg zonder iets over Edward zelf te weten, behalve dat ik alles over hem wist, zo diep waren onze gesprekken".

Ed is geboren en getogen in de VS. Begin jaren '60 ging hij naar het rooms-katholieke seminarie en werd priester; maar begin jaren '70 gaf hij het priesterschap op, trouwde en vestigde zich gelukkig in Leuven. Hij was een liefhebbende vader van drie kinderen, die op zijn begrafenis warm spraken over zijn vriendelijkheid, humor, pacifisme, ruimdenkendheid en vragende geest.

Pas een paar jaar voor zijn dood sprak Ed met zijn familie over zijn vroegere leven als priester; zijn Quaker-vrienden kwamen er pas op zijn begrafenis achter. Toch had het misschien niet als een verrassing moeten komen; zoals zijn zoon zei: in sommige opzichten heeft hij het priester-zijn nooit echt opgegeven; hij is nooit opgehouden anderen te helpen, zelfs diegenen wier gedrag zo moeilijk, of koppig of racistisch was dat anderen hen niet wilden of konden helpen. Ed was altijd bereid om zijn mouwen op te stropen en te doen wat er gedaan moest worden; hij gaf gul, maar in stilte, van zijn tijd om voor vrienden te zorgen die ziek of in nood waren.

Zoals een vriend zei: "met zijn grote glimlach, overvloedige energie, bemoedigende, lachende en zorgzame houding gaf Ed iedereen het gevoel aanwezig, echt en waardig te zijn. Hij maakte de wereld een beetje mooier, helderder en principiëler".

In februari 2016 registreerde de Ontmoeting het overlijden van Ed en notuleerde dat hij "helaas gemist zou worden als integraal onderdeel van onze Ontmoeting, met zijn krachtige stem en hart, zijn passie voor vrede, zijn gevoel voor humor, liefde voor het leven en God en zijn stille, praktische houding bij het leiden van onze Ontmoeting als gemeenschap."

In de woorden van zijn zus: "Het leven was niet verspild aan Edward".

Getuigenis van de genade van God zoals getoond in het leven van Anita Wuyts,

1944 - 2015

Anita was het derde van vier kinderen van Bertha en Louis Wuyts en groeide op in de periode van soberheid die volgde op de Tweede Wereldoorlog. De ontberingen van die periode drukten een stempel op Anita's gezondheid, die nooit sterk was. Een belangrijk keerpunt kwam toen ze acht jaar oud was: haar ouders namen na lang wikken en wegen de controversiële beslissing om de katholieke kerk, een machtige kracht op het Vlaamse platteland, te verlaten en protestants te worden, ondanks het sociale isolement dat dit onvermijdelijk met zich meebracht. Plaatselijk waren de protestanten niet talrijk, maar ze slaagden erin een gereformeerde kerk te bouwen waarin de familie Wuyts haar erediensten hield. Het is niet verwonderlijk dat veel van de predikers en leraren die de jonge Anita ontmoette uit het naburige Nederland kwamen: haar kerk in Boechout maakte deel uit van het Dordtse circuit en ze vertelde later dat ze zelfs in dit vroege stadium al van Quakers had gehoord door de romans van de Nederlandse vriend Jan de Hartog, die later een van de oprichters van de Belgische en Luxemburgse Maandelijks Vergadering was. Op 19-jarige leeftijd, toen Anita na haar secretariaatsstudie al op een kantoor was gaan werken, trouwde ze met Frans Ramakers, een protestantse dominee. Ze kregen twee zonen, Micha en Ezra, wiens bijbelse namen het protestantse geloof van hun ouders weerspiegelden. Anita en Frans gingen later ieder hun eigen weg.

Naar het voorbeeld van haar ouders was Anita's hele leven een spirituele reis en ze onderzocht religie zowel door formele studies als door haar eigen verkenning van religies uit elke traditie: niet alleen het christendom in zijn verschillende vormen, maar ook het boeddhisme, taoïsme, jodendom, indiaans sjamanisme en hindoeïsme. Ze was ook gefascineerd door andere vormen van spiritualiteit, waaronder Jungiaanse psychoanalyse, mystiek, parapsychologie en yoga. In de loop van deze onbevangen zoektocht ontdekte Anita de tradities van het Religieuze Genootschap van Vrienden en werd ze een overtuigde Quaker, hoewel ze haar brede spirituele zoektocht de rest van haar leven zou voortzetten en open bleef staan voor inzichten uit elke soort spirituele traditie.

Haar protestantse opvoeding maakte het voor Anita ongetwijfeld gemakkelijker om het Quakerisme te omarmen, dat in België nog vrijwel onbekend was toen ze Vriend werd, lang voordat er in België een formele Quakervergadering bestond. Ze verbrak nooit al haar banden met haar plaatselijke protestantse kerk, maar als Nederlands sprekende Vlaming had ze banden met Vrienden uit Nederland, banden die tot het einde van haar leven bleven bestaan. In 1974 woonde ze daar voor het eerst een residentiële Yearly Meeting bij. In 1995 werd Anita uitgenodigd om een lezing te geven voor de Nederlandse YM: haar gekozen titel was "Staan we open voor nieuw licht?". Dat was ze altijd.

Intussen kwamen enkele Britse en Ierse Vrienden in Brussel werken na de toetreding van hun landen tot de Europese Gemeenschap en begonnen informeel samen te komen om te

aanbidden. Anita legde contact met hen en toen er in 1975 een reguliere bijeenkomst in Brussel werd opgericht, was Anita verheugd samen met Quakers uit de hele wereld te kunnen aanbidden.

die in haar eigen land was komen wonen. Met enkele sympathisanten in de Antwerpse regio, van wie er twee, samen met Anita, lid werden van de Society, begon ze af en toe samenkomsten voor aanbidding te houden op verschillende plaatselijke locaties, meestal haar eigen huis in Boechout. Anita's aanvaarding van nieuwe verantwoordelijkheden bij de Belgium and Luxembourg Monthly Meeting, met lokale bijeenkomsten in Antwerpen, Brussel en Luxemburg, waar ze enkele jaren als Clerk werkzaam was, weerhield haar er niet van om banden met Vrienden in heel Europa te onderhouden: in het bijzonder probeerde ze altijd Border Meetings bij te wonen.

Toen een groep Vrienden in 1979 de Quaker Council for European Affairs (QCEA) oprichtte om te zorgen voor een Quaker aanwezigheid dicht bij de Europese besluitvormers, was Anita een van de oprichters. Na verloop van tijd zou ze 17 jaar lang fulltime voor QCEA werken in loondienst. Zonder de hulp van een Belgische Quaker die ter plaatse woonde, zou de loutere administratieve moeilijkheid van het oprichten van een internationale non-profit organisatie voor belangenbehartiging en campagnevoering in Brussel onoverkomelijk geweest zijn. De aanwezigheid van een Belg op kantoor was vervolgens een grote zegen voor de opeenvolgende QCEA-vertegenwoordigers in Brussel uit andere landen, die een beroep konden doen op Anita om te helpen met de Belgische regelgeving en instellingen. Een voormalige QCEA Vertegenwoordiger, Richard Seeböhm, zei dat Anita ervoor zorgde dat Quaker House Brussel meer als een thuis voelde dan als een kantoor. Hij was een van de vele Vrienden en anderen die commentaar gaven op Anita's levenslange inzet voor de mensenrechten van minderheden en uitgesloten, die haar ertoe bracht campagne te voeren voor vluchtelingen, asielzoekers en andere migranten, voor de armen, voor de Roma, voor inheemse Amerikanen, voor gewetensbezwaarden en voor mensen die gestraft werden vanwege hun seksuele geaardheid.

QCEA was een ideale omgeving voor Anita's internationalisme. Naast haar vanzelfsprekend nauwe relaties met Belgische en Luxemburgse Quakers, behield ze haar langdurige banden met Nederlandse Vrienden en met Quakers in de andere landen die aan België grenzen, evenals in Groot-Brittannië, maar ze sloot vriendschappen met Quakers over de hele wereld, waarbij ze in het bijzonder haar reizen naar de VS, India en Cuba waardeerde, waar ze haar verbazing uitsprak over het bezoeken van negen bijeenkomsten. Het was toepasselijk dat Anita van herfst 2000 tot lente 2006 twee termijnen diende als klerk van de Europa en Midden Oosten Sectie van het Wereld Comité voor Overleg van de Vrienden. Het was ook in deze periode dat Anita, onder auspiciën van QCEA, "Mensenrechten in de Europese Unie" publiceerde. Anita kreeg ook een nieuwe metgezel via QCEA: toen de vertegenwoordigers Ena en Nick McGeorge in 1988 terugkeerden naar het Verenigd Koninkrijk, bleef hun hond Toby achter om bij Anita te wonen!

In 2004 trok Anita zich terug uit haar baan bij QCEA en wijdde zich nog meer dan voorheen aan haar zonen en kleinkinderen en aan vriendschappen met Quakers over de hele wereld. Haar gezondheid begon achteruit te gaan en ze bracht haar laatste jaren door in een verzorgingstehuis in Brussel, niet langer in staat om de samenkomsten bij te wonen. Ze zal herinnerd worden als een markante figuur in het Europese en zelfs in het wereldwijde Quakerisme, hoewel Vrienden in België en Luxemburg die terugkijken op de geschiedenis van onze Yearly Meeting onvermijdelijk zullen denken aan de rol die Anita

gespeeld heeft in het ontstaan van wat nu een bloeiende Quaker gemeenschap is. Ze had het zeldzame vermogen om een diepe spiritualiteit te combineren met een praktisch talent voor het managen van kantoorwerk dat QCEA in staat heeft gesteld om een sterke Quaker stem in Brussel te worden.

Op haar begrafenis in 2015 las Anita's zoon Micha de volgende tekst van William Penn voor, die hij passend vond als grafschrift:

*En dit is de Troost van de Goeden,
dat het Graf hen niet kan vasthouden
en dat zij leven zodra zij sterven.*

*Want de dood is niet meer dan het omkeren van
ons van Tijd naar Eeuwigheid.*

*Er kan ook geen revolutie zonder zijn,
want het veronderstelt de ontbinding van
de ene vorm om een andere te kunnen
opvolgen.*

*Omdat de dood dan de Weg en Voorwaarde van
het Leven is, kunnen we niet liefhebben om te
leven,
als we het niet kunnen verdragen om te sterven.*

*Zij die boven de wereld liefhebben,
kunnen er niet door gescheiden
worden.*

De dood kan niet doden, wat nooit sterft.

INDEX

verantwoording	29	overtuiging	66	fellowship	12, 16
actie 6, 9, 10, 11, 19, 25, 30, 37, 49, 50		moed	17	flexibiliteit	10
tegenspoed	18	met dank aan	61	bloemen	21
Adviezen en vragen..... 18, 27, 31, 32, 36		COVID	18, 19	openhartigheid	60
nawoord.....	25	creatie	45	Fox, George..... 17, 18, 19, 21, 22, 26, 29, 32, 53	
alcohol	51	creativiteit	10	vrijheid	11
Alexandertechniek	27	geloof..... 13, 22, 44		Ambulance-eenheden Vrienden	45
boosheid	28			Wereldcomité voor overleg van de Vrienden	23, 59, 63, 67
angst	20	dagelijkse praktijk	48	vriendschap	30
argument	62	duisternis	8, 30	frustraties	49
armen	6, 8, 12, 54	de Hartog, Jan.....	66	leuk	10, 11, 58
attentie	36	debat	46, 48	Fondsenwerving.....	6
houding.....	50	diepte..... 5, 6, 8, 10, 11, 28, 30, 32, 36, 44, 47, 48, 49, 53, 54, 56, 64		begrafenis	51
authenticiteit	19	wanhoop	19, 35	FWCC.....	8
bewustzijn	33, 40	ontwikkeling	24		
		Dickenson, Emily.....	9		
Bakker, Elisabeth	57	verschil.....	13	gadgets.....	25
Barclay, Robert	53	onderscheiding	16, 19, 29, 30, 40	gokken	51
Barnett, Craig	18	discipline	27, 39, 40, 49	Vergadering bijeen .. 32, 34, 40, 48, 49, 53	
gedrag	50, 51	ongemak	17	geslacht	17
zijn	11, 15, 47	discriminatie	23	vrijgevigheid	58, 60
België en Luxemburg Maandelijks		discussie	53	Gent	15, 16
Bijeenkomst		storing	19	geschenken	16, 49, 50, 55
.....	57, 63, 67	afleidingen	47, 48	God..... 17, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 35, 39, 41, 42, 45, 46, 48, 50, 51, 52, 55 goed..... 23	
geloof	22, 23, 44	diversiteit	23	goedheid	50
Bijbel	21, 27, 35, 46, 66	goddelijk	44	grace	34
zegeningen	28	doen	47	dankbaarheid	20, 28, 32, 49
BLYM	15	slaperigheid	47	groet.....	26
Boek van Discipline	46	drugs	51	groei	28, 29
boeken	21	Durham, Geoffrey	5	begeleiding	26, 40, 42, 52
Grensvergadering.....	61, 63, 67			schuld	19
hersenen	47	onderwijs	19, 23		
ademhaling	33, 42	ego	35, 55	Haasl, Edward	63
Jaarvergadering Groot-Brittannië.....	16	ouderschap.....	15	Hartwich, Dieter.....	61
Brussel	16	elektronische apparaten	25	hart	47, 49, 63
Bijeenkomst Brussel	67	EMES	63, 67	hart en geest voorbereid	25, 27, 35, 39
Boeddhisme	66	emotie	52	anderen helpen	64
		aanmoediging.....	28, 58, 64	Hindoeïsme	66
		energie	37	mensenrechten	19, 23, 24, 50, 67
rustig	32	enthousiasme.....	10, 61, 63	nederig	36
kaars	21, 31, 36, 41	omgeving.....	23	nederigheid	61
zorg	54, 64	epiloog	9, 49, 64	humor	63, 64
centreren..... 21, 26, 27, 28, 31, 33, 34, 35, 36, 42, 47		gelijkheid	17, 23		
ceremonie	22	Europese Unie	24	ziekte	58
uitdaging	30, 36, 40, 51	Eurosatory	45, 63	ontoereikendheid	49
veranderen	9	dagelijks leven..... 30, 31, 33, 35, 39, 41, 42, 45, 50, 52		ongelijkheid	19
Christendom	13, 22, 28	kwaad	23	invloed	14
Griffier	59, 63, 67	bestaan	45	onrecht	19
klimaatrechtvaardigheid.....	19	ervaring..... 6, 9, 22, 25, 28, 29, 30, 32, 34, 36, 40, 42, 44, 48, 62		binnen bereik	6
Cohen, Leonard	9	Experimenteren met licht.....	10	inzicht	42, 51
comfort	17	experimenteel.....	44	inspiratie	14, 22, 44, 46, 52, 61, 62
verbintenissen.....	50, 51	experiment	10	integriteit	23, 60
communie	28	exploitatie	23	internationalisme	67
gemeenschap..... 5, 8, 13, 15, 17, 19, 22, 29, 35, 36, 48, 49, 52, 55, 64				interreligieuze dialoog	19
verwarring	20			Naar binnen gericht licht	22
geweten	23	storing	18		
gewetensbezwaarden	67	geloof	13, 14, 17, 19, 29, 45, 55	Jehovah's Getuigen	59
bewustzijn	47	angst	16, 20		
consumentisme.....	8	Fell, Margaret	19		
veroordeling	54				

Jezus..... 36, 54, 55
 joy..... 13
 Jodendom 66
 oordeel 49
 justitie 6, 23, 59

Kindertransport 61
 vriendelijkheid 58
 kennis..... 64

Lang, Karen 19
 taal..... 16, 55
 lachen 63, 64
 leiderschap 19
 leidend6, 13, 19, 28, 35, 40, 45, 48, 50, 51, 55
 leidingen 18
 leren..... 49
 laat ons leven spreken 9
 leven 13, 18, 28, 58
 lifestyle 50
 licht 8, 9, 10, 17, 27, 53
 Licht 10, 16, 19, 29, 30, 42, 44
 luisteren..... 16, 40, 48, 51, 52, 55
 leef avontuurlijk 5, 16, 17
 liefde..... 6, 28, 29
 Luxemburg 16
 Bijeenkomst Luxemburg 61

mantra 34
 huwelijk..... 23
 Martin Luther Koning..... 54, 55
 McIntosh, Alastair 15
 betekenis 12, 47
 meditatie 11, 25, 48
 Vergadering voor zaken 18
 Bijeenkomst voor Aanbidding3, 5, 9, 10, 13, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 59, 68
 Bijeenkomst voor aanbidding voor zaken 25, 50
 Bijeenkomst voor Aanbidding, voorbereiding op26, 31, 33, 39, 42
 Vergaderzaal..... 21
 geestesziek 23
 bericht 49, 52
 migranten 45
 militaire dienst..... 59
 minister..... 44, 54
 ministerie 5, 25, 44, 45
 Ministerie en toezichtsgroep..... 9
 fouten 7
 motieven 28

Nanning Ramamurthy, Anya 19
 zenuwen 49
 mededelingen 22, 25
 koesteren 6, 9, 13, 15, 30, 32

Open Ruimte 11
 open voor nieuw licht 66
 ruimdenkendheid 64, 66
 optimisme 58
 anders-zijn 36

bereik..... 6, 9, 13
 toezicht..... 15

Parker, Paul 16
 pastoraal 54
 patronen 17
 vrede .. 9, 12, 23, 24, 40, 41, 50, 59, 63, 64
 Vredessecretaris 63
 Pendle Hill 61
 Penn, William 9, 68
 perspectief 41
 filosofie 64
 poëzie 47, 53, 54
 vermogen 14, 48, 53
 pragmatisme 10
 Lof 49
 gebed..... 48
 preek 17
 prediking..... 53
 trots 55
 priester 22, 29, 44, 45, 64
 gevangenis 23, 45
 gevangenisbezoeker 59
 Pritchard, Arthue 8
 probleem 36
 aansporing 16, 18, 28, 30
 ingevingen 18, 54
 profeet..... 8, 9, 54
 Protestants 66
 doel 18, 54, 55

QCEA 6, 14, 24, 58, 62, 63, 67
Quaker geloof en praktijk..... 32, 48
 Quaker manier van leven..... 45
 Quakerisme 22, 55
 Quäkerspeisung 61
 kwakend 48, 49
 ondervragen..... 64

race 17
 lezen 25
 reden 53
 geruststelling 50
 reflectie 10
 vluchteling..... 11, 23, 45
 relatie 17, 28, 45, 55
 religie 63, 66
 wrok 40
 middelen..... 6, 50
 verantwoordelijkheid..... 11, 15, 21, 50, 67
 rusteloos 21
 rusteloosheid..... 39, 47
 openbaring..... 44
 risico 6, 16
 Rodeyns, Isfried 19
 rollen 15
 Rustin, Bayard..... 19

sacrament..... 28
 verdriet 28
 homohuwelijk 23
 schrift 44
 controle 36
 zoeken 19
 zoeker 28

op zoek naar..... 16, 29, 66
 zelfacceptatie 50
 zelfverbetering 50
 zelfingenomenheid 55
 gevoel voor humor 61
 scheiding..... 20
 preek 45
 service..... 54, 55
 seksuele geaardheid 17
 handen schudden 26
 sjamanisme 66
 stilte10, 21, 27, 28, 39, 40, 41, 42, 45, 48, 51, 53
 stille bijeenkomst..... 48
 stille bediening..... 25, 29, 46, 51, 52
 eenvoud 23
 slavernij 8, 23, 45
 langzaam 26, 27
 sociale actie 18
 sociale rechtvaardigheid 50
 maatschappij 6, 50
 solidariteit 6
 ziel 15
 ruimte 47
 spreek tot mijn conditie 34, 40, 43
 Spirit..... 10, 19, 28, 42, 45, 46, 48, 51, 55
 geestelijk 9, 15, 22, 28
 spirituele groei..... 9
 geestelijke reis 16, 49, 66
 geestelijk leven 29, 48, 50
 spirituele zoektocht 66
 spirituele traditie 66
 spiritualiteit 14, 18, 45, 66, 68
 gesproken bediening21, 22, 25, 32, 34, 35, 40, 43, 45, 46, 48, 49, 51, 52, 55
 spontaniteit 11
 nog steeds 31
 stille kleine stem 20, 52, 55
 stilte5, 10, 22, 23, 27, 28, 29, 31, 32, 35, 39, 42, 47, 48, 49, 51, 52, 53
 bewustzijnsstroom 46
 sterkte 30, 36
 structuur..... 46
 succes 18
 lijden 18
 ondersteuning 29, 48, 55

Taoïsme..... 66
 tederheid 54
 getuigenissen 13, 18, 23, 44, 45
 getuigenis..... 12
 die van God. 6, 22, 23, 26, 29, 35, 50, 51, 62
 de blues 14
 Het geleide leven 18
 theologie 18, 44, 53
 therapie 48
 denkend 47
 gedachten25, 26, 32, 34, 36, 38, 41, 42, 46, 50, 52
 tolerantie 23
 transformatie..... 16, 22
 vertrouwen 22, 28, 30
 waarheid5, 6, 7, 9, 10, 14, 22, 23, 28, 29, 32, 35, 39, 42, 52, 53

begrip 29, 42
 Verenigde Naties 23

universalisme 22
ongeprogrammeerde aanbidding ... 45

waarden 14, 16, 30, 44, 45, 52, 62
van der Esch - Mitchell , Pam 59
geweld 9, 23
bezoekers 22
stem 12, 14
kwetsbaarheid 18, 49

wachten 27, 28, 42, 52
vrolijk lopen. 17, 62
oorlog. 9
zwakte. 18
huwelijk 51
welzijn. 15
wat kunt gij zeggen? 5, 13
wijsheid. 42, 62
getuige 6, 16, 50
vrouwen. 23

Rechten van de vrouw. 59
Woolman, John. 8
Werken. 28
Wereld. 11, 17
Aanbidding 6, 10, 13, 15, 25, 26, 35,
44, 45, 48, 55, 56
Wuyts, Anita. 66

Jaarlijkse bijeenkomst. 63
jongeren. 19

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Belgische en Luxemburgse jaarvergadering

Aanvulling op Groot-Brittannië Quaker geloof en praktijk deel II

Voorgesteld nieuw hoofdstuk: Hoe we belangrijke momenten in het leven markeren.

Geboorte

Als er een kind wordt geboren in onze gemeenschap, willen we haar of hem welkom heten. Gewoonlijk zal een ouderling of andere vriend een paar eenvoudige welkomstwoorden spreken bij de eerste gelegenheid dat de baby de samenkomst bijwoont.

Huwelijk

Het idee achter elk Quaker huwelijk is dat niet een persoon, noch de staat een paar trouwt, maar God. Het doel van een Quaker samenkomst voor de viering van een huwelijk is daarom simpelweg om een aanbiddelijke omgeving te bieden waarin twee mensen zich aan elkaar kunnen verbinden voor God en hun gemeenschap.

Dit is wat er gebeurt in onze Yearly Meeting:

- Het echtpaar dat wil trouwen informeert de Griffier schriftelijk over hun wens voor een samenkomst voor de viering van een huwelijk.

- Het verzoek wordt in overweging genomen door de vergadering voor Aanbidding voor Werk.
- Soms kan er een Vergadering voor Opheldering worden belegd.
- De Vergadering van Zaken zal gewoonlijk twee of drie Vrienden aanwijzen om het paar te begeleiden bij de voorbereiding van deze Ontmoeting voor Aanbidding, zodat deze voldoet aan de wensen van het paar en in overeenstemming is met de Quaker tradities.
- Informatie voor niet-Quakers over Quaker erediensten en Quaker huwelijken wordt beschikbaar gesteld aan deelnemers in de relevante talen.
- Aan het begin van de bijeenkomst kan een aangewezen vriend enkele woorden van introductie zeggen.
- Op een bepaald moment tijdens de samenkomst voor aanbidding wisselt het paar beloften uit die ze hebben samengesteld.
- Aan het einde van de bijeenkomst wordt alle aanwezigen gevraagd de trouwakte te ondertekenen.
- Op de eerstvolgende bijeenkomst voor Aanbidding voor Zaken zal in een notulen worden vastgelegd dat er een bijeenkomst voor Aanbidding voor de Viering van een Huwelijk werd gehouden.

Bijeenkomst voor de viering van een huwelijk

Hier volgt een voorbeeld. Aan het begin van de bijeenkomst kan een aangewezen vriend woorden als deze zeggen:

"Vrienden, we komen vandaag samen om het huwelijk van A en B te vieren. Onder Quakers worden huwelijken al meer dan 300 jaar op deze manier voltrokken, zonder priester, dominee of liturgie. In het Verenigd Koninkrijk hebben Quaker huwelijken een wettelijke status, hier in België moet het burgerlijk huwelijk eerst plaatsvinden en is een latere religieuze huwelijksceremonie een persoonlijke keuze.

Quakerbijeenkomsten beginnen in stilte, maar later mag iedereen, Quaker of niet, spreken als hij/zij vindt dat hij/zij een boodschap te delen heeft met de anderen die bij elkaar zijn. Wat gezegd wordt is meestal kort en inspirerend in plaats van een feitelijke argumentatie van een standpunt, en is geen commentaar op wat iemand anders eerder in de bijeenkomst heeft gezegd. De gelegenheid om te spreken staat open voor iedereen, aangezien Quakers van mening zijn dat we

allemaal 'dat van God' hebben, een Inward Light of een Goddelijke boodschap.

Vonk in ons. Na elke 'bediening' laten we graag genoeg tijd over om waarderen wat er gezegd is voordat de volgende persoon spreekt.

De bijeenkomst van vandaag is een normale Quaker Ontmoeting voor Aanbidding, met als enige verschil dat A en B vroeg in de Ontmoeting, op een zelfgekozen tijdstip, gaan staan en elkaar bij de hand nemen om elkaar hun beloften te doen.

De bijeenkomst gaat dan verder tot we de handen nemen van degenen die aan weerszijden van ons zitten en we vormen een ketting van handen rond de zaal. De huwelijksakte zal worden voorgelezen en ondertekend door ons namens de Quakers van België en Luxemburg en daarna worden jullie allemaal uitgenodigd om de huwelijksakte te ondertekenen.

Huwelijksakte als getuigen".

Het formele verslag zou er ongeveer zo uit kunnen zien:

A en B, die hun voornemen om met elkaar te trouwen kenbaar hebben gemaakt en waarvan in het openbaar kennis is gegeven, hebben deze procedure toegestaan door de Belgium and Luxembourg Yearly Meeting van het Religious Society of Friends.

A en B, aanwezig op een daartoe aangewezen openbare vergadering voor de eredienst van de Society in Quaker House, Brussel op de 0e dag van de 0e maand van het jaar 0000, elkaar bij de hand nemend, verklaarden als volgt:

A verklaarde: "Vrienden ik neem deze mijn vriend A tot mijn echtgenoot, met de belofte, door goddelijke hulp, om voor hem een liefdevolle en trouwe metgezel te zijn zolang wij beiden op aarde zullen leven".

B verklaarde: "Vrienden ik neem deze mijn vriend B tot mijn echtgenoot, belovend, door goddelijke hulp, om voor hem een liefhebbende en trouwe metgezel te zijn zolang wij beiden op aarde zullen leven".

Hierna zou de aangestelde Vriend kunnen zeggen:

"Ter bevestiging van de verklaringen die zij in deze vergadering hebben afgelegd, zullen A en B nu de huwelijksakte ondertekenen, en X en ik zullen tekenen namens de Belgium and Luxembourg Yearly Meeting van het Religious Society of Friends.

Alle aanwezigen bij bovenstaand huwelijk worden vandaag uitgenodigd om hun naam als getuige in te schrijven".

Later leven en voorbereiding op de dood

Vrienden worden aangemoedigd om na te denken over hoe onze Quaker getuigenissen vorm kunnen geven aan onze manier van leven, inclusief de manier waarop we sterven. Deze sectie geeft enkele korte voorbeelden om verdere reflectie te stimuleren.

Ons getuigenis van integriteit gaat over eerlijkheid en de waarheid vertellen, onze zaken op orde houden en een leven leiden dat in overeenstemming is met onze waarden. Het leidt ons om beslissingen op voorhand te nemen, vooraf te plannen en, misschien, vooraf te betalen.

Op latere leeftijd kan het ons oproepen om een eerlijke inschatting te maken van onze medische situatie en er eerlijk over te spreken tegen iedereen, inclusief het eerlijk onder ogen zien van onze toenemende behoefte aan zorg.

Ons getuigenis van vrede kan ertoe leiden dat we onze wensen duidelijk kenbaar maken, bijvoorbeeld in richtlijnen en testamenten, om te voorkomen dat familieleden ruzie maken over onze verzorging of over de verdeling van de nalatenschap. Het nodigt Vrienden ook uit om vrede te sluiten, te vergeven en om vergeving te vragen.

Ons getuigenis van gelijkheid roept ons op om eerlijk te zijn in onze omgang met familie en allen die we achterlaten. Het naderen van de dood kan ons de gelegenheid geven om gerechtigheid te herstellen, om iets goed te maken, persoonlijk of wereldwijd.

Ons getuigenis van de integriteit van de schepping herinnert ons eraan dat we de aarde hebben geleend van toekomstige generaties. Dit kan van invloed zijn op onze instructies over het weggooien van ons lichaam.

Ons getuigenis van eenvoud kan een leidraad zijn bij de keuze van de begrafenisarrangementen, het houden van een Herdenkingsbijeenkomst en de receptie.

(Aangepast van Quaker Aging Resources, een project van Philadelphia en New York Yearly Meetings van het Religieuze Genootschap der Vrienden)

Paraatheid

Onze Adviezen en Vragen kunnen ons ook begeleiden bij het treffen van zowel spirituele als praktische voorbereidingen op de dood.

"Ben je in staat om na te denken over je eigen dood en over de dood van je dierbaren? Door het feit van de dood te accepteren, worden we bevrijd om vollediger te leven".

*"Elke fase van ons leven biedt nieuwe kansen...". "Leef
avontuurlijk. ... Laat je leven spreken. ..."*
"Benader ouderdom met moed en hoop...."

"Probeer, gehoor gevend aan goddelijke leiding, het juiste moment te onderscheiden om verantwoordelijkheden op je te nemen of er afstand van te doen, zonder onnodige trots of schuldgevoelens. Luister naar wat liefde van je vraagt, en dat hoeft geen grote drukte te zijn".

"Hoewel ouderdom een toenemende handicap en eenzaamheid met zich mee kan brengen, kan het ook sereniteit, onthechting en wijsheid met zich meebrengen. Bid dat je in je laatste jaren in staat mag worden gesteld om nieuwe manieren te vinden om Gods liefde te ontvangen en te weerspiegelen".

"Regel je zorg zoveel mogelijk op tijd, zodat anderen niet onnodig belast worden".

"Geef jezelf in een rouwproces de tijd om te rouwen. Als anderen rouwen, laat jouw liefde hen omarmen".

(uit Advices & Queries van de Britse jaarvergadering, 27 - 30)

Zorg ervoor dat je ruim van tevoren regelingen treft voor je begrafenis, voor het afhandelen van je bezittingen en voor alle andere praktische zaken die met je overlijden te maken hebben, zodat alles gebeurt zoals jij wilt; op die manier voorkom je ook dat je partner/familie met een zware last wordt opgezadeld op een moment dat ze misschien in de war zijn en niet in staat zijn om zich te organiseren en gemakkelijk beslissingen te nemen.

Zorg ervoor dat je een 'nabestaande' benoemt, die je wensen kent en begrijpt; zorg ervoor dat je naasten en de Griffier van de Vergadering weten wie dit is en hoe ze gecontacteerd kunnen worden.

Als u wilt dat de Meeting helpt bij het regelen van de begrafenis, laat dan duidelijke informatie achter bij uw nabestaanden, zodat er gemakkelijk contact kan worden opgenomen met de juiste Vrienden.

De volgende paragrafen bieden een leidraad voor andere praktische zaken waarmee rekening moet worden gehouden.

Testamenten en testamenten

"Bij overlijden doen zich moeilijkheden voor als er een onbevredigend testament of helemaal geen testament is gemaakt. Het wordt daarom aanbevolen dat vrienden testamenten maken in tijden van gezondheid en professioneel advies inwinnen. Testamenten moeten van tijd tot tijd worden

herzien...."

(uit Britain Yearly Meeting's Quaker Faith and Practice, 20.65)

Testamenten in België kunnen met de hand worden geschreven, maar het is meestal raadzaam om een notaris te raadplegen zodat alle juridische kwesties in aanmerking worden genomen. Het is ook raadzaam om je testament te registreren; de notaris zal je uitleggen hoe dit moet gebeuren.

Vergeet niet dat in België de te betalen belastingen bij overlijden kunnen oplopen tot 80% (voor mensen zonder partner of kinderen), dus juridisch advies is nodig om ervoor te zorgen dat je 'nalatenschap' naar die mensen of organisaties gaat waarvan je wilt dat ze je erfgenamen zijn. Er is een vorm van testament die bekend staat als 'duo-testament' waarmee je je nalatenschap kunt nalaten aan een officieel erkende organisatie (vzw of aisbl), zoals bijvoorbeeld QCEA, en die die organisatie mandateert om een bepaald percentage van je erfenis te nemen en de rest door te geven aan je erfgenamen. Uiteraard stellen dergelijke organisaties een minimumpercentage vast dat u aan hen moet nalaten (vaak ongeveer 20%), maar aangezien de successierechten in dit geval veel lager zijn, is het bedrag dat uw erfgenamen ontvangen nog steeds veel hoger dan wanneer u hen rechtstreeks in uw testament zou noemen.

Schenken aan familie en andere personen kunnen lang voor je overlijden worden gedaan, maar dergelijke schenkingen kunnen onderhevig zijn aan een onmiddellijke belasting van 7%. Vraag de notaris hiernaar.

Een lijst met notarissen kun je online vinden op: <http://notaries-europe.com/belgium/>

Belasting- en erfrechtadviseurs kunnen ook nuttig zijn bij het geven van advies over ingewikkelde situaties waarbij transnationale kwesties een rol spelen.

Je kunt ook een Levenstestament opstellen waarin je aangeeft hoe je behandeld wilt worden als je niet meer in staat bent om zelf beslissingen te nemen in de laatste fasen van je leven.

Voortijdig levenseinde

In België kun je ook wettelijk bindende documenten ondertekenen waarin je vraagt om je leven voortijdig te beëindigen onder medisch toezicht als het voor je artsen duidelijk is dat je niet zult herstellen en dat wat er van je leven overblijft slechts een periode van lijden zal zijn. Dit wordt meestal de euthanasiewet genoemd, die sinds 2002 van kracht is. Uiteraard moet je wettelijk in staat worden geacht om zo'n document te ondertekenen, dus je moet het niet doen als je al in een noodsituatie verkeert of onbekwaam bent. Bovendien moet het elke paar jaar worden vernieuwd om te bevestigen dat het nog steeds je wens is. Vraag je notaris om advies/informatie.

Voel je vrij om elk van deze kwesties, op elk moment van je leven, met een

ouderling te bespreken.

Zie ook Quaker Faith and Practice (BYM 1994-2016) over testamenten, paragraaf 20.65.

- 20.66

Begrafenissen en crematies - praktische regelingen treffen

Informatie over crematoria in België vindt u op de websites:

www.belgium.be/fr/famille/deces/incineration www.crematorium.be

Informatie over begrafenisondernemers in België vindt u op de websites:

www.pompes-funebres-belgique.be

www.belgium.be/nl/familie/overlijden/begravenn

Sommige vrienden willen er zeker van zijn dat hun begrafenis milieuvriendelijk is. Vrienden kunnen bijvoorbeeld de volgende websites raadplegen:

www.funeraillies-ecologiques.be www.groenebegrafenis.be

Er zijn andere soortgelijke websites die gemakkelijk kunnen worden gevonden met behulp van de trefwoorden in de bovenstaande websiteadressen.

Quaker begrafenissen

De begrafenissen van Vrienden kunnen onze Quaker praktijk weerspiegelen om één te zijn met een geest van stille aanbidding waarin vrede en dank kunnen worden uitgedrukt. In onze aanbidding kunnen we God danken voor het geleefde leven en de aanwezigen in staat stellen een diep gevoel van Gods aanwezigheid te ervaren.

Een ouderling of een andere aangewezen vriend is, in overleg met de nabestaanden van de overledene, verantwoordelijk voor het correct houden van de samenkomst tijdens een begrafenis. Vraag je nabestaanden om de Griffier van BLYM op de hoogte te stellen van je overlijden.

Enkele van de praktische verantwoordelijkheden die de Oudsten of andere leden van de Ontmoeting op zich kunnen nemen zijn:

- rekening houdend met de wensen van de overledene;
- overleg met de familie;
- contacten onderhouden met het crematorium of de begrafenisondernemer om punten van Quakergebruik tijdens de begrafenisdienst te verduidelijken;
- het openen en sluiten van de samenkomst voor aanbidding;

- het voorlezen aan het begin van duidelijke en korte richtlijnen over de Quaker manier van vergaderen en procedures; en
- Zorgen voor de aanwezigheid van zoveel mogelijk leden en bezoekers.

Meestal is het ook nodig om het personeel van het crematorium uit te leggen hoe de ceremonie/bijeenkomst zal verlopen en wat hun eventuele rol is, om misverstanden en ongepast gedrag te voorkomen, zoals het instrueren van de aanwezigen om te gaan staan net voordat de kist uit het zicht verdwijnt.

Er zullen meestal niet-Quakers aanwezig zijn, dus een korte introductie en uitleg is nodig aan het begin van de bijeenkomst. Een Ouderling, een ander lid van de Vergadering, of een andere Vriend die de overledene, of zijn/haar familie, heeft/hebben uitgenodigd om de taak uit te voeren, kan iedereen welkom heten en deze inleidende verklaring afleggen.

Een woordvorm die gebruikt kan worden voor de opening van bijeenkomsten in Crematoria of andere plaatsen is de volgende:

"Vrienden, we zijn hier vandaag bijeen om (afscheid te nemen van) (het leven te vieren van) onze vriend A.

"Quakerbijeenkomsten vinden plaats in verwachtingsvolle Stilte, waarin iedereen mag spreken als hij of zij voelt dat wat hij of zij te zeggen heeft de Stilte zal voeden en verdiepen. Wat gezegd wordt hoeft geen professionele of zorgvuldig opgebouwde bijdrage te zijn: een korte, eenvoudige en oprechte boodschap is vaak waardevoller dan een lange, elegante preek.

"Quakers geloven dat we allemaal 'dat van God' hebben, een innerlijk licht of een goddelijke vonk in ons en dat dit inspireert wat we zeggen. Na elke gesproken bijdrage laten we graag genoeg tijd over om te waarderen wat er gezegd is voordat de volgende persoon aan het woord komt. Quakers komen al meer dan 300 jaar op deze manier samen, zonder priester of liturgie.

"De bijeenkomst wordt afgesloten wanneer een vriend vooraan in de zaal de handen neemt van degenen aan weerszijden en we een kring van vriendschap rond de zaal vormen."

Alternatief:

"Vrienden, we zijn hier vandaag bijeen om afscheid te nemen van onze dierbare vriend A, die op 00 overleed. Ik ben X.

Het proces neemt de vorm aan van een Quaker Meeting for Worship. Deze is gebaseerd op stille aanbidding en contemplatie. Er zijn twee

doelen in onze

aanbidding: om God te danken voor het leven dat geleefd is en om de rouwenden te helpen een diep gevoel van Gods aanwezigheid te voelen.

Er zullen geen vaste gebeden of gezangen zijn. Maar de stilte mag doorbroken worden door iedereen die zich geroerd voelt om te spreken. Misschien heb je een gebed of een herinnering aan A die je wilt delen. Voel je vrij om dat te doen, met een paar minuten bedenktijd tussen de bijdragen.

De Ontmoeting duurt ongeveer een half uur, waarna de gordijnen rond de kist worden dichtgetrokken. Een paar minuten later schudden we elkaar de hand als teken dat de Samenkomst voor Aanbidding is afgelopen. We kunnen elkaar dan groeten en langzaam weggaan.

Laten we dus biddend berusten. Zoals ons in de Quaker "Advices and Queries" wordt verteld: "Door het feit van de dood te accepteren, worden we bevrijd om vollediger te leven. Geef jezelf de tijd om te rouwen. Wanneer anderen rouwen, laat je liefde hen dan omarmen."

Dezelfde of soortgelijke openingsverklaringen kunnen worden afgelegd op herdenkingsbijeenkomsten.

Voor wat er na de begrafenisceremonie volgt, is er geen vaste vorm, maar het is gebruikelijk om lichte versnaperingen te nuttigen; crematoria hebben hier meestal cateringfaciliteiten voor, of de lokale gebedsgroep kan helpen om dit te organiseren.

Quaker Herdenkingsbijeenkomsten

Herdenkingsbijeenkomsten worden gehouden om dank te zeggen voor het leven van de overleden Vriend. Deze kunnen op een later tijdstip worden gehouden dan de begrafenis, zodat vrienden die van ver komen hiervan op de hoogte kunnen worden gesteld en er genoeg tijd is om met familie en Vrienden te overleggen over een geschikte datum en de vorm van de bijeenkomst.

Er moet een vriend worden aangesteld om in het kort uit te leggen wat het recht is om de samenkomst voor Aanbidding te houden, wat het doel van de samenkomst voor Aanbidding is en hoe lang die waarschijnlijk zal duren.

De lengte van de Samenkomst voor Aanbidding kan variëren en de Ouderling of andere Vriend die verantwoordelijk is voor het houden en sluiten van de Samenkomst moet gevoelig zijn voor de geestelijke toestand van de Samenkomst als deze naar een natuurlijk einde gaat.

De ouderling of andere vriend die verantwoordelijk is voor het goed houden van de samenkomst voor aanbidding kan een soortgelijke openingsverklaring

afleggen als hierboven is voorgesteld voor begrafenis.

Voor wat volgt op de herdenkingsbijeenkomst is er geen vaste vorm, maar het is gebruikelijk om lichte versnaperingen te hebben.

Zie ook BYM's QFP over de dood 21.49-21.58 en 22.80-22.95; over Quaker begrafenis en herdenkingsbijeenkomsten 17.01-17.16.

Delen van deze paragrafen moeten aangepast worden aan de situatie in België of Luxemburg, maar dienen als algemene gids voor de Quakerpraktijk.

Getuigenissen van de genade van God in het leven van

Een Quakervergadering zal vaak een of twee Vrienden vragen om een 'Getuigenis van de genade van God in het leven van ...' een overleden Vriend op te stellen.

Deel I van dit supplement bevat een aantal van zulke getuigenissen op pagina 48 - 57.

ONTWERP

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Belgische en Luxemburgse jaarvergadering

Aanvulling op Groot-Brittannië **Quaker Geloof en Praktijk Deel III**

**Voorgesteld nieuw hoofdstuk:
Quaker Zaken, Lidmaatschap**

Zakelijke bijeenkomsten in BLYM

Recht van vergadering voor zaken

Notulen 19/04-16. Vergadering voor Zaken stemde in met de volgende richtlijnen voor het juist houden van Vergadering voor Zaken. Deze werden enigszins aangepast tijdens Residential Yearly Meeting 2019 in Gent.

Tijdens onze vergadering in januari 2023 werd een extra wijziging in de richtlijnen aangebracht om rekening te houden met het feit dat de meeste van onze MsfB nu 'blended' zijn (persoonlijk en online).

De richtlijnen luiden nu:

1. Als u persoonlijk aanwezig bent, steek dan niet uw hand op om te spreken of probeer zelfs maar de aandacht van de griffier te trekken, maar blijf gewoon staan en wacht. Als u virtueel aanwezig bent, steek dan uw digitale hand op. Wacht in beide gevallen op het teken van de Griffier om te spreken.

2. Spreek indien mogelijk slechts één keer kort en bondig over een onderwerp en herhaal niet wat al gezegd is.

3. Zorg ervoor dat je genoeg tijd overlaat na de vorige bijdrage voordat je het woord neemt.
4. Hoewel we meningsverschillen verwelkomen, hopen we dat deze voorzichtig kunnen worden uitgedrukt zonder in tegenspraak te zijn met wat anderen hebben gezegd.
5. Gelieve niet te spreken wanneer de griffiers een notulen aan het opstellen zijn of aan het beraadslagen zijn.

NL: Correcte manier om Zakelijke Vergaderingen te houden.

We hebben deze richtlijnen goedgekeurd voor onze Zakelijke Vergaderingen:

1. Als u persoonlijk aanwezig bent, steek dan niet uw hand op om te spreken of probeer zelfs maar de aandacht van de griffier te trekken, maar blijf gewoon staan en wachten. Als je virtueel aanwezig bent, steek dan je digitale hand op. Wacht in beide gevallen op het teken van de griffier om te spreken.
2. Indien mogelijk, spreek slechts één maal over een onderwerp, kort en bondig en herhaal niet wat reeds gezegd is.
3. Verzeker jezelf ervan dat je genoeg tijd hebt gelaten na de vorige bijdrage eer je spreekt.
4. Hoewel we verschillen van mening verwelkomen, hopen we dat deze uitgedrukt worden met zachtaardigheid en zonder tegen te spreken wat anderen gezegd hebben.
5. Vermijd alsjeblieft te spreken wanneer de schrijvers een notule aan het uitwerken zijn of aan het overleggen zijn.

Dit is een licht aangepaste versie opgemaakt voor onze Jaarvergadering in Gent in november 2019.

FR : Nous avons adopté ces lignes directrices pour nos réunions d'affaires:

1. Si vous assistez en personne, nevez pas la main pour parler ou même n'essayez pas d'attirer l'attention du greffier, mais restez simplement debout et attendez. Si vous assistez virtuellement, veuillez lever la main numérique. Luister in beide gevallen naar het signaal van de kiezer om te spreken.
2. Indien mogelijk, spreek niet meer dan één keer over een onderwerp, kort en bondig, en herhaal niet wat je al gezegd hebt.
3. Zorg ervoor dat u voldoende tijd hebt gelaten na de vorige binnenkomst voordat u gaat praten.
4. Hoewel we de meningsverschillen toejuichen, hopen we dat ze met bescheidenheid worden uitgesproken en zonder afbreuk te doen aan wat

anderen hebben gezegd.

5. Praat niet wanneer de redacteurs een proces verbaal overschrijven of bespreken.

Il s'agit d'une version légèrement modifiée préparée pour notre réunion annuelle à Gand en novembre 2019.

Bijeenkomsten voor Zaken: overdenkingen door voormalige klerken van BLYM

Hier volgen enkele gedachten, gebaseerd op onze uiteenlopende ervaringen, over goede praktijken voor Quaker business meetings.

Van meet af aan moet duidelijk zijn dat geen enkele gewoonte of manier van doen goed is, gewoon omdat het altijd zo gedaan is, of omdat het ergens anders zo gedaan wordt. De enige relevante vraag is: helpt het ons om de doelen te bereiken die we als Quaker gemeenschap hebben?

We kunnen natuurlijk terugkijken naar wat eerdere Quaker groepen hebben gedaan en we kunnen goede praktijken leren van andere Quakers elders in de wereld op dit moment: Quakers van andere tijden en plaatsen hebben met soortgelijke problemen te maken gehad en zij hebben misschien antwoorden gevonden die ons in onze zoektocht kunnen leiden. Maar uiteindelijk moeten we zelf beslissen wat voor ons werkt.

Het basisidee is dat, voor Vrienden, een Zakelijke Vergadering in alle opzichten lijkt op een Vergadering voor Aanbidding, behalve dat het een agenda heeft.

Wie heeft de leiding?

Ontmoeting voor Aanbidding is gebaseerd op het idee dat iedereen even verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de Ontmoeting en even goed in staat is om een bijdrage te leveren, zelfs als de bijdragen (of 'gesproken bedieningen') verschillend zijn, en zelfs als ze stil zijn. Niemand heeft dus de leiding over de samenkomst.

Hetzelfde geldt voor een Zakelijke Vergadering: de Griffiers zijn er om de vergadering te dienen in haar zoektocht naar een oplossing voor de problemen en vragen die haar worden voorgelegd en om de beslissing vast te leggen; hun taak is niet om de vergadering te leiden.

Hieruit volgen verschillende dingen:

Met hart en verstand voorbereid komen betekent niet komen met gevestigde en goed onderzochte standpunten, maar eerder voorbereid en toegewijd zijn om volledig te luisteren, bereid zijn om ons standpunt te veranderen. Dat kan alleen als we luisteren en open blijven staan.

We dragen allemaal bij aan het proces en hebben dus niemands toestemming nodig om te spreken. In feite creëert de praktijk van het opsteken van handen een spanning die niet thuishoort in een Quaker-context: een bezorgdheid over 'je zegje doen'; het creëert de vraag in iemands hoofd 'Ben ik voor hem of haar?'

of 'Als ik aarzel zal iemand anders dan beginnen te spreken?' of heel eenvoudig,
'het is nu mijn beurt!

Bijdragen in een Quaker business meeting worden gedaan in dezelfde geest als gesproken Ministry in Meeting for Worship. (We mogen echter verwachten dat er meer gesproken bijdragen zullen zijn en met een grotere frequentie). In een zakelijke bijeenkomst proberen we, in tegenstelling tot andere bijeenkomsten waar beslissingen genomen worden, te horen wat God ons wil laten doen.

Iemand die bewogen is om te spreken, probeert namens de hele vergadering te spreken en bij te dragen aan een groeiende perceptie van de weg vooruit. Dit lukt niet als er een gevoel van competitie of tijdgerelateerde stress in de lucht hangt. We moeten ons niet haasten om ons woordje te zeggen voor iemand anders dat doet, noch moeten we onze bijdrage herhalen om tegen te spreken wat iemand anders heeft gezegd. Er is ook plaats voor stilte tussen de bijdragen; we hoeven niet alle ruimte te vullen met steeds meer woorden in een poging het resultaat te krijgen dat we zelf willen.

We moeten slechts één keer en kort spreken als dat mogelijk is en niet doorgaan met aanvullende argumenten. We moeten helemaal niet spreken als iemand al alles heeft gezegd wat gezegd moet worden of wat wij zouden hebben gezegd.

Dit betekent ook dat een vriend, voordat hij een toespraak houdt, aandachtig luistert naar alles wat de vorige sprekers hebben gezegd en dit weegt. Wil ieders bijdrage ontvangen worden in dezelfde sfeer van samen zoeken naar de weg vooruit, dan moet er tussen de bijdragen een stille tijd van bezinning zijn. Er mogen geen gesprekken plaatsvinden.

Om soortgelijke redenen is het niet nuttig om je reactie op wat anderen hebben gezegd kenbaar te maken door je hoofd te schudden of commentaar te geven op wat er is gezegd. Zelfs als we het niet eens zijn met wat er is gezegd, worden alle bijdragen in goed vertrouwen geleverd namens ons allemaal.

Waarom stemmen we niet?

Op zijn eenvoudigst is de Quaker bedrijfsmethode vaak gereduceerd tot 'we stemmen niet'. Dit is natuurlijk waar, maar het is slechts een zeer gedeeltelijke en ontoereikende verklaring van onze methode; als we dit onderzoeken zullen we zien dat het het topje van de ijsberg is van de Quaker benadering.

Waarom stemmen we niet? Heel eenvoudig, omdat we streven naar een inclusieve oplossing, niet naar de overwinning van de meerderheid. Alleen als iedereen op een vrije en ongehaaste manier kan bijdragen aan de discussie, zonder angst om een bepaald standpunt te moeten verdedigen, kunnen we hopen beslissingen te nemen die verder gaan dan wat iemand van ons zich had voorgesteld aan het begin van de vergadering. Waar overwinning is, is ook nederlaag en nederlaag leidt tot ontevredenheid en verdeeldheid; dit is geen recept voor een gezonde gemeenschap die samen vooruit kan. Het minderheidsstandpunt kan immers een waardevolle bijdrage leveren die verloren zou gaan als het meerderheidsstandpunt overheerst.

We kunnen een houding van 'niet-stemmen' cultiveren: we kunnen onbevooroordeeld luisteren naar wat anderen zeggen, zonder te laten merken dat we het er niet mee eens zijn, zelfs als we het er helemaal mee oneens zijn; en we kunnen vermijden ons eigen standpunt aan de vergadering op te dringen. Quaker Faith and Practice raadt ons aan te zeggen wat we te zeggen hebben, maar onze bijdrage niet te herhalen. Ook wordt ons afgeraden om voor een vergadering te lobbyen voor een bepaalde beslissing.

De notulen...

Het schrijven van een notule is vaak een heel moeilijke taak voor de griffier, vooral als de discussie breed was en als er heel verschillende ideeën zijn geuit. Het is belangrijk om de griffier op dit punt te 'ondersteunen'; dit betekent heel eenvoudig 'stil zijn terwijl de griffier de juiste woorden probeert te vinden'.

Zodra de ontwerpnotulen aan de vergadering zijn voorgelezen, zijn bijdragen die de notulen verduidelijken en verbeteren welkom. Op dit punt worden gewoonlijk geen nieuwe kwesties of afwijkingen geïntroduceerd.

Als elke minuut wordt geaccepteerd, gaat het bedrijf verder met het volgende item en herhaalt het proces zich.

Na afloop van de meeste vergaderingen worden de notulen ondertekend en nooit meer gewijzigd. Maar natuurlijk worden kleine spelfouten, interpunctie- of grammaticafouten overgelaten aan het oordeel van de griffiers wanneer de definitieve versie van de notulen wordt geschreven of getypt. De notulen zijn het definitieve verslag van de beslissingen van de vergadering op die dag.

De aanwezigen nemen de beslissing voor de gemeenschap van de bijeenkomst en onze methode hangt af van het vertrouwen dat we in elkaar hebben om de juiste beslissing te nemen die ons in staat stelt om samen verder te gaan. Als een vriend een bepaalde bijeenkomst niet heeft bijgewoond, wordt de beslissing ook namens hem of haar genomen. De volgende vergadering kan de beslissingen die eerder zijn genomen niet bekrachtigen of veranderen, dus het is niet de gewoonte om te vragen of de notulen op die volgende vergadering worden geaccepteerd, omdat ze er toch niets aan kunnen veranderen. We accepteren en steunen het besluit van de vergadering, ook al waren we niet aanwezig - we accepteren dat de Vrienden die wel aanwezig waren trouw hebben gehandeld op de manier zoals hierboven beschreven en dat de MfB bij die gelegenheid tot het best mogelijke besluit is gekomen.

Gaat het dan alleen om consensus?

Er zal natuurlijk consensus zijn, meestal alleen over praktische zaken; belangrijkere zaken vereisen vaak diepere overweging. Een andere manier kan zijn dat niemand van degenen die een vergadering voor zaken bijwonen zich voorstelt wanneer ze over een kwestie beginnen na te denken. Dit komt door verbeeldingsvol luisteren, nieuwe perspectieven vinden, bereid zijn om je in te houden in plaats van een vooraf voorbereide oplossing of handelwijze door te

drukken. Hoe je dit proces beschrijft is een kwestie van individuele keuze, maar veel Quakers zouden zeggen dat het de Geest is die de vergadering leidt.

Advies over het schrijven van Quaker notulen

- Schrijf een korte inleiding tot de context zodat de minuut op zichzelf kan staan zonder extra uitleg. Richt je vervolgens op wat er is besloten in plaats van op meningen die door individuen zijn geuit of het verloop van de discussie. Benadruk wat de vergadering verenigt in plaats van wat de vergadering verdeelt.
- Wanneer een minuut een voortzetting is van een eerdere discussie, schrijf dan 'Naar aanleiding van minuut 27.20XX...'.
- Wanneer is afgesproken om een kwestie op een latere vergadering voort te zetten, schrijf dan 'Notulen worden vervolgd op'.
- Geef in de laatste minuut aan wie wat wanneer gaat doen.
- Wees kort - hoe langer, hoe meer ruimte voor complicaties.
- Gebruik altijd de tegenwoordige tijd als je schrijft over wat er is gebeurd in de vergadering voor zaken: 'We hebben overwogen / zijn overeengekomen / hebben besproken' niet 'we hebben overwogen / overeengekomen / hebben besproken'.
- De gebruikelijke werkwoordstijden moeten worden gebruikt om over verleden en toekomst te praten.
- Gebruik volledige namen van individuele vrienden, bijv. 'David Jones' - niet alleen voornamen.

Stage

Wat is de aard van het Quaker ambt? Voor degenen die van buiten de gemeenschap komen, kan het lijken alsof het een bijna equivalent is van een pastor of dominee. De oorsprong van 'klerk' is natuurlijk dezelfde als klerikaal, geestelijke en geestelijke, maar dit is misleidend en de enige gemeenschappelijke factor is het idee van opgeleid zijn of kunnen schrijven, wat in de Middeleeuwen bijna hetzelfde was. Voor Quakers was de essentie van het klerkambt het notuleren van de notulen van de verschillende besluitvormende vergaderingen van de Society. Dit is nog steeds de kern van de job, ook al zijn er in de loop der jaren andere taken bijgekomen om de vergaderingen voor te bereiden en op te volgen. Behalve wanneer hij 'aan tafel' zit of de activiteiten uitvoert die voorafgaan aan of volgen op de Zakelijke Vergadering, is de griffier een andere Vriend, een ander lid van de Vergadering zonder ceremoniële of speciale functie, of speciale status.

Sommige takken van het Noord-Amerikaanse Quakerisme ontwikkelden een pastoraal systeem waarin een pastor, met functies vergelijkbaar met een minister van godsdienst, een belangrijke leidersfiguur werd. In sommige gevallen vervulde de pastor ook de rol van klerk, in andere niet. Deze ontwikkeling vond vooral plaats omdat de Vriendenbijeenkomst soms de enige

'kerk' in de wijde omtrek was en dus als plaats van eredienst diende voor veel niet-Kwakers die niet gewend waren aan de traditionele vormen van Quakerorganisatie. Deze gemeenschappen zongen ook gezangen en hielden bijeenkomsten in kapelachtige gebouwen,

soms met gebrandschilderde ramen, en met geprogrammeerde samenkomsten die lijken op de diensten van andere protestantse groepen, maar meestal met een paar minuten stilte.

In onze kleine gemeenschap hier in België en Luxemburg zijn we misschien geneigd om in dezelfde termen te denken als die Vrienden en van de Griffiers te verwachten dat ze een meer pastorale rol spelen. Daar hangt echter een prijskaartje aan: de verantwoordelijkheid van alle leden van de gemeenschap voor alle aspecten van de activiteiten van onze Ontmoeting zou een bron van kracht moeten zijn en ons allemaal een rol moeten geven. Tijdens de recente Meeting for Business werd ons gevraagd na te denken over manieren om een gevoel van gemeenschap te ontwikkelen. We hopen dat iedereen het gevoel krijgt dat we allemaal een rol kunnen spelen in het leiden van activiteiten in de Ontmoeting, of het nu gaat om praktische taken zoals afwassen na de Ontmoeting, het leiden van een discussiegroep of het accepteren van een nominatie voor een verantwoordelijke functie. Dit zal het lidmaatschap van onze gemeenschap voor ieder van ons concreter maken.

De structuur van BLYM

In notulen 22/09-26 (hieronder) wordt de structuur van BLYM beschreven:

- BLYM heeft vier aanbiddingsgroepen (Brussel, Gent, Luxemburg en online).
- Pastorale zorg binnen onze geloofsgemeenschap is een gedeelde verantwoordelijkheid onder Ffriends.
- Elke aanbiddingsgroep zal één persoon aanwijzen die zal optreden als interne contactpersoon voor die groep.
- We moedigen elke groep aan om te zorgen voor voortdurende pastorale zorg binnen hun groep.
- BLYM heeft de volgende ambten Griffier, assistent-griffier (indien mogelijk), ouderlingen en financiële groep. Voor alle andere functies is er een 'coördinator' in elke gebedsgroep. Deze Ffriend fungeert als doorgeefluik voor verzoeken om nominaties of vrijwilligers voor specifieke evenementen/diensten.
- Belangrijke taken zoals die van de voormalige Community Care Group worden door elke groep gehandhaafd.
- Vergaderingen voor Aanbidding voor Zaken worden elk kwartaal gehouden.

22/09-26 BLYM - op zoek naar de toekomst

We zijn herinnerd aan de discussie die we tijdens Residential Yearly Meeting en meer recent online hebben gevoerd over de realiteit van de structuur van BLYM en hoe we vooruit kunnen gaan door deze realiteit te omarmen. BLYM heeft momenteel 4 aanbiddingsgroepen (Brussel, Gent, Luxemburg en online).

De Griffier stelt voor dat we, in deze huidige realiteit van vier relatief kleine maar afzonderlijke en actieve aanbiddingsgroepen, onze structuur vereenvoudigen.

Andere Quaker bijeenkomsten en organisaties worstelen met dezelfde veranderde realiteit na de pandemie, waarin de technologie de Vrienden in staat heeft gesteld om nieuwe fora te ontwikkelen voor bijeenkomsten voor aanbidding. We werden aangemoedigd om van hun ervaringen te leren. We herinnerden eraan dat pastorale zorg binnen onze geloofsgemeenschap een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle Vrienden.

We vragen elke gebedsgroep om iemand aan te wijzen die als intern contactpersoon voor die groep kan fungeren en moedigen elke groep aan om te zorgen voor voortdurende pastorale zorg binnen hun groep.

We zijn het eens met de 5 voorstellen van de Griffier om onze structuren te vereenvoudigen.

- We handhaven de YM-ambten van Griffier, Assistent-Griffier (indien mogelijk), Ouderlingen en Financiële Groep.
- Voor alle andere functies (Community Care Group,) zoeken we een 'coördinator' in elk van de vier aanbiddingsgroepen. Deze Friend kan fungeren als doorgeefluik voor verzoeken om nominaties of vrijwilligers voor specifieke evenementen/diensten.
- Belangrijke taken zoals die van de Community Care Group zouden door elke groep worden gehandhaafd (zoals nu het geval is).
- De Griffier, Oudsten en Financiële Groep behouden hun rollen binnen YM en dat,
- In plaats van maandelijkse Zakelijke Vergaderingen houden we driemaandelijkse Aanbiddingsvergaderingen voor de zaken van de YM.

Lidmaatschap

BLYM heeft het volgende beleid voor het reageren op lidmaatschapsaanvragen.

09/17 Procedure voor lidmaatschapsaanvragen (zie notulen 09/12) We zijn

in juni overeengekomen dat:

- Het is de plicht van bezoekers om de geschiktheid (of het gebrek daaraan) van de aanvrager voor lidmaatschap duidelijk te maken; en
- (in visitatierapporten) mogen er geen specifieke aanbevelingen aan de BLMM worden gedaan om het lidmaatschap te aanvaarden of te verwerpen.

We hebben Phil Gaskell, Harry Huyberechts en Kate Macdonald gevraagd om toekomstige bezoekprocedures te bespreken en hierover verslag uit te brengen. Hun verslag is gepresenteerd en als bijlage bij deze notulen gevoegd, waarvoor onze dank.

We zijn het erover eens dat:

1. De aanmeldingsbrief moet door de Griffier ontvangen en onmiddellijk bevestigd worden (zie Quaker Faith and Practice 11.11).

2. Op de volgende Vergadering voor Werk worden twee Vrienden benoemd om als Bezoekers op te treden.
 - Hoewel QF&P 11.12 suggereert dat een van de bezoekers van een andere vergadering moet zijn dan die van de aanvrager, is dit op dit moment niet praktisch in onze situatie.
 - Het kan nuttig zijn om een mannelijke en een vrouwelijke bezoeker te sturen, waar dit mogelijk is.
 - Om de ervaring van Vrienden te helpen ontwikkelen, kan het ook nuttig zijn om een Vriend die weinig ervaring heeft met bezoeken aan te stellen als bezoeker, in gezelschap van een Vriend met meer ervaring.
3. De bezoekers nemen onmiddellijk contact op met de aanvrager en spreken een geschikt tijdstip af om elkaar te ontmoeten bij de aanvrager thuis.
4. De taal van het bezoek hangt af van de bezoekers en van de aanvrager.
5. Voorafgaand aan het bezoek hebben de twee bezoekers een korte bespreking om de lijst met te behandelen punten op te stellen:
 - de redenen van de aanvrager om de aanvraag in te dienen.
 - verzoekers persoonlijke ervaring met en opvattingen over religie geloof en religies.
 - de ervaring van de aanvrager met Quakers en Quaker bijeenkomsten; en
 - de opvattingen van de sollicitanten over de belangrijkste leerstellingen van het Quakerisme (deze zullen variëren afhankelijk van hoe het gesprek verloopt, maar het vredesgetuigenis, het priesterschap van alle gelovigen en de aard en praktijk van de Quaker eredienst kunnen gemeenschappelijke onderwerpen zijn).
6. De bezoekers schrijven samen een verslag van hun bezoek (dat geen aanbeveling doet) en stemmen in met een definitieve versie voordat ze het naar de klerk van de Maandelijkse Vergadering sturen.
 - Bezoekers moeten feitelijke informatie en vertrouwelijkheidskwesties bevestigen met de aanvrager.
 - Hoewel de taal van het rapport afhankelijk is van de eigen taal van de bezoekers en de aanvrager, zou het handig zijn om een Engelse versie te hebben naast een versie in het Frans en/of Nederlands, voor de administratie.
7. Na ontvangst vertelt de Griffier de aanvrager op welke

Bedrijfsvergadering het rapport besproken zal worden.

8. Na bespreking door de Maandelijkse Vergadering kan de Griffier, of een andere aangewezen Vriend, brengt de aanvrager onmiddellijk op de hoogte van de beslissing van de vergadering.

9. Verslagen die bij de notulen zijn gevoegd, kunnen door leden van de Belgische en Luxemburgse Maandelijkse Vergadering worden ingezien. Wij vragen de griffiers ervoor te zorgen dat de bezoekers discreet omgaan met de informatie die zij in hun verslagen opnemen, vooral in het licht van de huidige wetgeving inzake gegevensbescherming.
10. De griffiers zien toe op de toegang tot deze rapporten.
11. [...]

Advies voor bezoekers Lidmaatschap aanvragen

Notulen 09/29 van de vergadering van werkzaamheden: Lidmaatschap (zie ook notulen 09/06 en 09/12)

Visitors' should inform the applicant that s/he should make it clear which personal information discussed during the Visit should not be included in the Visitors' report, bearing in mind that membership of the Society involves trust in the community and its members, present and future. Het verslag van het bezoek is onderdeel van de notulen van de Maandelijkse Vergadering en maakt als zodanig deel uit van het archief van de Quaker gemeenschap waarvan de aanvrager lid wil worden. De aanvrager en de Bezoekers moeten afspreken wat niet in het verslag mag staan en wat niet doorgegeven mag worden aan de Vrienden tijdens de Vergadering. Bezoekers worden aangemoedigd om feiten te controleren met de aanvrager na het bezoek, tijdens het opstellen van het rapport, en er wordt gehoopt dat dit de aanvrager voldoende controle biedt over persoonlijke informatie.

Toegang tot onze notulen en bijbehorende documenten mag alleen worden verleend door de Griffier(s). Als er twijfel bestaat of dit in een bepaald geval gepast is, moet het verzoek worden doorverwezen naar de vergadering voor bedrijfsvoering. Verzoeken om inzage in rapporten over aanvragers van lidmaatschap dienen altijd te worden voorgelegd aan de Vergadering van Zaken en de betreffende individuele 'aanvragers' zolang deze nog in leven zijn en getraceerd kunnen worden. Als dit niet mogelijk is, kunnen dergelijke rapporten 50 jaar na de datum van het bezoek zonder verdere formaliteit beschikbaar worden gesteld. Om deze reden moeten verslagen van aanvragen voor lidmaatschap afzonderlijk worden gearhiveerd en duidelijk en individueel worden gedateerd.

Nominaties - de Quaker benadering

De notities hieronder hebben betrekking op Quaker bedrijfspraktijken in het algemeen, maar richten zich op **nominaties** in het bijzonder.

We moeten beginnen met te kijken naar de basisintenties achter de Quaker benadering; wat probeert men te doen? Een klassiek antwoord is natuurlijk luisteren naar de geest en de beslissing nemen in het Licht tijdens die ervaring. Hoe je ook over de theologie denkt, dit heeft praktische implicaties:

iedereen die bij de taak betrokken is als gelijkwaardig respecteren, openstaan voor ieders bijdrage en proberen te leren wat eenieder te bieden heeft, zoeken naar een oplossing waar we ons allemaal achter kunnen scharen en die we allemaal kunnen steunen omdat we die zien als het resultaat van diep collectief onderscheidingsvermogen.

We proberen het ontstaan van facties en meningsverschillen, hiërarchieën van persoonlijk belang binnen de Quakergemeenschap te vermijden; de methode is de toepassing van het vredesgetuigenis in de context van het leiden van de bijeenkomst. We slagen er niet altijd in, maar we proberen het wel!

Wat zijn de specifieke implicaties voor nominaties? Het is een gezamenlijke oefening, geen gelegenheid om je eigen kandidaat naar voren te schuiven. Er mag niet gelobbyd worden bij kandidaten. Niemand die genomineerd zou kunnen worden, mag benaderd worden tot de nominatiegroep alle mogelijke namen besproken heeft en besloten heeft om elk van de overwogen kandidaten te vragen of hij/zij bereid is om genomineerd te worden. Dit is een collectieve taak, geen individuele. Het MfB kan een voorzitter benoemen, maar het kan dat net zo goed niet doen; in het laatste geval moet de groep zijn eigen voorzitter kiezen, maar de taak blijft collectief.

Het verdient de voorkeur dat alle leden van een nominatiegroep persoonlijk of elektronisch aanwezig zijn op de eerste vergadering.

Notulen, hoewel alleen van beslissingen en niet van de discussie, moeten op de gebruikelijke Quaker-manier worden gemaakt.

Om geen gevoel van 'partij' of factie op te bouwen, mogen de leden van de nominatiegroep de 'kandidaat' niet vertellen wie in de groep zijn of haar naam heeft voorgesteld; de uitnodiging om een nominatie te accepteren moet van de hele nominatiegroep komen, niet van de persoon die vond dat die persoon in aanmerking moest komen. Als een lid van de groep de naam voorstelt van een persoon met wie hij/zij een nauwe band heeft, moeten de anderen ervan overtuigd zijn dat dit een naam is die moet doorgaan. Alle namen die worden overwogen voor de nominaties moeten vertrouwelijk blijven en mogen niet worden meegedeeld aan degenen die geen deel uitmaken van de nominatiegroep. De enige uitzondering zouden de griffiers kunnen zijn, maar meestal is dat niet nodig en alleen op verzoek van de griffiers.

Als de nominatiegroep is gevraagd om twee namen te vinden, is het mogelijk dat de nominatiegroep een korte lijst van drie of vier maakt, maar totdat de eerste twee Vrienden zijn gevraagd en hebben geweigerd, mogen de anderen op de lijst niet worden gevraagd. Op deze manier voorkomen we dat de Vrienden van wie de namen uiteindelijk naar het MfB worden gebracht het gevoel hebben dat ze niet de eerste keus zijn. Weten dat je tweede keus bent, motiveert zelden iemand en kan negatieve gevoelens zaaien. De namen van de Vrienden die niet worden gevraagd of van wie de namen niet naar de MfB worden gebracht, mogen niet

bekend worden gemaakt aan anderen buiten de groep.

We moeten oppassen dat we niet de houding versterken dat het invullen van posities in onze structuur een kwestie is van 'om de beurt' en dat het acceptabel is om te lobbyen voor posities die als persoonlijk wenselijk worden gezien.

Een oud quakerprincipe is dat posities **niet** moeten gaan naar degenen die ze zoeken, net zoals de nieuw gekozen paus de positie drie keer moet weigeren voordat hij uiteindelijk zijn lot aanvaardt. Misschien niet altijd een goede manier om de meest bekwame of enthousiaste persoon voor een functie te krijgen, maar in termen van zuiverheid van motivatie een goed principe om in gedachten te houden.

Tenslotte is het de taak om namen te vinden van Vrienden die bereid zijn om de Vergadering te dienen, maar efficiëntie is niet het enige doel. Het is beter de tijd te nemen om de beste persoon voor de taak of de beste combinatie van namen te vinden dan je te richten op snelheid. Het doel is niet alleen om de lege positie(s) in de lijst van functionarissen en commissies van de Vergadering op te vullen, maar ook om de banden van vriendschap en inzicht met de andere leden van de nominatiegroep te laten groeien en zo bij te dragen aan de diepgang van de gemeenschap in de Vergadering.

Nominatiegroepen moeten zoeken naar evenwicht, vaardigheden en geschiktheid voor karakter/ temperament in de overwogen Vrienden en naar geografische, geslachts- en leeftijdsdiversiteit voor zover dat mogelijk is.

Vrienden mogen niet zoeken naar of lobbyen voor posities in de Vereniging.

Nominaties mogen niet positief of negatief worden toegelicht in de MfB. Er mogen geen bezwaren of "die naam zou niet in me zijn opgekomen" worden uitgelegd en er mogen geen details worden gegeven.

Groepen benoemen

Nominaties voor de meeste functies in de Vergadering worden naar de MfB gebracht door een Nominatiegroep of -commissie. Als we echter een van de leden van de Nominatiegroep zelf moeten vervangen, is het duidelijk dat het niet in de haak is als die groep nieuwe leden coöpteert en zichzelf zo in stand houdt. De Quakerpraktijk in deze situatie is om het MfB te vragen een Namengroep op te zetten om een nieuw lid van de Nominatiegroep te vinden.

Namengroepen kunnen ook opgericht worden wanneer men het beter vindt om niet rechtstreeks nominaties te vragen aan de aanwezigen van een Vergadering voor Werkzaamheden. De bedoeling hiervan is om te voorkomen dat er snel beslissingen worden genomen waar niet goed over is nagedacht, of dat de eerste naam die wordt voorgesteld wordt geaccepteerd.

De naamgevende groepen moeten onmiddellijk worden opgericht zodra de namen zijn voorgesteld aan de MfB.

Ruth Harland, griffier en Phil Gaskell, assistent-griffier.
advies over nominaties, 2019.